

Bundel van de Raadsvoorstellen weekoverzicht van 16 december 2018

- 1 Vaststelling Integraal Veiligheidsplan Utrecht 2019 - 2022
Conform bespreking in de raadscommissie M&S van 14 februari 2019 is het raadsvoorstel Vaststelling Integraal Veiligheidsplan Utrecht 2019 - 2022 en de bijbehorende bijlage aangepast (6 maart 2019, Raadsvoorstellen weekoverzicht 10 maart 2019).
 - Voorstel_10450
 - VERVALLEN Integraal veiligheidsplan 2019-2022 Een Veilige Stad voor Iedereen
 - Brief aan genodigden gesprekken Integraal veiligheidsplan 2019-2022
 - Schema Realisatie nieuwe ontwikkelingen en activiteiten IVP 2015 - 2018
- 2 Zienswijze op de concept kadernota 2020 van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU)
 - Voorstel_11033
 - Brief aan Veiligheidsregio Utrecht over Zienswijze op de concept kadernota 2020.
 - Aanbiedingsbrief Kadernota 2020 gemeenteraden
 - Concept kadernota 2020
 - Bijlage niet-toepasselijkheid referendumverordening Zienswijze op de concept kadernota 2020 VRU
- 3 Reactie op ontwerp Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Utrecht
AANPASSING: Conform bespreking in de raadscommissie Mens en Samenleving van 17 januari 2019 is de bijlage 'Reactiebrief aan VRU over het ontwerp Regionaal Risicoprofiel 2019-2022' aangepast (18 januari 2019, Raadsvoorstellen weekoverzicht 20 januari 2019).
 - Voorstel_11034
 - VERVALLEN Reactiebrief aan VRU over het ontwerp Regionaal Risicoprofiel 2019-2022
 - Aanbiedingsbrief ontwerp regionaal risicoprofiel VRU 29-11-2018
 - Ontwerp regionaal risicoprofiel VRU v7.0 29-11-2018
 - Kaart cultureel erfgoed&recreatie Utrecht
 - Kaart gebouwen met niet-zelfredzame personen Utrecht
 - Kaart risico-bedrijven Utrecht

voorstel aan de raad

Opgesteld door	Veiligheid Verkerke, A.A.H. (Ard)
Kenmerk	5817234
Vergadering	
Vergaderdatum	
Geheim	Nee
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Vaststelling Integraal Veiligheidsplan Utrecht 2019 - 2022

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor het volgende te besluiten:

- 1 Als hoofddoel van het Utrechts veiligheidsbeleid te benoemen dat we het huidige niveau van veiligheid tenminste behouden.
- 2 Vier ambities te benoemen voor de komende vier jaar: a. Ondermijning steviger aanpakken; b. Zorg en veiligheid dichterbij elkaar; c. Een veiliger digitale stad; d. Veiliger verkeer.
- 3 Bij de uitvoering van het Utrechtse veiligheidsbeleid te werken volgens deze uitgangspunten: a. Veiligheid begint bij sociale samenhang; b. Veiligheid maken we samen; c. We werken vanuit de opgave en passend bij de situatie; d. We zijn vernieuwend in het gebruik van informatie en kennis; e. Veiligheid is meer dan cijfers.
- 4 Het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 vast te stellen.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

De secretaris,

De burgemeester,

Drs. G.G.H.M. Haanen

Mr. J.H.C. van Zanen

Conclusie commissie

Bijlages

Voorstel: Voorstel_10450

Bijlage: VERVALLEN Integraal veiligheidsplan 2019-2022 Een Veilige Stad voor Iedereen

Bijlage: Brief aan genodigden gesprekken Integraal veiligheidsplan 2019-2022

Bijlage: Schema Realisatie nieuwe ontwikkelingen en activiteiten IVP 2015 - 2018

Eerdere besluitvorming

Integraal Veiligheidsplan Utrecht 2015 - 2018

Uitvoering

Context

In de Politiewet 2012 staat dat gemeenten minimaal één keer in de vier jaar een Integraal Veiligheidsplan (IVP) maken dat door de gemeenteraad wordt vastgesteld. In het IVP zijn missie, doel en uitgangspunten op het gebied van veiligheid beschreven. Voor de gemeenteraad is het IVP het instrument om te sturen op lokaal veiligheidsbeleid en de aanpak van veiligheidsproblemen. Het huidige IVP loopt tot het einde van 2018. Het nieuwe IVP beslaat de jaren 2019 tot en met 2022.

Op verzoek van de gemeente hebben meer dan 1.500 mensen hun onderwerpen, suggesties en hartenkreten over veiligheid met de gemeente gedeeld. Tijdens de behandeling van de programmabegroting 2019 heeft mevrouw Van Dun (D66) gevraagd om aan de deelnemers van het stadsgesprek veiligheid dd 30 juni 2018 te melden wat met hun opmerkingen en suggesties is gebeurd. Het college van B&W heeft een brief aan de genodigden van die consultatie gestuurd waarin is toegelicht hoe de resultaten van die consultatie zijn betrokken bij het maken van het IVP. De brief is bijgevoegd als bijlage 2.

Bij het maken van het IVP 2019-2022 is gebruik gemaakt van een analyse van de veiligheidscijfers en de veiligheidstrends zoals beschreven in lokale, regionale en landelijke onderzoeken en plannen.

Met het werken aan veiligheid dragen we bij aan de doelstellingen zoals beschreven in het coalitieakkoord 2018-2022 'Ruimte voor iedereen' en in de gemeentelijke beleids- en uitvoeringsprogramma's die daarmee samenhangen, zoals het Handhavingsprogramma, het Programma Verkeersveiligheid, de Visie versterken sociale basis, de Transformatieagenda Wmo en zorg voor jeugd, de Regiokoers beschermd wonen en MO, het programma Utrecht zijn we samen en de Regenboogagenda.

De suggesties die uw raad heeft gedaan tijdens de vergaderingen van de commissie Mens & Samenleving op 20 en 28 juni 2018 zijn in het IVP verwerkt.

De heer Van Waveren (CDA) vroeg in juni 2018: "Ook op de kopjes 'nieuwe ontwikkelingen en activiteiten' in IVP 2015-2018 willen we voor bespreking van het nieuwe IVP graag een overzicht van wat gerealiseerd is en of het gewerkt heeft." Het overzicht is bijgevoegd als bijlage 3. Tijdens de behandeling van de programmabegroting 2019 heeft mevrouw De Boer (Groen Links) gevraagd om de doelstellingen van het IVP mee te laten bewegen met de actualiteit. Eén van de uitgangspunten van dit IVP is dat we flexibel zijn en met onze doelstellingen en aanpak soepel inspelen op ontwikkelingen en onverwachte gebeurtenissen. We stellen daarom voor om als hoofddoel van het Utrechts veiligheidsbeleid te benoemen dat we het huidige niveau van veiligheid tenminste behouden. We blijven daartoe de ontwikkelingen monitoren. Als daaruit blijkt dat het huidige niveau van veiligheid in gevaar komt intensiveren we de aanpak. Zonodig wordt het beleid of instrumentarium geactualiseerd of geoptimaliseerd. Uiteraard houden we rekening met de geldende privacyregulering door bewust om te gaan met persoonsgegevens en andere vertrouwelijke informatie.

Activiteiten en maatregelen op basis van het IVP zijn terug te vinden in de jaarlijkse gemeentelijke programmabegroting en in de wijkveiligheidsplannen. In de loop van 2019 formuleren we voor elk van de vier ambities concrete activiteiten. Samenwerkingspartners maken daarbij afspraken over hun bijdrage aan de veiligheidsdoelen. De noodzakelijke flexibiliteit om in te kunnen spelen op onverwachte actualiteiten en incidenten én de grote druk op personele capaciteit bij uitvoerende partners als politie en Openbaar Ministerie en bij de gemeente is gedurende de looptijd van dit IVP een kritische factor en dwingt ons wellicht tot het maken van nadere keuzes in tempo en omvang van de gewenste acties.

Beslispunt

- 1 Als hoofddoel van het Utrechts veiligheidsbeleid te benoemen dat we het huidige niveau van

veiligheid tenminste behouden.

Argumenten

- 1.1 Het op orde houden van het huidige niveau van veiligheid draagt bij aan onze missie om een stad te zijn waar mensen veilig zijn, veilig handelen en zich veilig voelen.
Dankzij het werk van velen is Utrecht in de afgelopen jaren veiliger geworden. Dat willen we graag zo houden. We blijven daartoe de ontwikkelingen monitoren. Als daaruit blijkt dat het huidige niveau van veiligheid in gevaar komt intensiveren we de aanpak. Zonodig wordt het beleid of instrumentarium geactualiseerd of geoptimaliseerd.

Beslispunt

- 2 Vier ambities te benoemen voor de komende vier jaar: a. Ondermijning steviger aanpakken; b. Zorg en veiligheid dichterbij elkaar; c. Een veiliger digitale stad; d. Veiliger verkeer.

Argumenten

- 2.1 Deze vier ambities zijn benoemd na raadpleging van meer dan 1500 Utrechters en een analyse van de veiligheidscijfers en de veiligheidstrends zoals beschreven in lokale, regionale en landelijke onderzoeken. In het IVP sluiten we aan op regionaal en landelijk beleid zoals de concept-Regionale Veiligheidsstrategie Midden Nederland 2019-2022 en de concept-Landelijke Veiligheidsagenda.
- a. Ondermijning steviger aanpakken
Het is zorgelijk hoe grote criminelen met hun criminele geld nog steeds relatief vrij in de 'bovenwereld' zaken kunnen doen. We moeten in de stad maar ook regionaal, landelijk en internationaal meer samenwerken om ondermijnende criminaliteit beter te kunnen bestrijden.
- b. Zorg en veiligheid dichterbij elkaar
Bewoners en professionals zeggen dat veel goed gaat maar dat er ook een groep is waar het niet zomaar werkt. Personen met verward gedrag, radicaliserend gedrag, overlast gevende jeugd, discriminatie op straat (straatintimidatie, etnisch profileren). We willen samenwerking tussen zorg- en veiligheidsprofessionals intensiveren. Dat doen we door het ontwikkelen en toepassen van nieuwe en/of betere instrumenten, het verbeteren van processen, het vullen van lacunes. We doen wat nodig is onder het motto: samenwerken in maatwerk.
- c. Een veiliger digitale stad
Digitalisering transformeert onze stad en de samenleving. Traditionele vormen van criminaliteit raken steeds meer verweven met digitale criminaliteit. De maatschappelijke weerbaarheid blijft achter bij de groeiende dreiging van cybercriminaliteit. Bewustwording is nodig zodat we de weerbaarheid vergroten en de digitale veiligheid zoveel als mogelijk kunnen waarborgen. Een goede voorbereiding op de gevolgen die cybercriminaliteit kan hebben op de openbare orde in relatie tot crisisbeheersing en maatschappelijke onrust is essentieel.
- d. Veiliger verkeer
Het aantal verkeersongevallen en verkeersgewonden is licht afgenomen, maar elk verkeersslachtoffer is er één te veel. Veel bewoners ervaren asociaal en gevaarlijk rijgedrag in hun buurt als een groot probleem. Dat gedrag tast hun veiligheidsgevoel aan. De "onaantastbare houding" van overtreeders ondermijnt het gezag en veroorzaakt gevaar. Volgens veel Utrechters krijgt dit nu te weinig aandacht.

Beslispunt

- 3 Bij de uitvoering van het Utrechtse veiligheidsbeleid te werken volgens deze uitgangspunten: a. Veiligheid begint bij sociale samenhang; b. Veiligheid maken we samen; c. We werken vanuit de opgave en passend bij de situatie; d. We zijn vernieuwend in het gebruik van informatie en kennis; e. Veiligheid is meer dan cijfers.

Argumenten

- 3.1 Deze uitgangspunten dragen bij aan eenheid en integraliteit bij de uitvoering van het Utrechtse veiligheidsbeleid

Veiligheid begint bij sociale samenhang

Als mensen elkaar kennen en elkaar willen helpen, dan voelt de stad veilig. Situaties die aandacht moeten hebben, worden ook sneller met elkaar gezien en aangepakt. Utrecht is een stad die staat voor sociale inclusie: hier is ruimte voor iedereen.

Veiligheid maken we samen

De aanpak is 'integraal'. Daarmee bedoelen we dat alle inwoners en partners in de stad hun verantwoordelijkheid nemen. Initiatieven van inwoners en ondernemers die bijdragen aan de doelen van dit IVP worden ondersteund.

We werken vanuit de opgave en passend bij de situatie

We kiezen onze maatregelen op basis van goede analyses en werken op de juiste schaal (persoon, gezin, straat, buurt, wijk stad, regio, land en web). Wat we doen sluit aan bij de aard en de urgentie van problemen en daarbij heeft preventie de voorkeur. We zijn flexibel en spelen met onze doelstellingen en aanpak soepel in op ontwikkelingen en onverwachte gebeurtenissen.

We werken vernieuwend met informatie en kennis

Utrecht heeft oog voor innovatie. We houden de ontwikkelingen op het gebied van (gedrags)wetenschap en technologie in de lokale veiligheidszorg goed in de gaten. We experimenteren en durven voorloper te zijn, bijvoorbeeld met onze datagedreven sturing ten behoeve van preventie en de handhaving. We leren door het te doen. Daarbij handelen we prudent maar zonder koudwatervrees.

Veiligheid is meer dan cijfers

De veiligheid in de stad is niet alleen af te lezen aan cijfers. Dat geeft een te simpel beeld van de werkelijkheid. We willen de veiligheid daarom breder in beeld brengen. Dit klinkt door in onze manier van werken en in onze "rijke verantwoording" van de aanpak.

Beslispunt

- 4 Het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 vast te stellen.

Opgesteld door	Veiligheid Verkerke, A.A.H. (Ard)
Kenmerk	5817234
Vergadering	
Vergaderdatum	
Jaargang en nummer	
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Vaststelling Integraal Veiligheidsplan Utrecht 2019 - 2022

besluit

- 1 Als hoofddoel van het Utrechts veiligheidsbeleid te benoemen dat we het huidige niveau van veiligheid tenminste behouden.
- 2 Vier ambities te benoemen voor de komende vier jaar: a. Ondermijning steviger aanpakken; b. Zorg en veiligheid dichterbij elkaar; c. Een veiliger digitale stad; d. Veiliger verkeer.
- 3 Bij de uitvoering van het Utrechtse veiligheidsbeleid te werken volgens deze uitgangspunten: a. Veiligheid begint bij sociale samenhang; b. Veiligheid maken we samen; c. We werken vanuit de opgave en passend bij de situatie; d. We zijn vernieuwend in het gebruik van informatie en kennis; e. Veiligheid is meer dan cijfers.
- 4 Het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 vast te stellen.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op

De griffier	De voorzitter gemeenteraad
mr. M. van Hall	mr. J.H.C. van Zanen

An illustration of a city skyline in dark blue and black silhouettes. Overlaid on the skyline are numerous circles of varying sizes, each containing a teal-colored silhouette of a person or a group of people. The background is a light blue gradient with small white dots. A solid orange vertical bar is positioned on the left side of the page.

Een veilige stad voor iedereen



Gemeente Utrecht

**Integraal veiligheidsplan
2019 - 2022**

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	5
1. Inleiding	9
1.1 Ontwikkeling van de stad	10
1.2 Kaders stellen	10
1.3 Een terugblik	13
1.4 Aandacht!	19
1.5 We houden de basis op orde	22
1.6 Communicatie.....	24
2. Vier ambities voor de komende vier jaar	26
2.1 Ondermijning steviger aanpakken	27
2.2 Zorg en veiligheid dichterbij elkaar	34
2.3 Een veiliger digitale stad	40
2.4 Veiliger verkeer	44
3. Uitvoering van het veiligheidsbeleid	47

Voorwoord

Utrecht: een veilige stad voor iedereen

Utrechters zijn trots op hun stad. Ze zijn vaak ondernemend en initiatiefrijk. Veel inwoners doen vrijwilligerswerk en praten regelmatig mee over de toekomst van hun buurt, komen met initiatieven en zorgen dat de buurt er verzorgd uitziet. Ook veel Utrechtse ondernemers en organisaties willen iets doen voor de stad. Zonder de creativiteit, kennis en energie vanuit de stad missen we kansen. Ook op het gebied van veiligheid.

Voordat we dit nieuwe veiligheidsplan gingen schrijven, hebben we veel gesprekken gevoerd met Utrechtse bewoners, vrijwilligers en professionals. Groepsgesprekken in alle wijken, straatgesprekken door middel van een praatpaal, een expertsessie en afsluitend een stadsgesprek waar zo'n 160 mensen hun mening, wensen en hartenkreten inbrachten. Mooie gesprekken met als rode draad dat er veel goed gaat in onze stad, maar dat veiligheid nooit af is. We zien minder woninginbraak, straatroof en andere misdaad met grote impact ('high impact crime'). Dat willen we graag zo houden. Tegelijkertijd vragen andere fenomenen aandacht: verkeersveiligheid werd veel genoemd, en landelijk zien we de bestrijding van ondermijnende criminaliteit en het thema digitale veiligheid opkomen. Die trends gaan niet aan Utrecht voorbij.

Nog een rode draad: een stad veilig houden doe je met elkaar. Bewoners die op elkaar letten in buurten en straten, ondernemers die samen hun bedrijventerrein vrij houden van criminele invloeden, vaak in nauwe samenwerking met gemeente, politie, Openbaar Ministerie, jongerenwerk, buurtvaders, scholen, de sportverenigingen, buurtteams en vele andere professionals en vrijwilligers. Utrecht mag zich gelukkig prijzen met zoveel inwoners die vinden dat veiligheid niet alleen een zaak van de overheid is. Zij voelen zich verantwoordelijk voor hun eigen wijk, buurt en straat. De gesprekken die zij hebben met elkaar en met de hierboven genoemde bondgenoten, zorgen ervoor dat problemen in de kiem kunnen worden gesmoord. Aan ons de taak om dit mooie netwerk te ondersteunen.

In onze diverse samenleving is het nog belangrijker geworden om in ons streven naar een veilige stad ervoor te zorgen dat er ruimte is voor iedereen.

Die ambitie spreekt uit ook het [coalitieakkoord 2018-2022](#) ‘Utrecht: ruimte voor iedereen’. Veiligheid is een basisbehoefte van iedereen en de zorg daarvoor verenigt mensen. Overheid en instanties bieden hulp aan mensen die niet zo goed in staat zijn zichzelf te beschermen. Maar ons werk aan veiligheid kan mensen of groepen ook uitsluiten die (al dan niet terecht) worden gezien als veroorzakers van onveiligheid. Daar moeten we een kritisch oog voor houden.

In dit Integraal Veiligheidsplan (IVP) hebben we opgeschreven hoe we de komende vier jaar aan veiligheid blijven werken.

Als belangrijkste wens uit de bovengenoemde gesprekken kwam naar voren om het huidige niveau van veiligheid tenminste te behouden. In aanvulling daarop zijn vier ambities benoemd: het steviger aanpakken van ondermijnende criminaliteit, zorg en veiligheid dichterbij elkaar, het verbeteren van digitale veiligheid en veiliger verkeer.

Bedenk wel: we moeten keuzes maken, we kunnen niet alles doen. Niet alle onderwerpen die in de straat-, wijk- en stadsgesprekken zijn genoemd staan in dit nieuwe IVP. Tenslotte willen we enige flexibiliteit behouden zodat we kunnen inspelen op onverwachte nieuwe ontwikkelingen. En, zo bleek ook weer de afgelopen vier jaar, zorg voor veiligheid blijft voor een groot deel van de tijd het managen van het onverwachte.

Jan van Zanen

Burgemeester van Utrecht

Samenvatting

In de Politiewet 2012 staat dat gemeenten minimaal één keer in de vier jaar een Integraal Veiligheidsplan (IVP) maken dat door de gemeenteraad wordt vastgesteld. In het IVP zijn missie, doel en uitgangspunten op het gebied van veiligheid beschreven. Voor de gemeenteraad is het IVP het instrument om te sturen op lokaal veiligheidsbeleid en de aanpak van veiligheidsproblemen.

Met het werken aan veiligheid dragen we bij aan de doelstellingen zoals beschreven in het coalitieakkoord 2018-2022 'Ruimte voor iedereen' en in de gemeentelijke beleids- en uitvoeringsprogramma's die daarmee samenhangen, zoals het Handhavingsprogramma, het Programma Verkeersveiligheid, de Visie versterken sociale basis, de Transformatieagenda Wmo en zorg voor jeugd, de Regiokoers beschermd wonen en MO, het programma Utrecht zijn we samen en de Regenboogagenda.

Dit IVP beslaat de jaren 2019 tot en met 2022.

Op verzoek van de gemeente hebben meer dan 1.500 mensen hun onderwerpen, suggesties en hartenkreten over veiligheid met de gemeente gedeeld. Er zijn voor het schrijven van het IVP gesprekken gevoerd met Utrechtse bewoners, ondernemers, vrijwilligers en professionals. Er waren groepsgesprekken in alle wijken, straatgesprekken door middel van een 'luisterpaal', een sessie met experts en afsluitend een stadsgesprek waar zo'n 160 mensen hun inbreng leverden.

Bij het maken van het IVP is gebruik gemaakt van een analyse van de veiligheidscijfers en de veiligheidstrends zoals beschreven in lokale, regionale en landelijke onderzoeken en plannen.

Het hoofddoel van het Utrechts veiligheidsbeleid is om het huidige niveau van veiligheid tenminste te behouden. Dankzij het werk van velen is Utrecht in de afgelopen jaren veiliger geworden. Dat willen we graag zo houden. We blijven daartoe de ontwikkelingen monitoren. Als daaruit blijkt dat het huidige niveau van veiligheid in gevaar komt intensiveren we de aanpak. Zo nodig wordt het beleid of instrumentarium geactualiseerd of geoptimaliseerd.

We benoemen vier ambities voor de komende vier jaar:

1. Ondermijning steviger aanpakken

Het is zorgelijk hoe grote criminelen met hun criminele geld nog steeds relatief vrij in de 'bovenwereld' zaken kunnen doen. We moeten in de stad maar ook regionaal, landelijk en internationaal meer samenwerken om ondermijnende criminaliteit beter te kunnen bestrijden.

2. Zorg en veiligheid dichterbij elkaar

Bewoners en professionals zeggen dat veel goed gaat maar dat er ook een groep is waar het niet zomaar werkt. Personen met verward gedrag, radicaliserend gedrag, overlast gevende jeugd, discriminatie op straat (straatintimidatie, etnisch profileren). We willen samenwerking tussen zorg- en veiligheidsprofessionals intensiveren. Dat doen we door het ontwikkelen en toepassen van nieuwe en/of betere instrumenten, het verbeteren van processen, het vullen van lacunes. We doen wat nodig is onder het motto: samenwerken in maatwerk.

3. Een veiliger digitale stad

Digitalisering transformeert onze stad en de samenleving. Traditionele vormen van criminaliteit raken steeds meer verweven met digitale criminaliteit. De maatschappelijke weerbaarheid blijft achter bij de groeiende dreiging van cybercriminaliteit. Bewustwording is nodig zodat we de weerbaarheid vergroten en de digitale veiligheid zoveel als mogelijk kunnen waarborgen. Een goede voorbereiding op de gevolgen die cybercriminaliteit kan hebben op de openbare orde in relatie tot crisisbeheersing en maatschappelijke onrust is essentieel.

4. Veiliger verkeer

Het aantal verkeersongevallen en verkeersgewonden is licht afgenomen, maar elk verkeersslachtoffer is er één te veel. Veel bewoners ervaren asociaal en gevaarlijk rijgedrag in hun buurt als een groot probleem. Dat gedrag tast hun veiligheidsgevoel aan. De "onaantastbare houding" van overtreders ondermijnt het gezag en veroorzaakt gevaar. Volgens veel Utrechters krijgt dit nu te weinig aandacht.

Met de vaststelling van de uitgangspunten van dit IVP kiezen we onze maatregelen op basis van goede analyses, werken we op de juiste schaal en sluiten we aan bij de aard en de urgentie van problemen waarbij preventie de voorkeur heeft. We zijn flexibel en spelen met onze doelstellingen en aanpak soepel in op ontwikkelingen en onverwachte gebeurtenissen. De uitgangspunten zijn:

a. Veiligheid begint bij sociale samenhang

Als mensen elkaar kennen en elkaar willen helpen, dan voelt de stad veilig. Situaties die aandacht moeten hebben, worden ook sneller met elkaar gezien en aangepakt. Utrecht is een stad die staat voor sociale inclusie: hier is ruimte voor iedereen.

b. Veiligheid maken we samen

De aanpak is 'integraal'. Daarmee bedoelen we dat alle inwoners en partners in de stad hun verantwoordelijkheid nemen. Initiatieven van inwoners en ondernemers die bijdragen aan de doelen van dit IVP worden ondersteund.

c. We werken vanuit de opgave en passend bij de situatie

We kiezen onze maatregelen op basis van goede analyses en wezen op de juiste schaal (persoon, gezin, straat, buurt, wijk stad, regio, land en web). Wat we doen sluit aan bij de aard en de urgentie van problemen en daarbij heeft preventie de voorkeur. We zijn flexibel en spelen met onze doelstellingen en aanpak soepel in op ontwikkelingen en onverwachte gebeurtenissen.

d. We werken vernieuwend met informatie en kennis

Utrecht heeft oog voor innovatie. We houden de ontwikkelingen op het gebied van (gedrags)wetenschap en technologie in de lokale veiligheidszorg goed in de gaten. We experimenteren en durven voorloper te zijn, bijvoorbeeld met onze datagedreven sturing ten behoeve van preventie en de handhaving. We leren door het te doen. Daarbij handelen we prudent maar zonder koudwatervrees.

e. Veiligheid is meer dan cijfers

De veiligheid in de stad is niet alleen af te lezen aan cijfers. Dat geeft een te simpel beeld van de werkelijkheid. We willen de veiligheid daarom breder in beeld brengen. Dit klinkt door in onze manier van werken en in onze "rijke verantwoording" van de aanpak.

Activiteiten en maatregelen op basis van het IVP zijn terug te vinden in de jaarlijkse gemeentelijke programmabegroting en in de wijkveiligheidsplannen. In de loop van 2019 formuleren we voor elk van de vier ambities concrete activiteiten. Samenwerkingspartners maken daarbij afspraken over hun bijdrage aan de veiligheidsdoelen.

De noodzakelijke flexibiliteit om in te kunnen spelen op onverwachte actualiteiten en incidenten én de grote druk op personele capaciteit bij uitvoerende partners als politie en Openbaar Ministerie en bij de gemeente is gedurende de looptijd van dit IVP een kritische factor en dwingt ons wellicht tot het maken van nadere keuzes in tempo en omvang van de gewenste acties.

01

Inleiding

In **hoofdstuk 1** beschrijven we missie, doel en uitgangspunten van het Utrechtse veiligheidsbeleid. Na een terug- en vooruitblik formuleren we onze ambities.

In **hoofdstuk 2** lichten we toe waarom we de ambities aandacht geven en wat we daar de komende jaren aan willen doen.



1.1 Ontwikkeling van de stad

Het aantal inwoners neemt in Utrecht, in vergelijking met alle andere Nederlandse steden, het snelst toe. Naar verwachting heeft de stad in 2040 zo'n 450.000 inwoners. Nu zijn dat er al 350.000. Die ontwikkeling zorgt voor levendigheid -- economisch en sociaal. Tegelijkertijd kan het ook de leefbaarheid en veiligheid in de stad onder druk zetten. Voor elke bewoner, ondernemer, toerist en bezoeker willen we dat het goed toeven is in Utrecht. Hier spannen we ons voor in.

“Meer inwoners, meer hulpverleners op alle vlakken!”

Hartenkreet stadsgesprek

1.2 Kaders stellen

De zorg voor veiligheid is één van de kerntaken van de gemeente. De gemeente voert de regie op veiligheid. De aanpak van onveiligheid ligt in handen van velen: van politie en Openbaar Ministerie tot elke bewoner van Utrecht en alle instanties die investeren in een veilig Utrecht.

Dit Integraal Veiligheidsplan (IVP) beschrijft hoe de gemeente Utrecht en haar veiligheidspartners de komende vier jaar willen werken aan een veilig Utrecht. Bij veiligheid hebben we het over:

- de sociale veiligheid: het aantal en de ernst van criminaliteit- en overlastincidenten;
- de fysieke veiligheid: de mate waarin mensen beschermd zijn tegen ongevallen (in het verkeer of door de industrie) of natuurrampen;
- de digitale veiligheid: de mate van digitale weerbaarheid van onze samenleving;
- het gevoel van veiligheid van bewoners.

Onze missie

In Utrecht werken we samen aan een stad waar mensen veilig zijn, veilig handelen en zich veilig voelen.

Ons doel

De positieve trends die wij nu in de veiligheid zien, houden we vast en we geven aandacht aan ontwikkelingen die erom vragen.

Uitgangspunten

Met elkaar werken we aan veiligheid. Dit zijn de uitgangspunten:

- Veiligheid begint bij sociale samenhang. Als mensen elkaar kennen en elkaar willen helpen, dan voelt de stad veilig. Situaties die aandacht moeten hebben, worden ook sneller met elkaar gezien en aangepakt. Utrecht is een stad die staat voor sociale inclusie: hier is ruimte voor iedereen.
- Veiligheid maken we samen. De aanpak is 'integraal'. Daarmee bedoelen we dat alle inwoners en partners in de stad hun verantwoordelijkheid nemen. Initiatieven van inwoners en ondernemers die bijdragen aan de doelen van dit IVP worden ondersteund.

"Ik wil toch nog wel even benadrukken dat we niet met zijn allen moeten gaan kijken naar: o, wat gaat de gemeente doen? Nee, ook zelf nadenken wat kan ik doen."

Bewoner in belevingsonderzoek

- We werken vanuit de opgave en passend bij de situatie. We kiezen onze maatregelen op basis van goede analyses en werken op de juiste schaal (persoon, gezin, straat, buurt, wijk stad, regio, land en web). Wat we doen sluit aan bij de aard en de urgentie van problemen en daarbij heeft preventie de voorkeur. We zijn flexibel en spelen met onze doelstellingen en aanpak soepel in op ontwikkelingen en onverwachte gebeurtenissen.

- We zijn vernieuwend in het gebruik van informatie en kennis. Utrecht heeft oog voor innovatie. We houden de ontwikkelingen op het gebied van (gedrags)wetenschap en technologie in de lokale veiligheidszorg goed in de gaten. We experimenteren en durven voorloper te zijn, bijvoorbeeld met onze datagedreven sturing ten behoeve van preventie en de handhaving. We leren door het te doen. Daarbij handelen we prudent maar zonder koudwatervrees.
- Veiligheid is meer dan cijfers. De veiligheid in de stad is niet alleen af te lezen aan cijfers. Dat geeft een te simpel beeld van de werkelijkheid. We willen de veiligheid daarom breder in beeld brengen. Dit klinkt door in onze manier van werken en in onze “rijke verantwoording” van de aanpak.

*“Voor veiligheid kijk ik naar mijn burens.
Bij onveiligheid bel ik de politie.”*

Bewoner bij wijkgesprek Utrecht Zuidwest

1.3 Een terugblik

In het [Integraal Veiligheidsplan 2015-2018](#) van Utrecht werd met nadruk aandacht gevraagd voor de aanpak van de zogenaamde 'high impact crimes' en jeugdoverlast en -criminaliteit. Verder werd de veiligheidsaanpak doorgelicht en werden er doelen gesteld op veilige wijken, openbare orde en maatschappelijke onrust, georganiseerde ondermijnende criminaliteit en fysieke veiligheid. Utrecht is in de afgelopen jaren veiliger is geworden, dankzij het werk van velen. We vatten de belangrijkste conclusies over de thema's van het IVP 2015-2018 hieronder samen.

De komende vier jaar leggen we andere accenten, als reactie op verschillende ontwikkelingen. We gaan daar in paragraaf 1.4 verder op in. Tegelijkertijd is er veel in de huidige aanpak van onveiligheid dat we met elkaar moeten behouden.

Kerncijfers 2015 - 2018

Het aantal meldingen van criminaliteit in Utrecht nam de afgelopen vier jaar af. Vooral het aantal geregistreerde woninginbraken, gevallen van zakkenrollen en vernielingen werd in de periode 2015-2018 fors minder.

De cijfers geven ons vertrouwen in de aanpak. Het zijn trends die samengaan met het intensiveren van de aanpak van zogenaamde 'high impact crimes', de doorontwikkeling van de wijkgerichte aanpak van veiligheidsproblemen (preventief, op maat en meer met de bewoners) en het versterken van de persoonsgerichte aanpak vanuit het Veiligheidshuis. Die aanpak is erop gericht hardnekkige criminele patronen bij daders te doorbreken.

[Het veiligheidsgevoel van Utrechters](#) is licht verbeterd. Utrechters voelen zich ongeveer even veilig als de inwoners van Amsterdam, Den Haag en Eindhoven.

Terugblik aanpak high impact crimes (HIC)

Kijken we naar de cijfers van de misdaad met grote impact, ook wel genoemd 'high impact crimes' (HIC), dan zien we dat de doelen die we ons hebben gesteld allemaal ruimschoots zijn gehaald. HIC zijn woninginbraken, overvallen, straatroven en geweldsdelicten tegen personen.

HIC hebben we intensief en integraal aangepakt en dat heeft zijn vruchten afgeworpen. Door innovatie, zoals het toepassen van voorspellende modellen gericht op het voorspellen van nieuwe inbraak- en autokraaklocaties, hebben we mensen en middelen effectiever ingezet. Het actief betrekken van burgers en ondernemers is een vast en onmisbaar onderdeel van de aanpak geworden. Hiermee vergrootten we in Utrecht de kans dat we plegers van HIC-feiten op heterdaad aan kunnen houden.

“Ik let op mijn burens. Dat is wat ik kan doen.”

Straatgesprek Luisterpaal

Terugblik aanpak jeugdoverlast- en criminaliteit

Sinds 2011 schommelt het percentage Utrechters dat jongerenoverlast ervaart in de eigen buurt rond de twintig procent. Meldingen kwamen zowel bij de gemeente als bij de politie binnen. Het ging daarbij om verschillende soorten overlast, waaronder overlast van afval op straat, verkeers- en parkeeroverlast, geluidsoverlast en drugsgebruik.

“Ik ga niet graag naar het plein. Daar hangen veel jongeren die het voor de rest verpesten. Ik ga daar alleen heen als ik vuilnis moet wegbrengen.”

Straatgesprek Luisterpaal

Met de jaarlijks meer dan 3500 meldingen van bewoners zijn er veel aanknopingspunten voor actie. In hotspots (gebieden waar overlast vaker voorkomt) of als we meldingen konden koppelen aan het gedrag van groepen, pakten we met zoveel mogelijk betrokken partijen de problemen integraal aan.

Wat betreft jeugdcriminaliteit zijn er positieve ontwikkelingen en zorgwekkende feiten. Positief is dat het aandeel aangehouden jeugdige verdachten (12-24 jaar) ten opzichte van het totaal aantal jeugdigen in Utrecht de afgelopen jaren geleidelijk afneemt. Dit past in de trend dat geregistreeerde jeugdcriminaliteit landelijk afneemt. Zorgelijk is wel dat jongeren op steeds jongere leeftijd deel uitmaken van een problematische jeugdgroep.

Terugblik thema veilige wijken

De meeste Utrechtse wijken laten een gunstige ontwikkeling zien op veiligheidsgebied - in lijn met het stedelijke beeld. Daar waar dat de afgelopen jaren niet zo was, werd extra werk gedaan. Veel aandacht ging bijvoorbeeld uit naar de gebiedsgerichte aanpak op de Kop van Lombok, de Amsterdamsestraatweg, het Versnellingsplan Overvecht en de autobranden. Ook in gebieden waar woninginbraken ineens toenamen werd stevig ingezet, bijvoorbeeld met het WAFV-team (WAFV staat voor woninginbraak, autokraak, fietsdiefstal, vernieling). Voor het centrum besloten we extra werk te maken van het tegengaan van fietsdiefstal, autokraken, zakkenrollen en winkeldiefstal. De laatste twee delicten namen in de gehele gemeente af, de eerste twee nog niet.

Wijkwerk is maatwerk. Zoals gebruikelijk werden de afgelopen vier jaar, samen met de wijkpartners, voor alle Utrechtse wijken jaarlijks wijkveiligheidsplannen opgesteld en uitgevoerd. Ze hebben geleid tot een breed palet aan activiteiten waar bewoners, stadsmakers veiligheid, politie en gemeente, ondernemers en vele anderen de handen ineenslaan: samen voor de wijk.

We hielden de ontwikkeling van de veiligheid goed in de gaten. In de wijken gebruikten we interactieve dashboards waarmee we de veiligheidscijfers volgden. We experimenteerden met datagedreven sturing van de handhaving. Bij de aanpak van jeugdoverlast en jeugdgroepen verzamelden we data over de locatie en rond de jaarwisseling werd het vuurwerkteam dagelijks voorzien van nieuwe gegevens over vuurwerkoverlast. We stimuleerden deelname van vrijwilligers (de zogenaamde 'stadsmakers veiligheid') bij de jaarwisseling, de zomerperiode en evenementen, en aan appgroepen.

Terugblik openbare orde en maatschappelijke onrust

De afgelopen jaren nam het werk om de rust en orde te bewaren fors toe. Zo waren er meer demonstraties (81 in 2015, 107 in 2017) waarbij ook het aantal demonstraties met een risico op verstoring van de openbare orde toenam. Jong FC Utrecht ging betaald voetbal

spelen waardoor het aantal wedstrijden toenam (17 in 2015 naar 37 in 2017). Ook waren er meer evenementen (750 in 2015, 869 in 2017). Koningsdag, de jaarwisseling, de hervorming van de vuurwerktraditie, het grote aantal autobranden en het bevorderen van veilig uitgaan en verantwoord alcoholgebruik hebben veel aandacht en capaciteit gevraagd van de hulpdiensten en gemeente.

Om openbare ordeproblemen te voorkomen volgden we signalen van onrust en sentimenten in de samenleving. Dat maakte tijdig ingrijpen mogelijk bijvoorbeeld door de burgemeester een gebiedsverbod te laten opleggen of door met initiatiefnemers van demonstraties in gesprek te gaan.

“Je hebt met Koningsdag de vrijmarkt en ik las laatst een artikel over wat de regels zijn in welke steden als particulier met eten verkopen en drinken. Ik vind de vrijmarkt in Utrecht hartstikke leuk omdat die niet helemaal overgereguleerd is en er veel ruimte is om daaraan mee te doen. Ook op een manier dat je bijvoorbeeld pannenkoeken staat te bakken zonder dat je een horecavergunning hebt. Dat creëert heel veel ruimte om de mensen in je buurt te leren kennen en elkaar daar een beetje in te vinden. Ik vind dat wel leuk van Utrecht.”

Bewoner in belevingsonderzoek

Om de inclusieve samenleving te bevorderen en maatschappelijke rust en openbare orde te bewaren is het belangrijk om discriminatie en polarisatie tegen te gaan. Hiervoor hebben we in het kader van Utrecht zijn we samen (UZWS) een aanpak ontwikkeld met veel partners uit het maatschappelijke middenveld. Om signalen van radicalisering te herkennen, te duiden en aan te pakken hebben meer dan 300 professionals de training multicultureel vakmanschap en radicalisering gevolgd. Ook levert een sleutelfigurennetwerk een belangrijke bijdrage aan de signalering. Dit heeft onder andere geleid tot een stijging van het aantal signalen ten opzichte van de voorafgaande jaren. We informeerden de gemeenteraad periodiek over de voortgang.

Terugblik thema ‘Ondermijnende criminaliteit’

Bij ondermijnende criminaliteit gaat het om de aanpak van georganiseerde misdaad die maatschappelijke structuren en/of het vertrouwen daarin schaadt. Criminelen gebruiken of misbruiken legale bedrijven of instanties voor hun activiteiten. Zij tasten daarmee niet alleen de formele rechtsstaat aan maar ook de informele basis van onze samenleving: fatsoenlijke verhoudingen, normen en waarden. Dat heeft een negatieve invloed op de veiligheid en leefbaarheid.

De afgelopen vier jaar is een start gemaakt met de [aanpak van ondermijnende criminaliteit in Utrecht](#). We bestreden niet langer enkel de symptomen (personen en incidenten) maar keken ook naar het hele systeem van ondermijnende criminaliteit. Met onze partners (politie, Openbaar Ministerie, Belastingdienst, brancheorganisaties) drongen we criminele activiteiten, netwerken en structuren duurzaam terug.

Wat helpt is dat er twee ondermijningsbeelden zijn opgesteld, één voor de hele stad Utrecht en één specifiek voor Overvecht.

De onderliggende structuren die onze samenleving ondermijnen zijn daardoor beter in beeld waardoor we gericht en effectiever kunnen optreden. De ondermijningsbeelden laten ook de urgentie zien van de verdere uitbouw van de aanpak.

Terugblik thema fysieke veiligheid

Fysieke veiligheid gaat over de mate waarin mensen beschermd zijn tegen ongevallen (in het verkeer of door de industrie) of natuurrampen. Daaronder vallen verkeersveiligheid, brandveiligheid, externe veiligheid (gevaarlijke stoffen vervoer en -opslag) en de voorbereiding op crisisbeheersing.

Verkeersveiligheid laat een lichte verbetering zien: in de periode 2014 tot en met medio 2018 is het aantal geregistreerde verkeersongevallen en verkeerslachtoffers op wegen in beheer van de gemeente Utrecht licht afgenomen. De ervaren verkeersveiligheid laat in deze zelfde periode geen duidelijke trend zien. Het percentage bewoners dat tevreden is over de verkeersveiligheid in de eigen buurt schommelt tussen de 41 procent en de 44 procent.¹

Met de uitvoering van het gemeentelijke [programma Verkeersveiligheid](#) richtten we ons voornamelijk op het verbeteren van de fysieke inrichting van de weg en op educatie en communicatie. Projecten in dit programma kwamen onder andere voort uit [meldingen](#) die weggebruikers en

bewoners maakten over onveilige situaties of onveilig gedrag. We overlegden met de politie over de locaties, momenten en doelgroepen ten aanzien van handhaving. Andere fysieke veiligheidsrisico's (bijvoorbeeld brand, wateroverlast, stroomstoring) zijn goed in beeld. Zowel voor algemene risico's, zoals LPG-tankstations, als specifieke risico's en risicovolle gebieden in Utrecht, zoals het Stationsgebied zijn samen met de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) en andere crisispartners zogenaamde Incidentbestrijdingsplannen opgesteld. Betrokken medewerkers worden getraind en geoefend in deze materie.

De dreiging van terrorisme is niet aflatend. Het dreigingsniveau is in Nederland al jaren substantieel. De gemeente Utrecht werkt in de voorbereiding op terrorismegevolgbestrijding nauw samen met de andere G4-steden en de NCTV. Ook op dit onderwerp zijn een incidentbestrijdingsplan en protocollen opgesteld en wordt getraind en geoefend door crisismedewerkers.

Het wordt steeds duidelijker dat de preventie van incidenten en preparatie op incidentbestrijding niet alleen een taak van de overheid is maar ook burgers, ondernemers en instellingen een rol nemen. Zo is er al langere tijd een Netwerk Veiligheid Stationsgebied (NVS). Op het Utrecht Science Park (USP) is vanwege de verschillende, soms kwetsbare, functies en de specifieke risico's in dit gebied in 2018 het initiatief genomen om een dergelijk netwerk op te bouwen.

“Veiligheid is met name een gevoel dat je zonder angst, vrij, door je wijk kunt bewegen. Zonder dat je alert hoeft te zijn en vrij van gedachten aan wat er zou kunnen gebeuren.”

Straatgesprek Luisterpaal

¹Bron: [Voortgangsrapportage Verkeersveiligheid d.d. 1 juli 2018](#)

1.4 Aandacht!

Voor welke uitdagingen staat de gemeente Utrecht *nu*?

Veel gemeenten staan voor vergelijkbare vraagstukken. [De landelijke verkenning van Platform31](#) noemt de volgende ontwikkelingen relevant voor keuzes in het veiligheidsbeleid van gemeenten: de ingrijpende, geregistreerde criminaliteit voor burgers (straatrovers, woninginbraken, overvallen) neemt af; de minder zichtbare criminaliteit (cybercriminaliteit, fraude, oplichting, ondermijning) neemt toe; de digitale veiligheid (ook bij de overheid) houdt geen gelijke tred met de digitalisering van de samenleving.

We spraken over deze en andere veiligheidsthema's met deskundigen van binnen en buiten de gemeente, maar ook met een groot aantal bewoners van Utrecht.

In totaal hebben meer dan 1.500 mensen hún onderwerpen, suggesties en hartenkreten met ons gedeeld:

- Op 30 juni 2018 deden 160 bewoners mee aan een stadgesprek over veiligheid;
- op 15 mei 2018 sprak de kinderraad op het Stadhuis over verkeersveiligheid rond scholen;
- in alle tien wijken spraken steeds zo'n 35 wijkbewoners met elkaar over veiligheid in de wijk;
- we voerden 1.084 'luisterpaalgesprekken' in vier wijken met bewoners om hun gedachten te horen bij een fijne en veilige wijk;
- in de wijk Zuidwest spraken acht jongeren en jongerenwerkers in een 'jongerengesprek' over hun veiligheidskwesties;
- er was een expertsessie met 35 Utrechtse veiligheidsprofessionals in diverse werkterreinen;
- Er was een bijeenkomst met meer dan 50 medewerkers van de gemeente.

Met elkaar terugkijkend op de afgelopen vier jaar en reagerend op de 1.500 meedenkers en ontwikkelingen, komen we uit op twee conclusies: we willen het huidige niveau van veiligheid tenminste behouden, én we willen aandacht geven aan vier ambities voor dit nieuwe IVP. We noemen die ambities hier kort.

In hoofdstuk 2 hierna werken we ze verder uit:

1. Onze aanpak van ondermijnende georganiseerde misdaad moet intensiever. Het is zorgelijk hoe grote criminelen met hun criminele geld nog steeds relatief vrij in de ‘bovenwereld’ zaken kunnen doen. We moeten in de stad maar ook regionaal, landelijk en internationaal meer samenwerken om ondermijnende criminaliteit beter te kunnen bestrijden.
2. Bewoners en professionals zeggen dat veel goed gaat, dat voor veel mensen werkt wat we doen, maar dat er ook verschillende groepen zijn waarvoor het niet zomaar werkt. We denken aan personen met verward gedrag en personen met radicaliserend gedrag. Maar ook aan overlast gevende jeugd. Een ander verschijnsel dat aandacht nodig heeft is discriminatie op straat (straatintimidatie, etnisch profileren).
Onze ambitie is om de bestaande samenwerking tussen zorg- en veiligheidsprofessionals te intensiveren zodat we meer greep krijgen op deze problematiek. Dat doen we door het ontwikkelen en toepassen van nieuwe en/of betere instrumenten, het verbeteren van processen, het vullen van lacunes. We doen wat nodig is en laten de organisatie daarop aansluiten onder het motto: samenwerken in maatwerk.
3. Digitalisering transformeert onze stad en de samenleving. Traditionele vormen van criminaliteit raken steeds meer verweven met digitale criminaliteit. De maatschappelijke weerbaarheid blijft achter bij de groeiende dreiging van cybercriminaliteit. Bewustwording bij inwoners, instellingen, bedrijven en overheid is nodig zodat we de weerbaarheid vergroten en de digitale veiligheid zoveel als mogelijk kunnen waarborgen. Bestrijding van cybercriminaliteit krijgt meer aandacht. Een goede voorbereiding op de gevolgen die cybercriminaliteit kan hebben op de openbare orde in relatie tot crisisbeheersing en maatschappelijke onrust is essentieel.
4. Het aantal verkeersongevallen en verkeersgewonden is in Utrecht weliswaar licht afgenomen, maar het uitgangspunt is dat elk verkeersslachtoffer er één te veel is. Veel bewoners ervaren asociaal en gevaarlijk rijgedrag in hun buurt als een groot probleem. Dat gedrag tast hun veiligheidsgevoel aan. De “onaantastbare houding” van overtreders ondermijnt het gezag en veroorzaakt gevaar. Volgens veel Utrechters krijgt dit nu te weinig aandacht.

Door deze vier ambities aandacht te geven willen wij onze 'gereedschapskist' met werkwijzen en maatregelen vooral op deze thema's aanvullen. Daarbij zijn we ons ervan bewust dat er grote verschillen zijn tussen deze ambities zowel ten aanzien van de aard van de problematiek als de ontwikkelingsfases waarin de ambities zich bevinden. Zo staat het beleid ter bevordering van digitale veiligheid nog in de kinderschoenen terwijl het verkeersveiligheidsbeleid al veel verder is ontwikkeld.

De aandacht voor deze ambities betekent niet dat de rest van de veiligheidsaanpak (zie paragraaf 1.5 We houden de basis op orde) stilstaat. Wel betekent het dat het beleid ten aanzien van het huidige niveau van veiligheid op orde is en de uitvoering van maatregelen op dit moment goed functioneert.

Indien nodig en mogelijk wordt de werkwijze geactualiseerd of geoptimaliseerd. Voorbeelden daarvan zijn: [meer aandacht voor ouderenmishandeling](#) en voor de afnemende aangiftebereidheid.

We laten de prioriteiten van het IVP 2015-2018 ('high impact crimes' en jeugdoverlast en -criminaliteit) achter ons en verschuiven de aandacht naar de verborgen misdaad, ook wel genoemd 'hidden impact crimes' (ondermijning en cybercriminaliteit) en naar het vergroten van de sociale samenhang door het voorkomen en bestrijden van vervreemding en asociaal gedrag.

Op alle onderdelen van onze aanpak zijn we alert op onze uitgangspunten en het opvangen van signalen die kansen bieden of mogelijk een negatieve ontwikkeling voorspellen.

We informeren alle betrokkenen periodiek over de cijfers, resultaten, inspanningen en ontwikkelingen ten aanzien van de vier benoemde ambities.

1.5 We houden de basis op orde

We zien dat Utrecht in de afgelopen jaren veiliger is geworden, dankzij het werk van velen. We schreven het hiervoor al: het beleid ten aanzien van het huidige niveau van veiligheid is op orde en de uitvoering van maatregelen functioneert goed. Dat willen we graag zo houden.

Daarom monitoren we hoe het gaat met de veiligheid: in overleggen met partners, door het bespreken van meldingen met bewoners, door trends en cijfers te analyseren. We gaan door met het [periodiek informeren van alle betrokkenen over de veiligheidscijfers](#). Dat geldt niet alleen voor de basisveiligheid maar ook voor de vier benoemde ambities.

In de basis van het veiligheidswerk zijn vele componenten te onderscheiden: van een zorgvuldig proces rondom demonstraties tot de nazorg voor ex-gedetineerden, en van voorlichting over tijdelijke, flexibele camera's tot huis-aan-huis meldkaarten uitdelen. Veel van deze werkzaamheden horen bij de basis, ook al vallen ze niet op en vallen ze ook niet onder de nieuwe ambities.

Veilige buurten centraal

Veilige buurten in veilige wijken staan centraal. Als uit de monitoring van de veiligheid blijkt dat het nodig is kiezen we uit de beschikbare gereedschapskist passende interventies. Het is maatwerk, en dit IVP bepaalt daarbij de koers: bijsturing is steeds op elke schaal mogelijk.

Geregistreerde criminaliteit

De aanpakken van veelvoorkomende criminaliteit en van de high impact crimes hebben hun vruchten afgeworpen. Er blijft aandacht voor woninginbraken, winkelinbraken, autokraken, fietsendiefstal, overvallen, straatroof, geweld tegen personen en goederen. Bij geweld tegen personen werken we aan uitgaansgeweld, huiselijk geweld en geweld tegen medewerkers met een publieke taak.

Openbare orde en maatschappelijke onrust

We beperken de kans op openbare ordeverstoringen en incidenten door het uitvoeren van het vergunningen- en evenementenbeleid en het jaarlijkse handhavingsprogramma. We bereiden met partners gebeurtenissen voor waaraan risico's verbonden zijn, zoals openbare manifestaties, demonstraties, evenementen, voetbalwedstrijden, bezoeken van hoogwaardigheidsbekleders en de terugkeer van gewelds- of zedendelinquenten in de stad.

Jaarlijks maken we met FC Utrecht, politie en Openbaar Ministerie afspraken over voetbal en veiligheid. Cameratoezicht, de wet woonoverlast en de overlastwet zijn middelen die we bij openbare ordeproblemen inzetten.

Voorkomen van polarisatie en radicalisering

In lijn met het [actieplan 'Utrecht zijn we samen'](#) blijven wij de komende vier jaar werken aan het tegengaan van polarisatie en radicalisering. Onze aanpak rust op drie pijlers:

1. Preventie: we zetten onder andere in op het tegengaan van discriminatie, weerbaarheid, het faciliteren van dialoog, versterking van het jongerenwerk, opvoedingsondersteuning en het aanreiken van kennis en handelingsperspectief in het onderwijs.
2. Signalering: we blijven professionals trainen zodat ze radicalisering kunnen herkennen en kunnen doorverwijzen.
3. Persoonsgerichte aanpak: we zetten de persoonsgerichte aanpak in het casusoverleg met politie, OM en de NCTV voort en verlenen waar nodig hulp of gaan over tot repressieve actie.

Daarnaast blijven we ons inzetten om (actuele) thema's op te pakken die maatschappelijk gevoelig liggen en tot polarisatie kunnen leiden. Uitgangspunt daarbij is dat wij blijven werken aan een stad waarin iedere Utrechter zich betrokken en geaccepteerd voelt en waarin respectvol met elkaar wordt omgegaan.

Crisisbeheersing

Crises en incidenten vallen onder het thema Fysieke Veiligheid. Fysieke veiligheid gaat om de mate waarin mensen beschermd zijn en zich beschermd voelen tegen persoonlijk leed door ongevallen en tegen natuurgeweld. We bereiden ons met de Veiligheidsregio Utrecht, politie en andere partners (onder andere waterschappen, Rijkswaterstaat, ProRail, NCTV en Defensie) voor op mogelijke crises, zodat we snel en effectief hulp kunnen bieden en schadelijke gevolgen voor personen, dieren, goederen en/of de economie zoveel mogelijk beperken. Dat doen we door het coördineren van de gemeentelijke processen (bijvoorbeeld opvang en verzorgen van bewoners, communicatie), het organiseren van (piket)functies bij alle gemeentelijke onderdelen van de crisisorganisatie en door planvorming, opleiding, trainen en oefenen. Daarbinnen blijft terrorismegevolgbestrijding een belangrijk thema.

1.6 Communicatie

Utrecht wil een stad zijn waar het voor iedereen prettig wonen, verblijven, recreëren of ondernemen is. Om deze ambitie te realiseren is de feitelijke veiligheid en de veiligheidsbeleving een voorwaarde. Utrecht wil immers een stad zijn waar mensen veilig zijn en zich veilig voelen.

Communicatie is een belangrijk instrument dat kan bijdragen aan de veiligheid.

Communicatie kan de feitelijke veiligheid bevorderen door preventie (Utrechters weten wat ze wanneer kunnen doen) en - in mindere mate - door normen te stellen (Utrechters weten wanneer de grens wordt overschreden en ze melding kunnen doen).

Communicatie kan de veiligheidsbeleving beïnvloeden door goed aan te sluiten bij het gevoel in de stad. De mate waarin overlast wordt ervaren is voor een groot deel maatgevend voor de inzet van communicatie. Anders gezegd: als er feitelijk wel iets aan de hand is, maar mensen ervaren niet veel overlast, dan is de communicatie gericht op de mensen die er direct iets mee te maken hebben en handelingsperspectief hebben (zogenaamde 'pinpoint communicatie'). Voelen Utrechters in een buurt of straat zich onveilig maar is er feitelijk geen overlast of reëel veiligheidsprobleem, dan gaan we het gesprek aan over de onderliggende oorzaak van het onveiligheidsgevoel.

"Ik voel me veilig, omdat ik me niet onveilig voel. Ik heb nooit echt dingen meegemaakt waardoor ik me onveilig zou moeten voelen. Dus die afwezigheid daarvan, daardoor voel ik me veilig."

Bewoner in belevingsonderzoek

Voor de komende vier jaar ontwikkelen we een gezamenlijke communicatiestrategie met de veiligheidspartners. Als belangrijkste uitgangspunt geldt dat we op maat communiceren.

Om resultaten en ontwikkelingen goed te kunnen duiden, er op te kunnen sturen en om verantwoording af te leggen over onze aanpak maken we niet alleen gebruik van cijfers maar vertellen we ook praktijkverhalen en doen we verslag van werkbezoeken. Daardoor kan een evenwichtiger beeld van de inspanningen, effecten en resultaten van het Utrechtse veiligheidsbeleid ontstaan.

We laten ons daarbij inspireren door [de methode 'Rijker verantwoorden'](#), die we in de loop van 2019 verder uitwerken. We sluiten hierbij aan op ontwikkelingen binnen ([motie 2017/84 'Van raadsaudit naar implementatie'](#)) en buiten de gemeente.

02

Vier ambities voor de komende vier jaar

- Ondernijning steviger aanpakken
- Zorg en veiligheid dichterbij elkaar
- Een veiliger digitale stad
- Veiliger verkeer



2.1 Ondermijning steviger aanpakken

Waarom is dit een ambitie?

Criminelen willen zo veel mogelijk geld en macht vergaren. Voor hun activiteiten zijn ze afhankelijk van allerlei legale voorzieningen, (technische) infrastructuur, expertise en vergunningen. Deze verwevenheid tussen de criminele onderwereld en de legale bovenwereld heeft vergaande gevolgen. De combinatie van omvangrijke criminele vermogens en het er op na houden van andere normen en waarden (waarbij grof geweld niet wordt geschuwd), stelt criminele netwerken in staat invloed te verwerven in maatschappelijke sectoren en ongewenste sociale druk uit te oefenen op de samenleving. Dit leidt tot aantasting van het rechtsgevoel en van de rechtsstaat en haar instituties. Dit noemen we ondermijning.

De afgelopen vier jaar is een werkwijze ontwikkeld die kan worden voortgezet en uitgebreid. Het momentum om door te pakken is nog nooit zo groot geweest als nu want:

- Er is landelijke steun voor een stevigere aanpak van ondermijnende criminaliteit,
- we hebben met de ondermijningsbeelden van het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) een goede informatiepositie,
- en de regionale ambities van het regionaal veiligheidscollege (de burgemeesters in de regio Midden-Nederland) zoals verwoord in het 'Actieplan tegen ondermijnende drugscriminaliteit in Midden-Nederland' bieden een goede uitgangspunt om de aanpak van ondermijning verder uit te bouwen.

De ondermijningsbeelden laten zien hoe belangrijk het is dat wij ondermijnende criminaliteit aanpakken.

In de stad Utrecht zien we productie en handel in drugs (hennep, cocaïne), witwassen van crimineel vermogen en fraude; ook met geld van de overheid. We zien kwetsbare wijken en locaties, maar ook specifieke groepen zoals families die zich onaantastbaar wanen, en hun netwerken.

De maatschappelijke impact van criminele netwerken kan enorm zijn. Niet alleen vanwege het onderlinge geweld, maar ook omdat ze steeds vaker uitmonden in informele economieën waarin het illegale geld wordt geïnvesteerd. In vastgoed, bedrijven, handige locaties voor opslag van drugs of wapens. Daar is weggelaten, meedoen en profiteren eerder regel dan uitzondering. Eerlijke ondernemers zijn daarvan de dupe. Maar ook in een woonwijk kan de impact groot zijn.

“... Aan de andere kant, als je buiten het centrum kijkt naar bijvoorbeeld Overvecht, daar is laatst nog iemand neergeschoten. Dan denk ik, ook dat kan voorkomen worden en ook daar kan wat aan gedaan worden. Ik voel me er persoonlijk niet onveilig bij, dat zijn altijd mensen die al in zo’n circuit zitten die ermee te maken hebben, maar het creëert wel een nare sfeer bij de mensen.”

Bewoner in belevingsonderzoek

Criminelen investeren in wijken om respect en afhankelijkheid af te dwingen. Vooral in kwetsbare wijken recruterende zij jonge jongens voor criminele hand- en spandiensten.

Utrecht pakt ondermijning aan. Daar is een langdurige, intensieve inzet voor nodig door een brede coalitie van partijen: veiligheidspartners, maatschappelijke organisaties, private partijen, bewoners en ondernemers. De gemeente voert de regie. Aan de ene kant richt de gemeente zich op repressie van ondermijnende criminaliteit. De andere kant is preventie.

Vooral in kwetsbare wijken rekruterende zij jonge jongens voor criminele hand en - spandiensten. Utrecht pakt ondermijning aan. De gemeente levert haar aandeel in de duurzame bestrijding van georganiseerde criminaliteit en de effecten daarvan op de samenleving. Onze ambitie is ook nadrukkelijk om de samenleving – maatschappelijke partijen, inwoners en ondernemers van de stad – te betrekken in de aanpak van ondermijning. De voedingsbodem voor ondermijning valt weg als de samenleving het zelf signaleert, afkeurt en (met hulp van de overheid) corrigeert.

Wat willen we doen?

1. Het systeem aanpakken
2. Ingrijpen vanuit diverse invalshoeken
3. Onze informatiepositie verder verstevigen
4. De samenleving weerbaarder maken
5. De gemeentelijke organisatie weerbaarder maken
6. De buurtaanpak verder ontwikkelen
7. Slim samenwerken met andere steden

1. Het systeem aanpakken

We werken al jaren samen met onder meer politie, Openbaar Ministerie en Belastingdienst om op te treden tegen ondermijnende criminaliteit. De focus van de aanpak is de afgelopen jaren wel verschoven: van het aanpakken van de criminelen zelf (symptoombestrijding), naar meer aandacht voor het wegnemen van de maatschappelijke structuren die ondermijnende criminaliteit mogelijk maken (systeemaanpak). Van belang blijft in beide aanpakken te investeren.

Kern van de huidige systeemaanpak is dat we criminele activiteiten, netwerken en structuren duurzaam willen terugdringen en verstoren. Dit kan alleen samen met onze veiligheidspartners (integraal), waarbij we in concrete gevallen blijven zoeken naar barrières die we kunnen opwerpen. Dat blijft ook voor de komende vier jaar ons credo.

De aanpak moet breed zijn, intensief en meerjarig. Dit blijkt ook uit recent onderzoek, waarin staat dat de aanpak van ondermijning het meeste effect heeft als: (1) er systematische aandacht voor is, (2) de maatschappij weerbaar is, (3) de overheid als één optreedt (4) en we de criminele bedrijfsvoering ontwrichten.

2. Ingrijpen vanuit diverse invalshoeken

Het duurzaam verstoren van ondermijning vraagt om een aanpak op fenomenen, gebieden en delicten. Door ondermijnende criminaliteit vanuit deze overlappende gezichtsvelden te benaderen, wordt de effectiviteit van de aanpak van ondermijning vergroot. Samen met onze veiligheidspartners dringen we ondermijning terug, in concrete casuïstiek en door barrières op te werpen. Zo bestrijden we niet langer de symptomen van ondermijning, maar pakken het bij de bron aan. We blijven werken vanuit de samenwerking die nu bestaat:

Delicten

Dat gaat om onder meer drugscriminaliteit, mensenhandel, vastgoedfraude en fraude met toeslagen en uitkeringen. Met de RIEC-partners bespreken we Utrechtse gevallen en de inzet en interventies van alle partijen. We maken gebruik van bewonersmeldingen en van informatie van Meld Misdaad Anoniem (MMA). We werken samen met energieleveranciers en woningcorporaties

Personen

De politie en het OM sporen mensen op die worden verdacht van het plegen van strafbare feiten en vervolgen hen. Daarnaast werken we met een groot aantal partners met [de 'Top X'- aanpak](#).

Dat is een persoonsgerichte aanpak van daders, waarbij ook hulpverlening onderdeel van het pakket aan maatregelen kan zijn. Per persoon maken we steeds de afweging welke preventieve maatregelen, hulpverlening of straf- of bestuursrecht (bijvoorbeeld een gebiedsverbod) het meeste effect hebben. Het Veiligheidshuis Utrecht heeft regie op de samenwerking. De komende jaren richten we ons in de Top X aanpak meer op jongeren tot 25 jaar die crimineel actief zijn (al dan niet gekoppeld aan een jeugdgroep) en hun broertjes en zusjes. Ook gaan we vanuit de persoonsgerichte aanpak barrières opwerpen, zodat de nieuwe instroom van jongeren in de criminaliteit wordt tegengegaan. Ook de ketenaanpak van mensenhandel, met zowel een slachtoffer- als daderaanpak wordt verder uitgewerkt.

Branches

Sommige branches zijn aantrekkelijk voor ondermijnende criminaliteit. Bijvoorbeeld de vastgoedbranche, horecaondernemingen, kappers, belwinkels, autogarages, autoverhuurders en koeriersdiensten. We willen instrumenten toevoegen die het mogelijk maken de goeden van de kwaden te scheiden. Door het project [“Huisjesmelkers en ondermijnende criminaliteit”](#) krijgen we steeds meer zicht op criminele netwerken en activiteiten die vastgoed misbruiken.

Gebieden

Utrecht heeft ervaring met een gebiedsgerichte aanpak op de Amsterdamsestraatweg, de Breedstraatbuurt en de kop van Lombok. In Overvecht is de gebiedsgerichte aanpak onderdeel van de ‘Versnelling Overvecht’. We voegen hier gebiedsgerichte aanpakken in Kanaleneiland aan toe. Ook woonwagenlocaties verdienen op basis van het ondermijningsbeeld extra aandacht. In de toekomst kan dat ook bijvoorbeeld een bedrijventerrein of recreatieterrein zijn. Wanneer de doelstellingen in een gebied gehaald zijn, schalen we de aanpak weer af. We ontwikkelen met de opgedane kennis de werkwijze van de gebiedsaanpak door naar de buurtaanpak (zie verderop).

3. Onze informatiepositie verder verstevigen

Om het systeem aan te pakken, hebben we goede informatie nodig. Een ondermijningsbeeld is daarbij een eerste stap: het geeft inzicht in wat er zich in de stad afspeelt. Om dit inzicht verder uit te werken en om te zetten in acties, werken we aan data-intelligence zodat we niet alleen individuen in beeld brengen (sociale netwerkanalyse), maar ook criminele structuren en patronen inzichtelijk maken. Sociale relaties en de manier waarop iedereen binnen een crimineel netwerk met elkaar verbonden is, hebben invloed op hoe de criminele ondermijnende netwerken functioneren. Uiteraard houden we hierbij rekening met geldende privacyregelgeving.

4. De samenleving weerbaarder maken

Een belangrijk gegeven in het ondermijningsbeeld is dat criminele organisaties zonder hulp van de ‘de bovenwereld’ niks kunnen.

Criminelen maken voor hun criminele activiteiten gebruik van locaties, panden, ondernemingen en de legale logistieke stromen van goederen, passagiers en geld. Ook publieke instanties, zoals de overheid, kunnen al dan niet bewust meewerken aan criminele activiteiten. En criminelen verwachten van hun familie en vrienden uiteraard dat zij geen informatie doorspelen aan de politie.

We mobiliseren positieve en welwillende krachten in de samenleving om zo de weerbaarheid van de samenleving te versterken. Het aangaan van allianties met andere partijen, zoals maatschappelijke organisaties, brancheorganisaties en inwoners, is noodzakelijk om de vermenging van de onder- en bovenwereld tegen te gaan. Alleen door middel van een gezamenlijke en gerichte aanpak, vanuit de overheid in samenwerking met de samenleving, boeken we succes. We verwachten van de samenleving dat zij ook een tegenbeweging zal maken en laat zien dat ze ondermijnende criminaliteit niet normaal vindt en onaantastbaar gedrag niet accepteert. De overheid jaagt dit aan en speelt een ondersteunende rol.

We willen voorkomen dat criminele groepen gemakkelijk nieuwe mensen kunnen vinden die hen willen helpen bij criminele activiteiten (‘facilitators’, uitvoerders). Dat doen we onder andere door de voedingsbodem voor criminele activiteit te verminderen, bijvoorbeeld door te blijven werken aan alternatieven voor een criminele carrière.

We mobiliseren gewenst gedrag door ongewenst gedrag zichtbaar en snel te bestraffen, bijvoorbeeld door extra controles en inspecties, boetes op te leggen, sluiting van bedrijven en panden, weigeren van vergunningen. Daarnaast is er de mogelijkheid om rolmodellen voor jongeren en ondernemers in te zetten die integer werken actief uitdragen. Daarmee laten we als overheid en samenleving zien dat we crimineel en onaantastbaar gedrag niet accepteren. Misdaad is niet normaal en mag niet lonen.

Het bovenstaande vraagt om nieuwe manieren van (samen)werken en om ruimte voor experiment.

5. De gemeentelijke organisatie weerbaarder maken

Een systeemaanpak vraagt om een weerbare overheid. Een weerbare overheid is zich in de eerste plaats bewust van de aantrekkelijkheid van de faciliteiten die ze in huis heeft voor criminelen.

We zijn niet naïef. Door ondermijnende criminaliteit te benaderen als een professionele criminele industrie met een bijbehorende professionele criminele bedrijfsvoering en een parallelle economie, kunnen wij ondermijnende criminaliteit in al haar facetten aanpakken en barrières opwerpen om de criminele ondermijnende processen zo veel mogelijk te verstoren. Hiervoor is het nodig dat de overheid een betrouwbare, geloofwaardige partner is.

Bestuurders, politici en ambtenaren voorkomen dat ze niet-integere partijen helpen bij criminele activiteiten. Zij zijn zich bewust van wat ondermijnende criminaliteit is, herkennen de signalen en kunnen daarnaar handelen. Integer werken – als persoon en als organisatie – is essentieel voor een weerbare overheid, want door integer te handelen laten we zien dat de overheid betrouwbaar is. Daarnaast zijn bestuur en organisatie voortdurend alert op het beschermen en versterken van reguliere werkprocessen tegen misbruik van gemeentelijke voorzieningen. Ook de beveiliging van voorzieningen (zoals informatie en ICT) hoort daarbij. Het is aan de gemeentelijke organisatie om te zorgen voor een veilige werkomgeving voor bestuurders, politici en ambtenaren die veel rechtstreeks contact hebben met bewoners en ondernemers in de stad. We werpen barrières op tegen de criminele industrie en bieden perspectief aan mensen in kwetsbare functies. De gemeente reageert (helpt) snel als iemand meldt dat hij of zij onder druk staat van criminelen.

6. De buurtaanpak verder ontwikkelen

Een systeemaanpak kan niet slagen zonder de samenwerking met onze bewoners en ondernemers. De buurtaanpak is een methode om inzicht te krijgen in vaak onverklaarbare, hardnekkige symptomen en patronen die een veilige samenleving in de weg staan, en om de weerbaarheid van de bewoners te versterken.

Door veelvuldig, open en eerlijk met onze bewoners en ondernemers te communiceren maken we hen bewust van ondermijnende criminaliteit. We bieden hen de mogelijkheid signalen te melden, bijvoorbeeld via Meld Misdaad Anoniem (MMA), maar natuurlijk ook bij gemeente, politie of woningcorporaties. Het gaat bij een buurtaanpak ook om het herstellen van de norm. Misdaad mag niet lonen, misdaad is niet normaal en als overheid én buurt accepteren we crimineel gedrag niet. Deze vorm van gebiedsaanpak is nog kleinschaliger en intensiever dan de gebiedsaanpakken. Denk qua schaalgrootte bijvoorbeeld aan een plein met de omwonenden.

We startten deze buurtaanpak in een buurt in de wijk Overvecht. Het [Versnellingsplan Overvecht](#) is de basis: daarin wordt extra werk verzet op het gebied van veiligheid, gezondheid, samenleven, opvoeden en opgroeien en werk en ondernemerschap. Een team van professionals werkt samen met bewoners en ondernemers uit de buurt om meer inzicht te krijgen in de achterliggende patronen van de zichtbare problemen. Vervolgens kiezen zij steeds voor maatregelen die een verandering op gang brengen. Hierbij gebruiken we waar mogelijk de combinatie van preventie en repressie: we bieden kansen én we treden op om onveilige situaties te beëindigen. Samenwerking, betrokkenheid, openheid en zichtbaarheid staan centraal. Professionals vormen met bewoners en ondernemers een netwerk rond het probleem dat we willen aanpakken. Omdat we een vraagstuk tegelijkertijd vanuit meerdere invalshoeken benaderen, zal ook de oplossing meervoudig zijn. Daarvoor zijn alle pijlers uit het Versnellingsplan van even groot belang. Zo gaan we het ook in andere buurten doen.

7. Samenwerken met andere steden

Bij de ondermijnende criminaliteit in Utrecht zoals we die recent hebben leren kennen, past een stevige aanpak en ontwikkeling. Utrecht sluit aan bij de voorhoede. We maken daarbij gebruik van kennis en ervaringen in steden die al langer met de ontwrichtende gevolgen van ondermijnende criminaliteit te maken hebben. Zoals Tilburg, Rotterdam, Amsterdam en Den Haag. Hun ervaring leert dat een uitgewerkt plan van aanpak maar tot op zekere hoogte zinvol is. We weten vaak niet wat we nog tegenkomen en welke netwerken, structuren en patronen daar onder liggen. Ook is ondermijnende criminaliteit heel dynamisch en flexibel. De complexiteit van de problemen vraagt om *learning by doing*, dat wil zeggen ‘aanpakken en monitoren’: wat ging goed, hoe kunnen we verbeteren? Via concrete casus ontstaat geleidelijk zicht op de aard en omvang van het probleem en worden we beter in de aanpak ervan.

2.2 Zorg en veiligheid dichterbij elkaar

Waarom is dit een ambitie?

Veel gaat goed. Utrecht kent een groot en goed zorgaanbod. Voor een kleine groep is dit aanbod echter niet voldoende. Op deze groep concentreert zich de zorg- en veiligheidsaanpak waarbij preventie het motto is.

De mensen uit die groep zorgen voor overlast of vertonen crimineel gedrag, waar zij niet op een reguliere manier van af kunnen worden geholpen.

We weten dat er een kleine groep hulpbehoevende inwoners is bij wie de persoonlijke problemen (bijvoorbeeld psychische klachten, verstandelijke beperking, verslaving) zich opstapelen en die onvoldoende in staat zijn om hun situatie zelf te veranderen. De problemen kunnen zo groot worden dat ze uiteindelijk een gevaar voor zichzelf of hun omgeving gaan vormen en overlast en veiligheidsproblemen veroorzaken. Ook lopen zij een grotere kans om zelf slachtoffer van misbruik of criminaliteit te worden.

Veel Utrechters en professionals die meedachten over het veiligheidsbeleid zien de zorg voor kwetsbare mensen als één van de belangrijkste aandachtspunten voor de toekomst. Dit werd in gesprekken gekoppeld aan diverse dringende en actuele problemen: de omgang met mensen die zich verward gedragen, jongeren die het foute pad op gaan, woonoverlast, huiselijk geweld en geweld in afhankelijkheidsrelaties en polarisatie die kan leiden tot discriminatie, vervreemding en radicalisering.

Utrechters maken zich vooral zorgen over sociaal kwetsbare Utrechtse jongeren. Want hoewel de jeugdcriminaliteit in Utrecht daalt, is tegelijkertijd zichtbaar dat criminele jongeren jonger tot heftige gewelds- en vermogensdelicten komen. Ook daalt de leeftijd van jongeren die wij zien als problematische jeugd.

We hoorden ook een warm pleidooi voor onderling contact en zorg op maat, als basis voor een veilige stad voor iedereen. We noemen dat 'inclusieve veiligheid'.

Om deze problemen aan te pakken is vaak samenwerking tussen veel partijen nodig, met een gezamenlijke focus en maatwerkoplossingen. Waar nodig beschermen we mensen tegen zichzelf of beperken we de overlast voor de omgeving.

De gemeente heeft zorgtaken van het Rijk overgenomen. De gevolgen van die zogenaamde decentralisatie en bijbehorende bezuinigingen hebben deels geleid tot verbeteringen in de zorg. Zo zijn er nu meer dan 500 buurtteammedewerkers beschikbaar voor begeleiding in Utrechtse wijken en buurten die er eerder niet waren. Tegelijkertijd maken we ons zorgen over de vermindering van behandeling en begeleiding binnen de muren van een instelling waardoor we meer mensen met gedrags- en levensproblemen tegenkomen in wijken en op straat.

Wij vinden daarom dat intensievere samenwerking tussen zorg- en veiligheidsprofessionals nodig is om de zorg voor kwetsbare mensen en hun omgeving te verbeteren.

Wat willen we doen?

1. Zorg- en veiligheidsprofessionals werken intensiever samen aan concrete veiligheidsvraagstukken
2. Meer er op af
3. Investeren in kwetsbare groepen
4. Signalen herkennen en oppakken
5. Ruimte maken voor maatwerk: doen wat nodig is

1. Zorg- en veiligheidsprofessionals werken intensiever samen aan concrete veiligheidsvraagstukken

Wij zien het als onze taak om ervoor te zorgen dat de samenwerking tussen zorg – en veiligheidsprofessionals (bijvoorbeeld jongerenwerk, de buurtteams, GGZ in de wijk, de buurtgerichte specialistische jeugdhulp, schuldhulpverlening, de politie, het Veiligheidshuis Utrecht) intensiever en beter wordt. Daarin zijn al belangrijke gezamenlijke stappen gezet: rond de zorg voor personen met verward gedrag, de aanpak van mensenhandel (ketenregisseur), de jeugdaanpak en de preventie op polarisatie en radicalisering (Utrecht zijn we samen). De komende vier jaar moet deze synergie van zorg en veiligheid verder worden uitgebouwd. We willen dat professionals elkaar versterken in het dagelijkse werk.

2. Meer er op af

Maatwerk leveren is het uitgangspunt. Dat betekent soms dat we wachten tot iemand zich bij ons meldt met problemen, maar vaak ook dat we er zelf op af gaan. Daardoor hopen we problemen te voorkómen of klein te houden. Het signaleren en goed reageren op zorgvragen rond kwetsbare jongeren krijgt in Utrecht al veel aandacht. De samenwerking tussen de veiligheidspartners zoals politie en jongerenwerk, de buurtteams, GGZ in de wijk en de buurtgerichte specialistische jeugdhulp is intensief en goed. Maar het kan altijd beter.

Ouders met schrijnende (geld)problemen vinden het uit schaamte vaak moeilijk om hulp te vragen en we zien dat (te) weinig organisaties actief aan de slag gaan om hier zicht op te krijgen. Het belang ervan zien we ook terug bij de gezinnen die nu intensieve gezinszorg krijgen in het kader van de aanpak Ernstig overlastgevende gezinnen. Bij deze aanpak gaat het gezin samen met een gezinsmanager breed aan de slag op allerlei domeinen waarop er problemen zijn ondervonden, zowel binnen het gezin als in de omgeving van het gezin. We hebben vertrouwen in de kracht van deze aanpak.

3. Investeren in kwetsbare groepen Jeugd

In diverse wijken proberen we te voorkomen dat groepen kinderen en jongeren al op jonge leeftijd grensoverschrijdend gedrag laten zien. Door eerder te investeren in jongeren (en hun ouders) waar we ons zorgen over maken, bieden we ondersteuning en kansen. Ook geeft Halt op alle basisscholen voorlichtingslessen. De lessen maken leerlingen bewust van hun keuzes rond (jeugd)criminaliteit, de gevolgen daarvan en hun eigen verantwoordelijkheid voor die gevolgen.

Problematische jeugdgroepen pakken we ook de komende jaren aan met de groeps- en persoonsgerichte aanpak (PGA). Dat gebeurt in de wijk of in het Veiligheidshuis Utrecht. Daarnaast willen we de komende jaren de jeugdcriminaliteit verder terugdringen door nog meer in te zetten op preventie op wijk- en buurtniveau. Bijvoorbeeld door de zogenaamde ‘brusjes’-aanpak waarbij hulpverlening zich richt op broertjes en zusjes van Top X-ers². Als de hulpverleners intensief informatie over de jongeren in de wijk uitwisselen, ontstaat er al vrij snel een goed beeld van met welke jongeren het goed gaat en welke jongeren kwetsbaar zijn of iets extra’s nodig hebben. Problematiek wordt dan vroegtijdig (h) erkend, zodat er met elkaar een aanpak kan worden bepaald. Uiteraard houden we hierbij rekening met geldende privacyregelgeving.

Intensievere nazorg voor ex-gedetineerden

De gemeente ondersteunt mensen die uit de gevangenis komen bij hun terugkeer in de samenleving. Het re-integratieplan wordt tijdens de detentie gemaakt en gestart. Dit gebeurt samen met de gedetineerde. Om te voorkomen dat iemand weer de fout in gaat zijn een woning en inkomen essentieel. En als iemand geen baan heeft, zal er sprake moeten zijn van zinvolle dagbesteding. Maatwerk is het altijd.

Juist bij jongeren en jongvolwassenen is het belangrijk dat er in zo’n kwetsbare periode iemand voor ze is. Iemand met wie ze problemen kunnen bespreken en die helpt voorkomen dat een ex-gedetineerde in het oude gedrag terugvalt. We vinden het belangrijk dat er voor jongeren en jongvolwassenen die uit de gevangenis komen meer en intensievere nazorg komt.

Huiselijk geweld en kindermishandeling

De kans dat iemand te maken krijgt met huiselijk geweld of kindermishandeling is nog steeds groter dan de kans op welke andere vorm van geweld dan ook. De impact op betrokkenen, vaak ook kinderen, is groot.

Er ligt een grote opgave bij gemeenten, het Rijk, partners en professionals om gezamenlijk verschil te maken. Het gaat om verborgen misdaad, zogenaamde ‘hidden impact crime’.

² De Top X-aanpak richt zich op plegers van delicten met een grote impact op slachtoffers zoals woninginbraken, overvallen, straatroven en ernstige geweldpleging. Die plegers vertonen een hardnekkige criminele levensstijl in combinatie met ernstige problemen op het gebied van huisvesting, financiën/schulden, dagbesteding en/of werk, familierelaties en gedrag.

Om de aanpak een extra impuls te geven is het landelijke actie programma [Geweld hoort nergens Thuis \(2018-2021\)](#) vastgesteld. Dit wordt in 2019 nader uitgewerkt in de nieuwe Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarbij houden we ook rekening met andere relevante actieplannen en initiatieven van het Rijk zoals bijvoorbeeld het platform Scheiden zonder schade.

Eén van de uitgangspunten is dat eerst wordt samengewerkt om de veiligheid te waarborgen. In situaties van dreigend huiselijk geweld kan de burgemeester een tijdelijk huisverbod met een drang- en dwangfunctie opleggen aan de pleger. Het aantal huisverboden neemt de afgelopen jaren af. We gaan onderzoeken wat hiervoor de verklaringen kunnen zijn en hoe het huisverbod nog beter kan worden ingezet als optimum remedium, naast en/of in combinatie met hulp en strafrecht.

4. Signalen herkennen en oppakken

Zowel op het gebied van veiligheid als op het gebied van de zorg zien we regelmatig dat zorgwekkende signalen blijven liggen of met grote aarzeling aan de orde worden gesteld. Denk bijvoorbeeld aan een hulpverlener die lange tijd niet durft te melden dat iemand thuis een hennepkwekerij heeft, omdat hij/zij bang is voor de consequenties ervan voor de kinderen van het gezin. Het is echter ook niet in het belang van de kinderen als er niets aan die situatie gebeurt.

Dergelijke beschermingsmechanismen zijn begrijpelijk. Veel mensen, ook professionals die te maken krijgen met zorg- of veiligheidsvraagstukken, zijn in eerste instantie geneigd om problemen zelf op te lossen. Hulp vragen wordt regelmatig ervaren als een zwaktebod of als persoonlijk falen. Hierdoor kan het gebeuren dat de problematiek met een leerling lang binnen de schoolmuren blijft, de zorgketen blijft zorgen zonder aan een drang- en dwangkader te denken of er vanuit de strafrechtketen of door handhavers niet wordt ingezet op het realiseren van een helpende sociale omgeving voor daders of slachtoffers.

In veel soortgelijke gevallen blijven effectieve interventies uit of missen doel, waardoor de problematiek door de tijd heen escaleert.

De privacywetgeving leidt voor veel professionals tot handelingsverlegenheid of zelfs angst om hetgeen te doen wat nodig is voor de cliënt. Mogen we informatie wel delen? Onder welke voorwaarden? Is anoniem melden een goed alternatief?

Wij willen die aarzelingen bespreekbaar maken en een cultuur scheppen waarin mensen zich zeker en veilig genoeg voelen om te handelen.

5. Ruimte maken voor maatwerk: doen wat nodig is

We kennen veel beleid en regelingen die voor iedereen gelden. In het veiligheidsdomein worden we vaak geconfronteerd met personen of groepen, waarvoor het generieke aanbod niet voldoende is of niet werkt. Voor hen is wat anders of extra's nodig. Maatwerk dus.

Het is een hardnekkige overtuiging dat maatwerk altijd duurder is. Het is de vraag of jaar in jaar uit iets aanbieden dat niet effectief is per saldo niet duurder is. Want de maatschappelijke kosten van die mismatch kunnen zijn: overlast, criminaliteit, zorgkosten die hun doel missen.

We hebben verschillende vormen van maatwerk nodig:

- Maatwerk kan betrekking hebben op het inhoudelijke aanbod. Out of the box oplossingen kunnen nodig zijn. Bijvoorbeeld speciale woonvormen als Skaeve Huse of een voorziening voor prikkelarm wonen.
- Snelheid of regelruimte zijn ook belangrijk. Bijvoorbeeld als urgentie in het regelen van een woning of zorg essentieel is om te voorkomen dat problemen uit de hand lopen.
- Ook kan maatwerk betekenen dat organisaties open staan voor het geven van zorg of aandacht aan personen die (net) niet binnen de eigen doelgroep of focus passen. In dit soort gevallen is er stevige regie nodig.

Maatwerk is de komende jaren bijvoorbeeld van belang voor de kwetsbare groep sekswerkers die met ingang van 1 juli 2021 niet meer mag werken op de Toppelzone in Utrecht. Voor deze groep starten maatwerkprogramma's.

2.3 Een veiliger digitale stad

Waarom is dit een ambitie?

De digitale wereld biedt mogelijkheden maar kent ook nieuwe gevaren. Huizen bevatten tegenwoordig steeds meer slimme apparaten die via internet met elkaar en met de buitenwereld zijn verbonden. Het gebruik van social media is een onlosmakelijk onderdeel van onze samenleving. Zorg wordt steeds meer digitaal verleend en veel diensten zijn via een digitaal loket af te nemen. De politie ziet in alle conventionele misdrijven steeds vaker een digitale component. Criminelen en hackers kennen deze wegen en grijpen hun kansen.

Uit onderzoek van het [CBS](#) blijkt dat een op de negen mensen in 2017 slachtoffer was van een vorm van cybercriminaliteit, maar bijna drie kwart van de cybercrimedelicten wordt niet gemeld. Eén op de vijf bedrijven in Nederland heeft te maken gehad met een hack of een computervirus. Ook in Utrecht zijn er zorgen over kwetsbaarheid van bewoners, ondernemers en instellingen.

In een veilige digitale stad is er aandacht voor digitale veiligheid, cybercrime en digitale weerbaarheid. De bescherming van privacy verliezen we daarbij niet uit het oog.

Digitale veiligheid omvat alle maatregelen gericht op het voorkómen van misbruik en van verstoring of uitval van digitale producten en diensten. Het waarborgen daarvan is een verantwoordelijkheid van iedereen: voor burgers, bedrijven, instellingen en de overheid. Zo heeft de gemeente een maatschappelijke plicht om haar eigen (digitale) huis op orde te hebben.

Cybercrime is misdaad gepleegd met ICT, gericht op ICT. Dat kan een computer zijn, of een smartphone, een smartwatch of een tablet. Kortom alles waar een processor in zit. Het strafbare feit gebeurt via een van deze middelen. Er zijn verschillende vormen, zoals hacking, DDoS-aanvallen, ransomware, virussen, of malware. Daarnaast komt er ook steeds meer gedigitaliseerde criminaliteit voor waarbij klassieke delicten online worden gepleegd, zoals internetoplichting, afpersing via e-mail, phishing, het seksueel benaderen van minderjarigen (grooming), het verspreiden van kinderporno, haatzaaien en aanzetten tot terrorisme, of identiteitsfraude. Een combinatie van beide verschijningsvormen is ook mogelijk, bijvoorbeeld het inloggen op een account met inloggegevens die via phishing zijn bemachtigd.

Cybercrime is bij uitstek een fenomeen waarbij diverse partijen een rol hebben om het criminele business model te verstoren. Alleen door samen op te treden, ieder vanuit zijn eigen mogelijkheden, is een effectieve aanpak van cybercrime mogelijk. Samen investeren in publiek-private samenwerking is daarom van groot belang.

Digitale weerbaarheid betreft de verschillende middelen en manieren om cybercrime tegen te gaan en de digitale veiligheid te verhogen. De gezamenlijke inzet dient er op gericht te zijn om burgers en organisaties de juiste dingen te laten doen om zich te beschermen en om slachtofferschap en daderschap te voorkomen.

Wat willen we doen?

1. Opbouwen stedelijk weerbaarheidsbeeld digitale veiligheid.
2. Beter zicht op daders, slachtoffers en incidenten
3. Vergroten van het bewustzijn over digitale risico's
4. Optimaal voorbereiden op cybercrises

1. Een stedelijk weerbaarheidsbeeld digitale veiligheid als basis voor actie

We werken aan een ‘Stedelijk weerbaarheidsbeeld cyberveiligheid’ waarmee de partners in staat zijn om de digitale ontwikkelingen te volgen en hierop in te spelen. Dit stedelijk beeld brengt sterktes en zwaktes, maar ook kansen en bedreigingen in kaart voor alle relevante stedelijke functies zoals: mobiliteit, economie, zorg, onderwijs, wonen, veiligheid, basisvoorzieningen (onder andere drinkwater en elektriciteit) en toezicht en bestuur. Dit moet leiden tot een weerbaarheidsbeeld, op basis waarvan een handelingsperspectief kan worden opgesteld. Daarbij is veerkracht het uitgangspunt: het weerbaarheidsbeeld moet de mogelijkheden laten zien voor preventie, voorbereiding en repressie als het nodig is, en voor snel herstel na een incident. Dat handelingsperspectief schept ook meer duidelijkheid over de mogelijke en wenselijke rollen van alle betrokken partners.

2. Beter zicht op daders, slachtoffers en incidenten

Samen met politie en onderwijsinstellingen zoeken we naar beter inzicht in slachtofferschap en daderschap. Daarbij houden we uiteraard rekening met de privacy. Daarnaast brengen we in beeld wat de risicoperceptie is en welke behoeftes er bestaan bij bewoners en ondernemers op het gebied van cybercriminaliteit. Door meer informatie te verzamelen over dader- en slachtofferprofielen en soorten delicten kunnen er meer specifieke preventiemaatregelen worden ontwikkeld. Om de informatiepositie van betrokken ketenpartners te vergroten willen we de meldingsbereidheid van cybercrime verhogen.

3. Vergroten van de bewustwording over digitale risico's

Niet iedereen is zich [bewust van de risico's](#) van cybercriminaliteit. We investeren in het informeren van inwoners, ondernemers, bedrijven en instellingen over criminele werkwijzen. In samenwerking met de rijksoverheid en regio ontwikkelen wij voorlichtingscampagnes en trainingen, gericht op potentiële slachtoffers en het voorkomen van daderschap. We bekijken daarbij ook de mogelijkheid van inzet van games, virtual reality of story-telling om de boodschap zo beeldend mogelijk over te brengen. Bij dit stimuleren van “digitale risicobewustwording” willen we in het bijzonder aandacht schenken aan jongeren en aan MKB-ondernemers, omdat hier kennis, budget en urgentie kunnen ontbreken voor het nemen van maatregelen. We maken gebruik van de kennis op het gebied van digitale veiligheid bij onderwijsinstellingen.

4. Optimaal voorbereiden op cybercrises

Het bestrijden van de gevolgen van cyberterrorisme of andere vormen van cybercriminaliteit kan iets anders vragen van de crisisorganisatie dan de bestrijding van 'klassieke' rampen en incidenten. Immers, met het bestrijden van de fysieke gevolgen van een dergelijke situatie is de oorzaak nog niet weggenomen. Het is belangrijk (de gevolgen van) digitale ontwrichting op te nemen in de plannen van de crisisorganisatie. Daarnaast moet ook het netwerk worden uitgebreid met nieuwe disciplines die aan tafel moeten zitten om de oorzaak weg te nemen en/of weer tot de normale dagelijkse situatie terug te kunnen keren. Daartoe werken we, samen met de andere grote steden en de veiligheidsregio's, aan een handreiking cybercrisis en organiseren we oefeningen.

2.4 Veiliger verkeer

Waarom is dit een ambitie?

In de wijkgesprekken, bij de kinderraad en in het stadsgesprek over het IVP noemden veel bewoners de verkeersveiligheid als belangrijkste thema. Vooral asociaal en gevaarlijk verkeersgedrag door weggebruikers worden als een probleem ervaren. Dat geeft irritatie over het niet naleven van de regels. Maar onveilig rijgedrag geeft reële gevaren, veroorzaakt een gevoel van onveiligheid én ondermijnt het gezag. Onveilige rijders kunnen automobilisten zijn, maar ook scooterbestuurders en fietsers.

Wij vinden dat er extra aandacht moet worden besteed aan het verbeteren van de verkeersveiligheid in de wijken. We zetten in op zowel het veilig zijn als op het veilig voelen. Daarbij beseffen we dat bijvoorbeeld een verkeerssituatie onveilig kan voelen en tóch veilig kan zijn.

Wat willen we doen?

We gaan door met de uitvoering van het [programma Verkeersveiligheid](#). Dit programma richt zich op gedragsbeïnvloeding in het verkeer door middel van de drie E's:

1. Engineering (weginrichting): De vormgeving van de infrastructuur is een randvoorwaarde voor veilig verkeersgedrag
2. Education (voorlichting): Bestaat uit verkeersopvoeding, onderwijs en verkeersvoorlichting
3. Enforcement (handhaving): het handhaven van regels, door en in overleg met de politie, het Openbaar Ministerie en de gemeente

Projecten in het programma komen onder andere voort uit [meldingen](#) die weggebruikers en bewoners maken over onveilige situaties of onveilig gedrag. En we maken afspraken met de politie en het Openbaar Ministerie over de locaties, momenten en doelgroepen ten aanzien van handhaving.

In aanvulling op en via de aansturing van het programma Verkeersveiligheid besteden we aandacht aan de volgende aspecten:

1. Meer zicht op gedrag
2. Verbeteren communicatie
3. Meer aandacht voor handhaven

1. Meer zicht op gedrag

Het doel van verkeersveiligheidsbeleid is om verkeersveilig gedrag te stimuleren. Daarvoor is nodig een optimale mix van de inrichting van de weg, educatie of communicatie over het gewenste gedrag én handhaving.

Om te kunnen bepalen waar en ten aanzien van wie ingrepen het hardst nodig zijn hebben we meer informatie en inzicht nodig. We werken informatiegestuurd en benutten daartoe bronnen als het stadsgesprek, het onderzoek naar [scooteroverlast](#), de gemeentelijke slim melden-app en het telefoonnummer 14 030. En de kennis en ervaring in de buurt en wijk die samenkomt in de wijkverkeersoverleggen.

We gaan een vaste methode ontwikkelen waarmee we de (on)tevredenheid over onze aanpak op al bekende locaties volgen, en waarmee we nieuwe locaties kiezen en toevoegen aan onze werkwijze.

2. Verbeteren communicatie

Tijdens de wijkbijeenkomsten hoorden we van de Utrechters dat sommige fysieke verkeersingrepen voor wijkbewoners nog onbekend waren. Zij voelden zich nog steeds onveilig terwijl de aangepaste situatie aanleiding zou moeten geven voor verbetering. We merkten daarbij ook dat negatieve ervaringen in het verleden vaak lang doorwerken en zich niet gemakkelijk laten bijstellen met fysieke verbeteringen.

We moeten lessen trekken uit dergelijke vaststellingen. Onze communicatie over te treffen en getroffen aanpassingen in het kader van verkeersveiligheid moet beter. Er wordt een strategie voor programmacommunicatie Verkeersveiligheid opgesteld. Daarbij denken we aan preventieve voorlichtingscampagnes ook hoe we nog beter kunnen communiceren over handhavingsacties in de verwachting dat daar preventieve werking van uitgaat.

3. Aandacht voor handhaven

Handhaving is het sluitstuk van het verkeersveiligheidsbeleid. Handhaving kan met zachte hand (waarschuwen) of met hardere hand (beboeten). Gemeente en politie handhaven de verkeersregels. De gemeente handhaaft vooral op parkeergedrag. En de politie op verkeersveelplegers en op gevaarlijk verkeersgedrag zoals te hard rijden, door rood licht rijden en rijden onder invloed van alcohol. Tijdens controles kan de politie op andere strafbare feiten stuiten waardoor misdrijven kunnen worden voorkomen of opgelost. Interventies op verkeersveelplegers dragen vaak ook bij aan de aanpak van ondermijning en bestrijding van andere vormen van geregistreerde criminaliteit.

Om verkeersovertreders beter aan te kunnen pakken, pleiten we samen met andere gemeenten bij het Rijk voor een grotere rol van de gemeentelijke bijzondere opsporingsambtenaren (boa's) bij verkeershandhaving. Dat bevordert de efficiëntie en effectiviteit van de verkeershandhaving en komt tegemoet aan de druk op de capaciteit bij politie en Openbaar Ministerie.

In het Handhavingsprogramma 2019 staan de afspraken over de inzet van de boa's.



“Handhaven op te hard rijden, en op de linkerbaan of het fietspad rijden. En snelheid beperkende maatregelen als flitspalen of drempels. Zonder handhaving hoef je geen regels te stellen!”

Hartenkreet stadsgesprek

03

Uitvoering van het veiligheidsbeleid



Met dit vierjarig IVP, zoals voorgeschreven in de Politiewet en de Gemeentewet, stelt de gemeenteraad de kaders vast van het gemeentelijk veiligheidsbeleid.

Dit IVP is een plan op hoofdlijnen waarin de ambities voor het veiligheidsbeleid van de komende vier jaar globaal worden beschreven. Activiteiten en maatregelen op basis van het IVP zijn terug te vinden in de jaarlijkse gemeentelijke programmabegroting en in de wijkveiligheidsplannen. In de loop van 2019 formuleren we voor elk van de vier ambities concrete activiteiten. Samenwerkingspartners maken daarbij afspraken over hun bijdrage aan de veiligheidsdoelen. De noodzakelijke flexibiliteit om in te kunnen spelen op onverwachte actualiteiten en incidenten én de grote druk op personele capaciteit bij uitvoerende partners als politie en Openbaar Ministerie en bij de gemeente is gedurende de looptijd van dit IVP een kritische factor en dwingt ons wellicht tot het maken van nadere keuzes in tempo en omvang van de gewenste acties. De coördinatie en sturing op de uitvoering van het veiligheidsbeleid ligt bij het driehoeksoverleg (burgemeester, hoofdofficier van justitie, politiechef). Binnen de gemeente stemt de burgemeester af met de wethouders over hun portefeuilles voor zover deze de thema's van het IVP raken.

Met het werken aan veiligheid dragen we bij aan de doelstellingen zoals beschreven in het coalitieakkoord 2018-2022 'Ruimte voor iedereen' en in de gemeentelijke beleids- en uitvoeringsprogramma's die daarmee samenhangen zoals het Handhavingsprogramma, het Programma Verkeersveiligheid, de Visie versterken sociale basis, de Transformatieagenda Wmo en zorg voor jeugd, de Regiokoers beschermd wonen en MO, het programma Utrecht zijn we samen en de Regenboogagenda.

Ook sluiten we aan op regionaal en landelijk beleid zoals de concept-Regionale Veiligheidsstrategie Midden Nederland 2019-2022 en de [concept-Landelijke Veiligheidsagenda](#).

Genodigden gesprekken Integraal Veiligheidsplan Utrecht 2019–2022



Behandeld door	A.A.H. Verkerke	Datum	14 december 2018
Doorkiesnummer	030 – 286 1547	Ons kenmerk	5298446–2
E-mail		Onderwerp	IVP Utrecht 2019–2022
Bijlage(n)	Geen		'Een veilige stad voor iedereen'
Uw kenmerk		Verzonden	
Uw brief van			

Beste mensen,

De concept tekst van het Integraal Veiligheidsplan 2019 – 2022 (IVP) is gereed. Voordat de gemeente dit nieuwe veiligheidsplan ging schrijven, zijn veel gesprekken gevoerd met Utrechters. U was één van de genodigden. In deze brief ziet u wat er met de verzamelde informatie is gedaan. [Hier](#) kunt u het concept-IVP lezen.

Het college van B en W heeft het concept-IVP aan de gemeenteraad gestuurd met het voorstel om het vast te stellen. De gemeenteraad bespreekt het plan in het eerste kwartaal van 2019.

In gesprek

De gesprekken met u en andere Utrechters vonden plaats op veel verschillende manieren. Zo waren er in alle tien wijken groepsgesprekken, waaraan per wijk gemiddeld 35 mensen meededen. In vier wijken heeft op straat de zogenaamde 'luisterpaal' gestaan. Bewoners konden daar hun ideeën en wensen inspreken, wat meer dan 1000 mensen deden. Met de kinderraad sprak ik over verkeersveiligheid en met een groep van acht jongeren ging het over wat zij belangrijk vinden op het gebied van veiligheid. Ter afsluiting was er afgelopen zomer een stadsgesprek waar zo'n 160 mensen hun mening, wensen en hartenkreten inbrachten. Met de Utrechtse veiligheidsprofessionals zijn de gesprekken besproken en geduid.

De resultaten van alle gesprekken vormen de basis van het concept-IVP. Als belangrijkste wens kwam naar voren om het huidige niveau van veiligheid te behouden. Dat is als hoofddoel van het Utrechtse veiligheidsbeleid benoemd. Daarnaast zijn vier ambities, die in bijna elk gesprek aan de orde kwamen, in het concept-IVP opgenomen:

1. Ondernijning steviger aanpakken;
2. Zorg en veiligheid dichterbij elkaar;
3. Een veiliger digitale stad;
4. Veiliger verkeer.

Andere hartenkreten

In de gesprekken zijn ook andere ideeën en wensen geuit om Utrecht veiliger te maken. Veel van die ideeën vormen de basis voor ons dagelijks werk en daar gaan we mee door. Met de volgende hartenkreten gaat de gemeente aan de slag:

- Veiligheid begint bij sociale samenhang. Als mensen elkaar kennen en elkaar willen helpen, dan voelt de stad veiliger. Utrecht veilig houden kunnen we alleen met elkaar. De veiligheidspartners spannen zich in om de vele netwerken in de stad waar nodig te versterken, te ondersteunen en richting te geven.
- Het aanpakken van jongerenoverlast- en criminaliteit en de misdaad met grote impact (zogenaamde high impact crimes) zoals woninginbraken en geweld waren prioriteiten in de afgelopen vier jaar. Ook met de aanpak van polarisatie en radicalisering zijn flinke stappen gezet. We zetten de inspanningen op deze thema's voort.
- Handhaving werd in veel gesprekken benoemd als belangrijk sluitstuk bij veiligheid, of het nu gaat om ondermijning, verkeersveiligheid of jeugdcriminaliteit. Daarom maken de veiligheidspartners niet alleen veel werk van preventie maar ook van handhaving.
- Ook vroegen Utrechters aandacht voor een aantal bijzondere doelgroepen: kwetsbare personen en personen met verward gedrag, ex-gedetineerden en ouderen. Wat voor deze mensen in het plan staat, vindt u terug bij de ambitie zorg en veiligheid.

Keuzes maken

Niet alle onderwerpen die in de straat-, wijk- en stadsgesprekken zijn genoemd staan in dit concept-IVP. De gemeente en de veiligheidspartners moeten keuzes maken. Bovendien is flexibiliteit nodig om te kunnen inspelen op onverwachte actualiteiten en ontwikkelingen.

Ik dank u hartelijk voor uw bijdrage aan dit concept-IVP én aan een veilige stad voor iedereen.

Met vriendelijke groet,

Jan van Zanen,

Burgemeester van Utrecht.

Bijlage 3 bij raadsvoorstel Integraal Veiligheidsplan 2019-2022

Realisatie van de in het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 genoemde nieuwe ontwikkelingen en activiteiten.

<u>High Impact Crimes (HIC)</u>	
Ontwikkeling/nieuwe activiteit	Realisatie
Samenvoegen Steunpunt Huiselijk geweld en Advies en Meldpunt Kindermishandeling in het nieuwe regionale Veilig Thuis (Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling). Veilig Thuis is de schakel tussen zorg en strafrecht in het Veiligheidshuis en als zodanig raadpleegbaar bij ZSM. Veilig Thuis heeft crisisdienst en procesregie bij een huisverbod.	De samenvoeging van het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) met het steunpunt huiselijk geweld is vanaf 2015 gerealiseerd en heeft als nieuwe naam Veilig Thuis. De procesregisseurs van Veilig Thuis voeren de procesregie bij tijdelijke huisverboden. Sinds 2018 houdt de medewerker van Veilig Thuis die tijdens crisisdienst een casus beoordeelt, ook daarna de procesregie. ZSM kan Veilig Thuis raadplegen. Indien nodig schuift Veilig Thuis aan bij het casuïstiekoverleg huiselijk geweld en kindermishandeling in het Veiligheidshuis.
Het bevorderen van eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van bewoners en ondernemers door betere/actuele informatievoorziening en communicatie, ondersteunen en stimuleren van bewonersinitiatieven, aandacht voor kwetsbare groepen.	Het bevorderen van eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van bewoners en ondernemers is op vele en verschillende manieren gebeurd. Het is moeilijk aan te geven welk effect deze veelal op veiligheid gerichte preventie- en voorlichtingsactiviteiten op de cijfers hebben. Ze vinden vaak plaats op verzoek van en in afstemming met (groepen) bewoners. Een greep uit de activiteiten: • ontwikkelen van materiaal om parkbezoekers (onbewust) te verleiden tot het vertonen van goed en (in dit geval) stil gedrag; • een cursus gericht op 'gesprekken voeren met jeugd' (omwonenden park); • het verzorgen van weerbaarheids- en babbeltuustrainingen voor kwetsbare groepen en ouderen; • het spelen van het spel 'Boef in de wijk', waarbij de politie een training 'Herken verdacht; gedrag' verzorgd waarna een groep bewoners de straat op gaat om met hulp van whatsappberichten de boef op te sporen; • het plaatsen van een wifipaal om jongerenoverlast tegen te gaan; • samen met ondernemers nagaan of en hoe slimme camerabewaking kan bijdragen tegen autokraak; • inzetten van Stadsmakers Veiligheid bij jeugdoverlast (Vleuten-De Meern, zomer 2017); de groep is groter geworden en het gehele jaar actief, zo werden bijeenkomsten en activiteiten georganiseerd voor andere ouders uit de wijk om meer betrokkenheid te genereren; • in de wijk belangrijke netwerken gebruiken om berichten te delen/lijken op wijkaccount (Noordwest team Veiligheid heeft bijvoorbeeld 1200 'vrienden' op FB).

Verstevigen van de informatiepositie van en informatie-uitwisseling tussen alle betrokken partners.	In toenemende mate vormt datagedreven sturing onderdeel van het veiligheidswerk. Bijvoorbeeld wordt op basis van historische gegevens over woninginbraken, fysieke kenmerken van de omgeving, samenstelling van de woningvoorraad en omstandigheden tijdens de inbraak etc, het risico op woninginbraak in een bepaald gebied berekend. Deze informatie kan vervolgens worden gebruikt om de gezamenlijke inzet te bepalen van bijvoorbeeld politie, Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte of gerichte voorlichtingscampagnes en communicatie naar bewoners. Doel is het versterken van de preventieve aanpak, samen met partners, om daarmee het aantal woninginbraken te laten afnemen.
Meer gebruik van kennis 'ogen en oren van de stad' zoals toezichthouders, Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA's) hulpverleners, wijkagenten, beheerders woningcorporaties, bewoners en ondernemers.	Op wijk- en buurtniveau worden o.a. in handhavingsoverleggen, buurtbijeenkomsten, Tent-in-de-wijk-momenten of huis-aan-huis-acties informatie uitgewisseld tussen ketenpartners onderling en met bewoners en ondernemers. Daarnaast wordt de meldingsbereidheid onder bewoners en ondernemers vergroot door social media campagnes en via buurt-initiatieven zoals whatsappgroepen/Utrecht Alert. Het project Waaks!, waarbij hondenbezitters is opgeroepen verdachte situaties te melden, is uitgerold over de hele stad. Tijdens de jaarwisseling en de zomerperiode helpen Stadsmakers mee. En tenminste 1 keer per jaar heeft de burgemeester een bijeenkomst met buurtbeheerders van de vijf grote Utrechtse woningcorporaties om ervaringen uit te wisselen, gericht op het versterken van de onderlinge samenwerking.
Flexibel inzetten van Toezicht en Handhaving op hotspots en hottimes.	Zie veilige wijken.
Terugdringen van het aantal recidivisten door het verbeteren van de persoonsgerichte aanpak en deelname aan de pilot bestuurlijke informatie overvallen en straatroven (BIOS)	Tijdens de pilot Bestuurlijke Informatie Overvallen en Straatroof (BIOS) ontvingen 13 gemeenten (alle met een aanpak High Impact Crimes) BIOS-informatie over terugkerende ex-gedetineerden die vastzaten voor een overval of een straatroof. Die informatie bevatte de terugkerdatum, adresgegevens, het artikelnummer van de veroordeling en eventueel de opgelegde bijzondere voorwaarden voor vrijlating. De bedoeling daarvan was voorkomen van recidive. Uit de evaluatie van de BIOS-pilot kwam naar voren dat de meerwaarde van de BIOS-informatiestroom beperkt was. Het bracht vaak niets nieuws en het bood onvoldoende informatie om een volledige inschatting te kunnen maken van de risico's bij terugkeer van de ex-gedetineerde.
Intensieve samenwerking met buurtteamorganisaties in de persoonsgerichte aanpak in het Veiligheidshuis Regio Utrecht.	De buurtteams worden betrokken bij de persoonsgerichte aanpak, zowel lokaal als in het Veiligheidshuis. Waar nodig wordt buurtteam geïntroduceerd door politie of andere betrokken partij. Bij broertjes, zusjes of kinderen van Top X-ers wordt buurtteam geïntroduceerd en/of zorgmelding gedaan.

Extra aandacht in de nazorg aan ex-gedetineerden bij de aansluiting op de persoonsgerichte aanpak in het Veiligheidshuis Regio Utrecht en de personen in de pilot bestuurlijke informatie overvallen en straatroven.	Alle gemeenten in Nederland ontvangen informatie van Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) wanneer een bewoner in detentie gaat. In afstemming met de penitentiaire inrichting (PI) en de gedetineerde geeft de gemeente vorm aan re-integratie op de 5 leefgebieden van de ex-gedeteneerde: identiteitsbewijs, huisvesting, werk en inkomen, schuldsanering en zorg. Als een gedetineerde besproken wordt in het casusoverleg in het veiligheidshuis, sluit medewerker van PI aan. Gemeenten die dat wensen, ontvangen via de Bestuurlijke Informatie Justitiabelen (BIJ), delict-informatie over mensen die veroordeeld zijn voor een zedendelict of een zwaar geweldsdelict. Doel daarvan is voorkomen van openbare-ordeproblemen. De gemeente Utrecht maakt gebruik van dit aanbod.
Samenwerkingsafspraken tussen het Veiligheidshuis Regio Utrecht en ZSM-werkwijze over personen bij de persoonsgerichte aanpak.	ZSM kijkt bij elke zaak van een misdrijf aangehouden verdachte in het geïntegreerd casusoverleg ondersteunend systeem (GCOS). In dit systeem staan de afspraken op persoon vermeld, die in het casusoverleg in het Veiligheidshuis gemaakt zijn. Het advies ten aanzien van de strafrechtelijke interventie wordt in principe gevolgd, tenzij er met goede reden van wordt afgeweken. ZSM koppelt het afdoeningsadvies-/ routeringsbesluit, zittingsdatum, en bij afwijking van advies de reden van afwijking terug aan het Veiligheidshuis. Als ZSM vragen heeft m.b.t. het afdoeningsadvies uit het veiligheidshuis wordt telefonisch contact opgenomen.

<u>Jeugdoverlast/jeugdcriminaliteit</u>	
Ontwikkeling/nieuwe activiteit	Realisatie
Uitbreiding van de intensieve samenwerking met buurtteam-organisaties en SAVE-teams en doorontwikkeling van verschillende ontwikkelopgaven op het snijvlak van zorg en veiligheid (zoals bijvoorbeeld een opschalings-model of aansluiting van aanpak Ernstig Overlastgevende Gezinnen of Jeugdgroepen op de visie op de Zorg voor Jeugd).	De buurtteams en Samen Veilig (SAVE) zijn nauw betrokken bij de doorontwikkeling van de lokale persoonsgerichte aanpak (PGA). Het gaat hier om casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid waarbij integrale samenwerking tussen betrokken partijen vereist is. De aanpak ernstig overlastgevende gezinnen en aanpak jeugdgroepen zijn onderdeel van lokale PGA.
Persoonsgerichte aanpak in het Veiligheidshuis Regio Utrecht specifiek gericht op jeugdige daders van onder andere High Impact Crimes en jeugdige veelplegers.	In het veiligheidshuis houdt een van de procesmanagers zich exclusief bezig met jeugdige daders. Bij de casusoverleggen zijn alle relevante partijen zoals Samen Veilig (SAVE), Raad voor de Kinderbescherming, Jongerenwerk Utrecht (JoU), buurtteams Jeugd&Gezin en de gemeentelijke afdeling leerlingzaken betrokken/aanwezig.

Meer aandacht voor de nazorg ex-gedetineerden in de persoons-gerichte aanpak in het Veiligheidshuis Regio Utrecht.	Zie hierboven.
Ontwikkelen van een recidivemonitor over de persoonsgerichte aanpak in het Veiligheidshuis Regio Utrecht en het formuleren van indicatoren voor de monitor.	Binnen het Veiligheidshuis wordt door middel van een integrale aanpak ingezet op het terugdringen van recidive van de besproken Top X-ers. Recidive betekent herhaald daderschap. De recidive van de Top X-ers wordt berekend door het aantal politieregistraties als 'verdachte van een misdrijf' te bekijken.
Broertjes en Zusjes (Brusjes) aanpak gekoppeld aan de persoons-gerichte aanpak in het Veiligheidshuis regio Utrecht. Hiermee willen we voorkomen dat de dader in herhaling valt en dat de broertjes en zusjes van de dader ook delicten gaan plegen.	Bij brusjes top X wordt buurtteam geïntroduceerd en/of zorgmelding gemaakt. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om succesvolle elementen van de Amsterdamse PIT-aanpak (gericht op brusjes Top 600) in Utrecht te introduceren.
Voortzetten aanpak jeugdgroepen en door ontwikkelen van de aanpak en de rol van het jongerenwerk hierin (o.a. gezien de afname van het aantal jongeren in jeugdgroepen).	Landelijk is de aanpak problematische jeugdgroepen mbv de landelijke 7-stappen verder doorontwikkeld. Utrecht was één van de pilotgemeenten. Medio juni telt Utrecht 10 problematische jeugdgroepen waar een integrale aanpak op is. Het jongerenwerk richt zich binnen de aanpak nu ook op preventie bij jonge jeugd (8-14 jaar) die zich zorgelijk in groepsverband op straat manifesteert. Tevens neemt het jongerenwerk deel aan casusoverleggen in Lokale Persoonsgerichte aanpak (PGA) op Top X en wanneer jeugd betrokken is.
Meerjarige pilot toepassing van de ISD-maatregel bij jongvolwassenen (JOVO)(18-24 jaar) veelplegers. De Maatregel Inrichting Stelsel matige Daders (ISD) is voor daders die veel met de politie in aanraking komen. Door hun crimineel gedrag zorgen ze voor veel overlast. De ISD-maatregel moet het patroon van vastzitten, vrijkomen en terugvallen van deze groep, doorbreken.	Vanuit Utrecht Stad zijn er vanaf november 2016 tot september 2017 vier jongvolwassenen ingestroomd in de JOVO-ISD. Van deze vier is er één die op moment van instroom boven de 24 jaar was, deze wordt in de verdere beantwoording niet meegenomen. De overige drie JOVO-ISD cliënten hebben een eigen op maat gemaakt ISD-traject gekregen binnen de PI Nieuwegein: terug naar school, opname kliniek en motiveren tot het aanvaarden van hulp. Alle trajecten lopen nog, de cliënten zijn geplaatst op de plekken die in het trajectplan besproken zijn. (Mogelijke) terugval is nog niet aan de orde.

Veilige wijken	
Ontwikkeling/nieuwe activiteit	Realisatie
Flexibel inzetten van Toezicht en Handhaving op hotspots en hottimes.	Er is een specifiek team van Toezicht en Handhaving wat naast het reguliere toezicht in de wijk wordt ingezet. Dit team wordt ingezet op Woninginbraak, Autokraak, Fietsdiefstal en Vernieling. Woninginbraak en autokraak genieten gezien de impact prioriteit. Op basis van de ontwikkelde woning- en autokraakvoorspeller worden de hotspots geprioriteerd voor inzet.
Uitbreiding van bewaakte fietsenstallingen.	Bij hotspots zoals fietsenstallingen onder treinstations is gekozen voor een bewaakte fietsenstalling zoals op station Utrecht Vaartsche Rijn. Bij Utrecht CS is een grote bewaakte fietsenstalling geopend en gaandeweg worden de tijdelijke (minder veilige) stallingen, zoals bijvoorbeeld op het Westplein, verwijderd.
Innovatieve maatregelen tegen fietsendiefstal.	Er is een stedelijk 'actieplan tegen fietsdiefstal' opgesteld dat wordt uitgevoerd.
Mogelijkheden van flexibel cameratoezicht onderzoeken binnen de bestaande wet- en regelgeving.	De raad heeft in 2017 besloten tot inzet van mobiel cameratoezicht. Op basis van signalen uit de stad stelt het handhavingsoverleg een gebied voor. Onder strikte criteria wordt het flexibel cameratoezicht dan tijdelijk ingezet. Uit de evaluatie blijkt dat bij goede afspraken en realistisch gestelde doelen flexibel cameratoezicht een bruikbaar en goed werkend middel is. Bij hardnekkige problemen kan relatief snel voor verlichting worden gezorgd, mits aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan. Dit effect kan overigens niet alleen aan de camera's worden toegeschreven, omdat deze altijd worden ingezet als onderdeel van een pakket aan maatregelen.
Pinpoint communicatie: Accuraat en tijdig communiceren met betrokkenen over veiligheidsvraagstukken op een manier waardoor de betrokkenen de boodschap begrijpen.	Op basis van een analyse is een communicatieplan per wijk en buurt op basis van leefstijl gemaakt. Er wordt getracht om zoveel mogelijk op de voor de wijk en buurt effectieve en efficiënte wijze te communiceren met bewoners.
Ontwikkeling website met bewonersinitiatieven voor wijkveiligheid.	Vanuit de veiligheidsteams op wijkbureaus is veel geïnvesteerd in social media zoals Facebook om voor te lichten, samen te werken en initiatieven te stimuleren en ondersteunen. Daarnaast is ook in de afgelopen IVP-periode mede dankzij 'Utrecht Alert' bijgedragen aan een enorm netwerk aan whatsappgroepen ten behoeve van de wijkveiligheid.
Obi4WAN, een sociale veiligheidsmonitor op basis van sociale media.	Als er aanleiding toe is, zoals bij evenementen en demonstraties, worden social media in nauwe samenwerking met de politie gemonitord door het social mediateam. Sociale media worden voortdurend gemonitord op signalen radicalisering en polarisatie.

Openbare orde en maatschappelijke onrust	
Ontwikkeling/nieuwe activiteit	Realisatie
Activeren maatschappelijke partners voor signalering radicalisering op wijk- en stedelijk niveau.	Professionals en andere betrokkenen zijn de ogen en oren van de stad. Wij werken intensief samen met de stad en bouwen (vertrouwens)relaties op om signalen over radicalisering in een zo vroeg mogelijk stadium te ontvangen. Dat doen we onder andere in het kader van het programma Utrecht zijn we samen (link naar raadsbrief met stand van zaken per juli 2018). Acties: • We organiseren twee keer per jaar een inspiratiesessie over polarisatie en radicalisering. Per keer nemen ongeveer 60 professionals hieraan deel; • We organiseren de driedaagse training 'Multicultureel Vakmanschap (MCV) en Radicalisering' en terugkomdagen voor deelnemers van deze training. Tot eind 2017 hebben in totaal 316 professionals deze training gevolgd uit onder andere het jongerenwerk, onderwijs, politie, jeugdzorg, GGZ en buurtteams; • Signalen van professionals en bewoners over mogelijke radicalisering komen binnen bij het casusoverleg en worden onderzocht. Een warme overdracht naar de reguliere hulpverlening volgt altijd indien geen sprake is van radicalisering; • In november 2017 is de politie gestart met een opleiding over contra-terrorisme, extremisme en radicalisering. De opleiding geeft inzicht in het radicaliseringsproces, waarbij zowel links- als rechtsextremisme aan de orde komt. Alle politiemedewerkers volgen deze opleiding die o.a. gericht is op het signaleren van verdachte situaties.
Obi4WAN, een sociale veiligheidsmonitor op basis van sociale media.	Voor het dossier radicalisering en polarisatie worden signalen op social media voortdurend gemonitord in samenwerking met de politie. Tijdens evenementen en demonstraties worden steeds opnieuw specifieke trends en ontwikkelingen op social media gemonitord door het social mediateam.
Jaarlijks uitvoeringsplan cameratoezicht.	Sinds 2014 wordt in het jaarlijkse uitvoeringsplan cameratoezicht de effectiviteit van de openbare orde-camera's beoordeeld. Dit gebeurt aan de hand van het op 1 november 2018 door de raad vastgestelde Beleidskader 2019-2022 . In het uitvoeringsplan staat hoe de effectiviteit van de camera's verbeterd kan worden op basis van een analyse van cijfers, registraties door politie en signalen uit de wijken. Deze verbeteringen worden doorgevoerd om een optimaal effect te bereiken, binnen de flexibiliteit die met de huidige camera's mogelijk is. Camera's worden geplaatst op die plekken waar de noodzaak het grootst is en verwijderd zodra de ontwikkelingen in het gebied dat mogelijk maken. De inzet van camera's moet proportioneel en subsidiair zijn, dus een uiterst middel, in aanvulling op een pakket aan maatregelen. Ter info de link naar de raadsbrief Uitvoeringsplan cameratoezicht 2018 .

Georganiseerde ondermijnende criminaliteit	
Ontwikkeling/nieuwe activiteit	Realisatie
Intensivering gebiedsaanpak Amsterdamsestraatweg.	In deze IVP-periode hebben we verschillende nieuwe instrumenten ingezet ter verbetering van de veiligheid op de ASW. Sinds 2014, de start van de integrale aanpak 'Ontwikkelstrategie Amsterdamsestraatweg', is de veiligheidsaanpak intensiever. Zowel met nieuwe interventies, zoals collectieve sluitingstijden, extra toezicht (ook in de avond- en nachtelijke uren), openbare orde camera's en de overlasttelefoon, als door voort te bouwen op de al jaren lopende veiligheidsaanpak. Bijvoorbeeld de aanpak van ondermijning (illegaal gokken, illegale prostitutie) i.s.m. onder andere RIEC, politie, belastingdienst. De inspanningen van de afgelopen jaren hebben ervoor gezorgd dat het rustiger is geworden op de Amsterdamsestraatweg. Dit is af te leiden uit zowel de huidige beleving van de bewoners, ondernemers en passanten, als de bevindingen van de professionele veiligheidspartners. Ook uit de politieregistratie van aangiften en meldingen rond gepleegde criminaliteit en overlast blijkt een afname. Deze positieve ontwikkeling willen we de komende periode versterken; de veiligheid is nog niet op het gewenste niveau. We constateren dat de Amsterdamsestraatweg nog steeds een aantrekkingskracht heeft op bepaalde malafide ondernemers/personen. Op sommige delen van de straat keert de overlast nog regelmatig terug. Subjectieve veiligheidscijfers (veiligheidsgevoel) uit 2016 laten zien dat ongeveer 40% van de bewoners van de Amsterdamsestraatweg zich wel eens onveilig voelt in de eigen straat. Dit cijfer ligt in de buurt van de beleving van de bewoners in de wijk Noordwest (36%) maar significant hoger vergeleken met Utrecht als geheel (29%). Bij ondernemers en passanten is dit ongeveer 30%. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan een tweede onderzoek naar de ervaren veiligheid op de ASW.
Versterken informatiepositie van de gemeente door het ontwikkelen van een gemeentelijk data informatiemodel waarbij beschikbare gemeentelijke informatie van bijvoorbeeld Publiekszaken, Vergunningen, Toezicht en Handhaving, Werk en Inkomen en Veiligheid gekoppeld wordt voor zover dit mogelijk is binnen de grenzen van privacywetgeving.	Op verschillende onderwerpen wordt informatie gedeeld. Een gemeentelijk data informatiemodel is nog niet werkend. Privacy- en technische vraagstukken zijn hier mede de oorzaak van. We zoeken wel naar werkende oplossingen en good practices bij anderen. Er wordt een multidisciplinair handhavingsproject uitgevoerd op woonfraude. VTH, Werk & Inkomen en burgerzaken voeren dit uit onder de verantwoordelijkheid van de Landelijke Stuurgroep Interventieteams. Met de citydeal zicht op ondermijning koppelt gemeente Utrecht gemeentelijke data en CBS-data aan elkaar gekoppeld voor big data analyses. We volgen de ontwikkeling van het VNG-project veiligheidsinformatieknoppunt van dichtbij. Daar worden de basisregistraties van de gemeente, de Kamer van Koophandel en Kadaster gecombineerd met geselecteerde politie-informatie. Deze werkwijze is bedoeld om inzicht te krijgen in patronen en netwerken.
Versterken informatie-uitwisseling tussen de veiligheidspartners via het RIEC.	Op dit moment wordt het RIEC-convenant veelvuldig gebruikt voor de integrale uitwisseling en verrijking van informatie. Deze informatie wordt gebruikt voor integrale interventies in het kader van de aanpak van ondermijnende criminaliteit. In het geval van lopende strafrechtelijke onderzoeken kan de informatie in veel gevallen niet of zeer beperkt worden gedeeld.

Ontwikkelen nieuwe raamprostitutiezone.	Zie meest recente raadsbrief over Vervolg Nieuwe Zandpad .
Verdere ontwikkeling en uniformering van prostitutiebeleid samen met andere gemeenten en het Rijk.	Dit gaat vooral over de totstandkoming van de Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche. Na kritische reacties van onder andere de grote 4 gemeenten over het onderdeel toezicht en handhaving van het wetsvoorstel wordt een nieuw wetsvoorstel gemaakt waarin tegemoet wordt gekomen aan de behoeften van de gemeenten. Dit nieuwe wetsvoorstel wordt begin 2019 in consultatie gebracht. Naar aanleiding van uitspraken van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) ervaren gemeenten de laatste jaren beperkingen ten aanzien van toezicht en handhaving. Dat komt omdat de AP het seksuele leven van een sekswerker beschouwt als een bijzonder persoonsgegeven dat niet verwerkt mag worden. Op aandringen van de gemeenten heeft het Ministerie van Justitie en Veiligheid eind 2018 een jurist aangewezen om oplossingen te vinden voor dit probleem.
Ontwikkelen van mogelijkheden voor vestigen van coffeeshops aan de rand van de stad.	Gerealiseerd: wijziging coffeeshopbeleid in 2015. Om de spreiding van coffeeshops te bevorderen, heeft het college besloten om 2 vestigingsmogelijkheden te reserveren voor dit type coffeeshop. Voor 1 van die mogelijkheden had zich de ondernemer voor de Vlampijpstraat gemeld. Voor de 2^e vestigingsmogelijkheid is een separate wachtlijst ingesteld. Zie ook raadsbrief actualisering en ontwikkelingen coffeeshopbeleid. Wachtlijst aanvragen coffeeshops buiten de woonwijken in de gemeente Utrecht https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2015-106663.html Gepubliceerd op 11 november 2015. Realisatie van 1 coffeeshop buiten de woonwijken/ op een bedrijventerrein (coffeeshop "Colorado", Vlampijpstraat 52): operationeel sinds zomer 2017. Eén reservering voor een coffeeshop op een bedrijventerrein staat nog open. Hiervoor is een aanvraag in behandeling.

Fysieke veiligheid	
Ontwikkeling/nieuwe activiteit	Realisatie
Uitvoeren van het actieplan verkeersveiligheid waarin ook de gedragscomponent van verkeersdeelnemers wordt opgenomen.	Met uitvoering van het gemeentelijke programma Verkeersveiligheid richtten we ons voornamelijk op het verbeteren van de fysieke inrichting van de weg en op educatie en communicatie. Projecten in dit programma kwamen onder andere voort uit meldingen die weggebruikers en bewoners maakten over onveilige situaties of onveilig gedrag. We overlegden met de politie over de locaties, momenten en doelgroepen ten aanzien van handhaving. Zie voor de meeste recente stand van zaken de Voortgangsrapportage Verkeersveiligheid d.d. 1 juli 2018.
Implementatie majeure projecten Veiligheidsregio Utrecht.	In 2014 zijn de volgende majeure projecten van start gegaan: • Visie op de VRU-organisatie • Veiligheidszorg op Maat • Repressieve huisvesting • Financieringssysteem • Kadernota 2015 De afgelopen jaren zijn deze projecten alleen afgerond en geïmplementeerd, waarvan de laatste in 2017.
Opstellen nieuw beleidsplan Veiligheidsregio Utrecht.	Op 4 juli 2016 heeft het algemeen bestuur van de VRU het Beleidsplan 2016-2019 'Verbinden voor veiligheid' vastgesteld.
Vernieuwen of maken van incidentbestrijdingsplannen voor het Stationsgebied, de Tunnel A2, Vechtsebanen, BASF.	Het rampbestrijdingsplan voor BASF en de incidentbestrijdingsplannen voor Stationsgebied, Leidsche Rijn- en Stadsbaantunnel en Vechtsebanen zijn allemaal in 2015 vastgesteld.
Basisnet (naar verwachting 1 januari 2015). Een systeem van de landelijke overheid om risico's van vervoer van gevaarlijke stoffen te beperken.	Het basisnet (een stelsel van wettelijke besluiten en regelingen) is per 1 april 2015 in werking getreden. In het basisnet is de omvang van vervoersstromen met gevaarlijke stoffen vastgelegd d.m.v. plafonds. De plafonds worden met grote regelmaat gemonitord. Bij overschrijdingen van de plafonds ligt de verantwoordelijkheid tot ingrijpen bij de minister. Het systeem werkt goed, maar er vinden nog wel overschrijdingen plaats. De overschrijdingen worden aan de Tweede Kamer gemeld en worden goed opgepakt door de staatssecretaris. Inmiddels is een sterke afname zichtbaar in het aantal transporten. Nadere acties staan nog op de agenda van de staatssecretaris.

Uniformering van Externe Veiligheid bij processen Wabo vergunningen en Ruimtelijke Ordening-plannen. Dit is mede een gevolg van het feit dat per 1 juli 2014 de Externe Veiligheidstaken in opdracht van de gemeente Utrecht uitgevoerd worden door de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht.	De Externe Veiligheidstaken in opdracht van de gemeente Utrecht worden sinds 1 juli 2014 uniform door de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht uitgevoerd. De uitvoering verloopt naar wens. Bijzondere ontwikkelingen zijn er niet
--	--

voorstel aan de raad

Opgesteld door	Veiligheid
Kenmerk	Kraan- Nieuwenhuize, M. (Marianne) 5823873
Vergadering	
Vergaderdatum	
Geheim	Nee
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Zienswijze op de concept kadernota 2020 van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor het volgende te besluiten:

- 1 de bijgevoegde brief vast te stellen als zienswijze op de concept kadernota 2020 van de Veiligheidsregio Utrecht.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

De secretaris,

De burgemeester,

Drs. G.G.H.M. Haanen

Mr. J.H.C. van Zanen

Conclusie commissie

Bijlages

Voorstel: Voorstel_11033

Bijlage: Brief aan Veiligheidsregio Utrecht over Zienswijze op de concept kadernota 2020.

Bijlage: Aanbiedingsbrief Kadernota 2020 gemeenteraden

Bijlage: Concept kadernota 2020

Bijlage: Bijlage niet-toepasselijkheid referendumverordening Zienswijze op de concept kadernota 2020 VRU

Eerdere besluitvorming

Uitvoering

Context

Per brief van 30 november 2018 heeft de secretaris van het bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) aan uw raad de concept kadernota 2020 toegestuurd. U wordt gevraagd om uiterlijk op 7 februari 2019 een zienswijze op deze concept kadernota in te dienen.

In de concept kadernota 2020 staan de financiële en beleidsmatige kaders van de programmabegroting 2020 en de financiële kaders van het nieuwe regionale beleidsplan dat in 2020 door de VRU wordt afgerond. De zienswijzen die door de gemeenten worden ingediend, worden meegenomen in de kadernota 2020 die in februari 2019 in het algemeen bestuur van de VRU wordt vastgesteld. Daarmee zijn de zienswijzen inbreng voor de concept programmabegroting 2020, welke ook voor een zienswijze aan uw raad wordt voorgelegd.

De concept kadernota bestaat uit een financieel kader, waarin vooral technische aanpassingen zijn opgenomen, zoals de loon- en prijsaanpassingen. Ook is er een hoofdstuk met bijstellingen van bestaand beleid, maar gezien het nieuwe beleidsplan van de VRU dat volgend jaar wordt afgerond, is deze concept kadernota 2020 beleidsarm. De belangrijkste bijstellingen in de concept kadernota betreffen gewijzigde of nieuwe wet- en regelgeving waaraan de VRU moet voldoen en een voorstel om de toename in het aantal adviesaanvragen bouw vanaf 2020 deels te bekostigen via het principe 'de gebruiker betaalt'. Dat houdt in dat een gemeente één-op-één de kosten krijgt doorbelast van de adviescapaciteit die zij meer gebruikt dan via hun aandeel voor het gemeentelijk basistakenpakket beschikbaar is.

Bij dit raadsvoorstel zijn de volgende bijlagen gevoegd: de concept zienswijzebrief, de concept kadernota 2020 van de VRU en de bijbehorende aanbiedingsbrief.

Beslispunt

- 1 de bijgevoegde brief vast te stellen als zienswijze op de concept kadernota 2020 van de Veiligheidsregio Utrecht.

Argumenten

- 1.1 Vanuit het Gemeentefonds vindt volledige loon- en prijscompensatie plaats en de gemeentelijke begroting wordt hierop aangepast.
Binnen het financieel kader zijn de belangrijkste ontwikkelingen de loon- en prijsaanpassingen. Gemeente Utrecht wordt voor een groot deel van deze verhoging van de gemeentelijke bijdrage gecompenseerd vanuit het Gemeentefonds.
- 1.2 De VRU heeft de ambitie om ervoor te zorgen dat het nieuwe beleidsplan niet leidt tot structurele verhogingen van de gemeentelijke bijdrage.
Zo heeft de VRU in deze concept kadernota vastgelegd dat het principe 'nieuw voor oud' wordt gehanteerd. Dit houdt in dat eventuele structurele kosten die voortvloeien uit nieuw beleid worden gedekt uit besparingen door efficiënter te werken en/of bestaand beleid te heroverwegen.
- 1.3 Het instellen van egalisatiereserves is in eerdere zienswijzen van uw raad aan de VRU gesteund.
Het ligt dan ook in deze lijn om het voorstel van de VRU, om twee van dergelijke reserves in te stellen, te steunen. Hiermee wordt voorkomen dat de gemeentelijke bijdrage in de toekomst wordt verhoogd, of het leidt ertoe dat deze verhoging meer geleidelijk zal zijn. Voor de voorgestelde ontwikkelreserve gaat de VRU 'spelregels' opstellen, wat bijdraagt aan het vertrouwen dat de VRU deze reserve gebruikt waarvoor hij is ingesteld en dat de VRU zich daarover kan verantwoorden. Het is daarom ook passend dat u nader wordt geïnformeerd over wat deze spelregels gaan inhouden.



Gemeente Utrecht

- 1.4 Een substantiële verhoging van de kosten van de VRU door autonome ontwikkelingen die van buitenaf komen, leidt tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage.

Door nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving moet de VRU kosten maken om aan deze wet- en regelgeving te kunnen (blijven) voldoen. Gezien de bezuinigingen van de afgelopen jaren die de VRU heeft doorgevoerd, is het te verwachten dat dit niet in de begroting van de VRU is in te passen en dat dit leidt tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage. De ophoging van de gemeentelijke bijdrage van gemeente Utrecht is €211.000,-. Daarbij is het van belang te melden dat €190.000,- van deze verhoging incidenteel is.

Kanttelingen

- 1.1 De stelling van de VRU dat er een toename is van bouwvergunningaanvragen bij gemeenten en daarmee een toename van de adviesaanvragen bouw bij de VRU, wordt voor Utrecht niet herkend.

Het aantal adviesaanvragen bouw is de afgelopen jaren redelijk stabiel gebleven en de verwachting is dat deze de komende jaren in ieder geval niet zal gaan toenemen. Het voorstel in de concept kadernota om dat deel van de adviesaanvragen dat niet meer door de VRU met de bestaande capaciteit kan worden afgehandeld per gemeente te verrekenen, kan dan ook geen weerslag hebben op de gemeente Utrecht.

Opgesteld door	Veiligheid
Kenmerk	Kraan- Nieuwenhuize, M. (Marianne)
Vergadering	5823873
Vergaderdatum	
Jaargang en nummer	
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Zienswijze op de concept kadernota 2020 van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

besluit

- 1 de bijgevoegde brief vast te stellen als zienswijze op de concept kadernota 2020 van de Veiligheidsregio Utrecht.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op

De griffier
mr. M. van Hall

De voorzitter gemeenteraad
mr. J.H.C. van Zanen

VERSIE VOOR BESLUITVORMING

Veiligheidsregio Utrecht
t.a.v. dhr. Van 't Hoog
Postbus 3154
3502 GD UTRECHT

Behandeld door M. Kraan
Doorkiesnummer 030 – 28 63510
E-mail marianne.kraan@utrecht.nl
Bijlage(n) Geen
Uw kenmerk 18.0004511
Uw brief van 30 november 2018

Datum
Ons kenmerk 5823873
Onderwerp Zienswijze op de concept kadernota 2020 VRU
Verzonden Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden

Geachte heer Van 't Hoog,

Per brief van 30 november 2018 heeft de secretaris van het dagelijks bestuur de concept kadernota 2020 van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) toegezonden. De gemeenteraad is uitgenodigd om, uiterlijk op 7 februari 2019, aan u zijn zienswijze op de concept kadernota 2020 kenbaar te maken. In deze brief is onze zienswijze verwoord.

Financieel kader kadernota en financieel kader beleidsplan

Wij kunnen ons vinden in de ophoging van gemeentelijke bijdrage waar dit technische wijzigingen betreft, zoals de loon- en prijsaanpassingen.

Wij steunen het voornemen om geen aanvullende structurele bijdrage te vragen voor nieuw beleid en om het principe 'nieuw voor oud' te hanteren.

Zoals wij in eerdere zienswijzen hebben aangegeven, waarderen wij het wanneer u ontwikkel- en egalisereserves instelt om verhogingen van de gemeentelijke bijdrage op langere termijn te voorkomen of om deze meer geleidelijk te laten zijn. In dit geval betreft het de ontwikkel- en egalisereserve voor organisatieontwikkeling die gerelateerd is aan de doelstellingen uit het nieuwe beleidsplan, alsmede de egalisereserve voor de FLO-kosten. Er is aangegeven dat bij het instellen van de reserve ook spelregels worden vastgesteld met betrekking tot de maximale omvang van de reserve en de besteding van de middelen. Deze spelregels dragen bij aan vertrouwen waardoor wij de ruimte kunnen gunnen voor het instellen van dit soort reserves. Wij worden dan ook graag nader geïnformeerd over wat deze spelregels zullen inhouden.

Bijstellingen bestaand beleid

Tot op heden is het budget in het gemeentelijke basistakenpakket voldoende geweest voor de VRU om de adviesaanvragen bouw af te handelen. Uit de gemeentelijke prognoses blijkt dat in Utrecht het aantal adviesaanvragen bouw in 2019 en 2020 redelijk gelijk zullen zijn aan die van 2017 en 2018. Dit is in lijn met de landelijke trend. Gezien deze verwachting, gaan wij ervan uit dat de aanvragen die door de gemeente Utrecht zullen worden gedaan volledig zullen blijven landen in het gemeentelijk basistakenpakket en dat er voor Utrecht geen doorberekening zal plaatsvinden via het individueel gemeentelijk pluspakket.

De verhoging van de gemeentelijke bijdrage om te kunnen (blijven) voldoen aan (gewijzigde) wet- en regelgeving wordt door ons gesteund, omdat het hier autonome, exogene ontwikkelingen betreft. Wij waarderen dat het, bij de verhoging van de gemeentelijke bijdrage vanwege wet- en regelgeving, voor het grootste deel om incidentele middelen gaat.

Hoogachtend,

Gemeenteraad van Utrecht,

de griffier,

mr. M. van Hall

de voorzitter,

mr. J.H.C. van Zanen



Datum

30 november 2018

Aan de gemeenteraden van de deelnemende VRU-gemeenten
Ter attentie van de voorzitters door tussenkomst van de
Colleges van burgemeester en wethouders

contactpersoon

Dhr. B. van 't Hoog
Stafafdeling Bestuur & Control

Archimedeslaan 6
3584 BA Utrecht

088 878 1700
B.van.t.Hoog@vru.nl

Onderwerp

Kadernota 2020

Ons kenmerk
18.0004511

Geachte raad,

Uw kenmerk

Ingevolge de gemeenschappelijke regeling van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) wordt u elk jaar verzocht uw zienswijze te geven op de begrotingskaders van het bestuur van de VRU, zoals vertaald in de kadernota.

Bijlagen
2

Hierbij ontvangt u de kadernota voor het begrotingsjaar 2020. De kadernota is op 19 november jl. behandeld in het algemeen bestuur van de VRU, bestaande uit alle burgemeesters van gemeenten in de provincie Utrecht. Daarbij zijn de adviezen van de bestuurlijke adviescommissie Bedrijfsvoering en Financiën en de adviescommissie Gemeentesecretarissen Veiligheid betrokken. Op 18 oktober en 8 november jl. hebben bijeenkomsten plaatsgevonden voor de betrokken ambtenaren van de gemeenten, waarin de mutaties en ontwikkelingen nader zijn toegelicht.

Overeenkomstig uw wens ontvangt u de kadernota in een zeer vroeg stadium. Zodoende bent u in staat financiële effecten, voor zover nu bekend en vastgesteld, te betrekken bij het opstellen van uw gemeentebegroting. In dat verband verwijzen wij naar de bijlage (1) bij deze brief, waarin de gemeentelijke bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling VRU zijn opgenomen voor het basistakenpakket. In de tabel kunt u ook lezen welke vergoeding uw gemeente betaalt voor diensten die op uw verzoek uitsluitend aan uw gemeente worden geleverd (het individueel gemeentelijk pluspakket).

De afgelopen jaren zijn aanzienlijke bezuinigingen doorgevoerd. Door het voeren van een sobere en solide bedrijfsvoering is sinds de regionalisering ruim 20% bezuinigd op de gemeentelijke bijdrage aan de VRU. Hiermee heeft de VRU een bijdrage geleverd aan de bezuinigingstaakstellingen waarvoor de gemeenten gesteld werden tijdens de economische crisis. Daarnaast is in de afgelopen jaren meerdere malen geld teruggegeven aan de gemeenten uit de

resultaatbestemmingen. De marges om te kunnen inspelen op beleidsbijstellingen zijn door de bezuinigingen en teruggaven beperkt.

Financiële kaders beleidsplan 2020-2023

De voorliggende kadernota heeft betrekking op het eerste jaar van de nieuwe beleidsperiode. Op het moment van het opstellen van deze kadernota is het proces van het opstellen en afstemmen van het nieuwe beleidsplan met de gemeenten en de partners echter nog in volle gang. De voorliggende kadernota is daarom beleidsarm (geen voorstellen voor nieuw beleid). Wel is een aantal kaders opgenomen voor de nadere financiële uitwerking van het nieuwe beleidsplan. Samengevat komt dit neer op:

1. De VRU heeft de ambitie om de komende jaren geen aanvullende structurele bijdrage te vragen voor nieuw beleid. Structurele kosten die voortvloeien uit nieuw beleid moeten dan ook worden gedekt uit besparingen door steeds efficiënter te werken en bestaand beleid te heroverwegen (nieuw voor oud);
2. Voor 2020 is er geen structureel budget in de begroting opgenomen voor organisatieontwikkeling. De VRU stelt zich tot doel om ook hier geen aanvullende bijdrage voor te vragen, maar in plaats daarvan een ontwikkel- en egaliseringsreserve in te stellen. Deze reserve wordt gevormd uit positieve rekeningresultaten en wordt ingezet voor onderzoek, het uitvoeren van pilots en het dekken van (incidentele) implementatiekosten die gerelateerd zijn aan de doelstellingen uit het beleidsplan. Op deze manier zorgt de ontwikkel- en egaliseringsreserve voor stabiliteit in de gemeentelijke bijdrage.

Het algemeen bestuur stelt spelregels vast met betrekking tot de maximale omvang (plafond) van de ontwikkel- en egaliseringsreserve en de besteding van de middelen. Deze spelregels worden opgenomen in de ontwerp-begroting 2020 die in april 2019 voor een zienswijze aan u wordt voorgelegd.

Ontwikkeling gemeentelijke bijdrage 2020

In de kadernota ligt de nadruk op de ontwikkelingen die effect hebben op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage. In totaal wordt er een bedrag van € 80,3 miljoen aan gemeentelijke bijdragen gevraagd voor 2020. Hiervan heeft € 2,1 miljoen betrekking op de ophoging van de begroting als gevolg van de vorming van de gemeente Vijfheerenlanden. Deze toename van de begroting van de VRU wordt gedekt door de bijdrage van de samengevoegde gemeente Vijfheerenlanden. Voor de andere gemeenten heeft dit geen financiële consequenties.

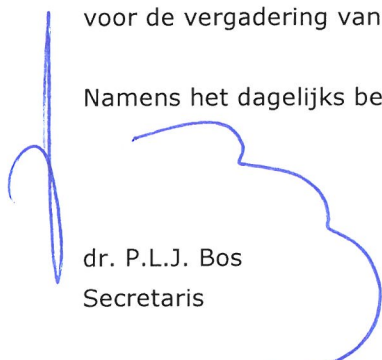
Ten opzichte van de begroting 2019 bedraagt de stijging - exclusief de ophoging van de begroting met betrekking tot Vijfheerenlanden - € 3,7 miljoen (4,9%). Deze stijging bestaat voor het grootste deel uit de reguliere technische toepassing van het financiële kader (€ 3,0 miljoen), met daarin de loon- en prijsaanpassing conform de afspraken daarover in de gemeenschappelijke regeling. Het algemeen bestuur heeft zich bij de behandeling van de kadernota 2020 positief uitgesproken over het spreiden van de lasten voor het FLO-overgangsrecht. Dit betekent dat een deel van de bijdrage voor 2020 wordt gereserveerd om de toekomstige lastenstijging voor het FLO-overgangsrecht te dempen.

Ter waarde van € 0,1 miljoen structureel en € 0,6 miljoen incidenteel wordt een bijdrage gevraagd voor noodzakelijke bijstellingen van het bestaande beleid als gevolg van veranderende wet- en regelgeving om de taakuitvoering op het huidige niveau voort te zetten. Het betreft de voor 2020 geraamde kosten voor de (voorbereiding van de) invoering van de Omgevingswet, de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren en de Wet banenafpraak. In de programmabegroting 2019 zijn de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren en de Omgevingswet reeds als beleidsontwikkeling voor 2020 vermeld, maar waren de financiële effecten daarvan nog niet bekend. Daarnaast zijn de financiële effecten van de Wet banenafpraak pas dit jaar duidelijk geworden. Om die reden zijn deze ontwikkelingen nu verwerkt in de kadernota 2020.

Zienswijze

Wij verzoeken u uw zienswijze uiterlijk 7 februari 2019 aan het bestuur van de VRU kenbaar te maken, ter attentie van de concerncontroller, de heer Van 't Hoog. De ontvangen zienswijzen op de kadernota 2020 worden besproken in de vergadering van het algemeen bestuur op 11 februari 2019, waarna deze worden betrokken bij het opstellen van de ontwerp-programmabegroting 2020. De behandeling van de ontwerp-programmabegroting 2020 is voorzien voor de vergadering van het algemeen bestuur op 27 maart 2019.

Namens het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht,



dr. P.L.J. Bos
Secretaris

Bijlage 1: Bijdrage en vergoeding 2020 per gemeente

In de onderstaande tabel staan de bijdragen voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) en de vergoedingen voor het individueel gemeentelijke pluspakket (IGPP) per gemeente vermeld. Voor de bijdragen en vergoedingen zijn ook de vergelijkende cijfers opgenomen uit de op 9 juli 2018 vastgestelde Programmabegroting 2019.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Bijdrage GBTP begroting 2019	Bijdrage GBTP kadernota 2020	Vergoeding IGPP begroting 2019	Vergoeding IGPP kadernota 2020	Totaal raming begroting 2019	Totaal raming kadernota 2020
Renswoude	319	334	-	-	319	334
Eemnes	498	515	67	69	565	584
Oudewater	562	573	18	19	580	592
Woudenberg	643	662	18	19	661	681
Montfoort	764	791	-	-	764	791
Lopik	810	834	-	-	810	834
Bunnik	881	907	9	9	890	916
Rhenen	1.054	1.098	-	-	1.054	1.098
Vianen/ Vijfheerenlanden	1.030	3.274	3	48	1.033	3.323
Bunschoten	1.017	1.049	18	19	1.035	1.068
Wijk bij Duurstede	1.311	1.347	60	60	1.371	1.407
Baarn	1.544	1.493	18	19	1.562	1.512
Leusden	1.499	1.536	-	-	1.499	1.536
IJsselstein	1.578	1.619	15	16	1.593	1.635
De Bilt	2.503	2.555	-	-	2.503	2.555
De Ronde Venen	2.412	2.504	30	-	2.442	2.504
Soest	2.520	2.584	77	80	2.597	2.664
Utrechtse Heuvelrug	2.968	3.051	89	90	3.057	3.141
Houten	2.110	2.168	54	54	2.164	2.221
Woerden	2.804	2.863	157	162	2.961	3.025
Nieuwegein	3.442	3.530	14	14	3.456	3.544
Zeist	3.794	3.896	247	255	4.041	4.151
Veenendaal	2.853	2.944	70	73	2.923	3.017
Stichtse Vecht	3.688	3.776	-	-	3.688	3.776
Amersfoort	9.199	9.419	466	482	9.665	9.901
Utrecht	24.410	25.018	1.284	1.331	25.694	26.348
Nog toe te rekenen*				508	-	508
Totaal	76.214	80.338	2.714	3.327	78.928	83.665

* In 2020 wordt de toename van het aantal adviesaanvragen bovenop de beschikbare capaciteit van de VRU uit het gemeentelijk basistakenpakket per gemeente doorbelast via individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP).

Kadernota 2020

30 november 2018



Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Achtergrond	5
1.2	Opbouw kadernota	5
2	Financieel kader	6
2.1	Bijstelling ijkpuntscores gemeentefonds	6
2.2	Loonaanpassing	8
2.3	Prijsaanpassing	8
2.4	Lasten FLO-overgangsrecht	9
2.5	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding	11
2.6	Samenvatting mutatie gemeentelijke bijdrage 2020 financieel kader	11
3	Bijstellingen bestaand beleid	13
3.1	Adviesaanvragen bouw	13
3.2	Adviesaanvragen evenementen	14
3.3	Toename AED-uitrukken	15
3.4	Invoering omgevingswet	16
3.5	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren	16
3.6	Wet banenafpraak	18
3.7	Digitale toegankelijkheid	20
3.8	Samenvatting bijstellingen bestaand beleid	21
4	Financiële kaders beleidsplan 2020-2023	22
4.1	Beleidsplan 2020-2023	22
4.2	Aanvullende bijdrage voor nieuw beleid	23
4.3	Ontwikkel- en egalisereserve	23
4.4	Bijstelling in het dekkingsplan	24
4.5	Samenvatting financiële kaders beleidsplan 2020-2023	24
5	Bijdrage gemeentelijk basistakenpakket	25
6	Vergoeding individueel gemeentelijk pluspakket	27
	Bijlagen	28
	Bijlage 1: Uitkering gemeentefonds, subcluster B&R	28
	Bijlage 2: Meerjarenraming bijdragen en vergoedingen 2020-2023	29
	Bijlage 3: Meerjarenraming bijdragen en vergoedingen 2020-2023 jaarlijks geïndexeerd	30

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Voor u ligt de kadernota 2020. Hierin zijn conform artikel 4.3 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Utrecht de financiële en beleidsmatige kaders voor de programmabegroting van 2020 opgenomen. De kadernota vormt het startpunt van het proces van begroting en verantwoording (zie figuur 1).

Figuur 1: proces begroting en verantwoording VRU



De gemeenten worden in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze over de algemene financiële en beleidsmatige kaders naar voren te brengen. Alle zienswijzen worden betrokken bij het opstellen van de programmabegroting van 2020. De programmabegroting 2020 wordt in het voorjaar van 2019 opgesteld. Voordat het bestuur de programmabegroting 2020 definitief vaststelt, wordt deze eveneens voor zienswijzen aan de gemeenten aangeboden. De gemeenten hebben op deze manier twee gelegenheden om invloed uit te oefenen op de programmabegroting van de VRU.

1.2 Opbouw kadernota

In de kadernota ligt de nadruk op de ontwikkelingen die effect hebben op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de technische toepassing van het financiële kader (hoofdstuk 2), de bijstellingen met betrekking tot het bestaand beleid (hoofdstuk 3) en de financiële kaders met betrekking tot het (nieuwe) beleidsplan VRU 2020-2023 (hoofdstuk 4).

In hoofdstuk 5 worden de effecten uit hoofdstuk 2 tot en met 4 op de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) weergegeven. In hoofdstuk 6 wordt de vergoeding voor het individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP) per gemeente inzichtelijk gemaakt.

2 Financieel kader

2.1 Bijstelling ijkpuntsscores gemeentefonds

Ijkpuntsscores gemeentefonds

Conform artikel 4.2 A van de Gemeenschappelijke Regeling vormen de ijkpuntsscores van het Gemeentefonds voor het subcluster Brandweer en Rampenbestrijding de grondslag voor het relatieve aandeel van de gemeenten in de totale bijdrage voor het GBTP. In tabel 1 zijn de percentages voor 2020 opgenomen. Ter vergelijking zijn ook de percentages voor en na de gemeentelijke herindeling van Vijfheerenlanden per 1-1-2019 vermeld.

Tabel 1: verdelingsgrondslag (relatief aandeel ijkpuntsscores) bijdrage GBTP

Gemeente	Verdelingsgrondslag bijdrage GBTP		
	Programma begroting 2019	2019 incl. Vijfheerenlanden	2020 incl. Vijfheerenlanden
Renswoude	0,38%	0,38%	0,38%
Eemnes	0,60%	0,60%	0,59%
Oudewater	0,69%	0,67%	0,67%
Woudenberg	0,79%	0,77%	0,77%
Montfoort	0,93%	0,92%	0,92%
Lopik	0,99%	0,97%	0,97%
Bunnik	1,11%	1,09%	1,08%
Rhenen	1,34%	1,34%	1,34%
Vianen/Vijfheerenlanden	1,29%	3,68%	3,68%
Bunschoten	1,28%	1,26%	1,26%
Wijk bij Duurstede	1,60%	1,57%	1,57%
Baarn	1,96%	1,79%	1,79%
Leusden	1,95%	1,90%	1,90%
IJsselstein	2,15%	2,10%	2,10%
De Bilt	3,11%	3,02%	3,01%
De Ronde Venen	3,03%	3,01%	3,00%
Soest	3,15%	3,08%	3,08%
Utrechtse Heuvelrug	3,65%	3,57%	3,57%
Houten	3,01%	2,97%	2,97%
Woerden	3,57%	3,47%	3,46%
Nieuwegein	4,53%	4,49%	4,49%
Zeist	4,73%	4,62%	4,62%
Veenendaal	4,63%	4,60%	4,60%
Stichtse Vecht	4,58%	4,46%	4,45%
Amersfoort	11,73%	11,41%	11,42%
Utrecht	33,23%	32,28%	32,32%
TOTAAL	100%	100%	100%

De in de plaatstreding Vianen/Vijfheerenlanden leidt tot een hoger relatief aandeel van de voormalige gemeente Vianen (Vianen: 1,29%, Vijfheerenlanden: 3,68%). Dit resulteert in een hogere bijdrage van € 2,1

miljoen voor het gemeentelijk basistakenpakket. Tegenover deze hogere bijdrage staat een ophoging van de begroting van de VRU voor hetzelfde bedrag (zie volgende subparagraaf: Verwerking in de plaatstreding Vijfheerenlanden).

In bijlage 1 zijn de bedragen opgenomen die de gemeenten ontvangen uit het gemeentefonds voor het subcluster Brandweer en Rampenbestrijding voor de jaren 2017 tot en met 2020, zoals berekend in de septembercirculaire van het gemeentefonds.

Verwerking in de plaatstreding Vijfheerenlanden

Per 1 januari 2019 worden de gemeenten Leerdam, Vianen en Zederik samengevoegd tot de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden. De gemeente Vianen is momenteel al onderdeel van de VRU; Leerdam en Zederik zijn tot en met 2018 onderdeel van de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (ZHZ). De nieuwe gemeente Vijfheerenlanden wordt per 1 januari 2019 onderdeel van de provincie Utrecht en zal daarmee ook in de plaats treden van Vianen als deelnemer van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Utrecht.

Tabel 2 geeft inzicht in de structurele kosten en opbrengsten die samenhangen met de uitbreiding van het verzorgingsgebied. Bij de opbrengsten is een aanvullende bijdrage¹ van Vijfheerenlanden opgenomen die ervoor zorgt dat de ophoging van de begroting van de VRU volledig wordt gedekt uit de verhoging van de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket van Vianen/Vijfheerenlanden op basis van het hogere aandeel in de ijkpuntsscores (zie vorige subparagraaf). De andere gemeenten ondervinden dan ook geen nadeel van de in de plaatstreding van Vijfheerenlanden, conform het standpunt dat het algemeen bestuur op 20 september 2018 heeft ingenomen.

Tabel 2: Gemeentelijk basistakenpakket Vijfheerenlanden

In de plaatstreding Vijfheerenlanden	Financieel effect 2020		
	Bijdrage GBTP	Vergoeding IGPP	Totaal
Personele kosten uitbreiding	1.467	-	1.467
Materiële kosten uitbreiding	1.116	-	1.116
Subtotaal kosten	2.583	-	2.583
Rijksbijdrage (BDuR)	252		252
Overige opbrengsten	45		45
Aanvullende bijdrage Vijfheerenlanden	140		140
Subtotaal opbrengsten	437	-	437
Totaal effect	2.146	-	2.146

¹ De aanvullende bijdrage is gebaseerd op een voorlopige raming van de kosten en opbrengsten. Bij de definitieve verwerking in de begroting 2020/1^e begrotingswijziging 2019 wordt dit bedrag bijgesteld op basis van eventuele wijzigingen in de kosten of opbrengsten (o.a. BDUR).

2.2 Loonaanpassing

De gemeentelijk bijdrage wordt geïndexeerd volgens artikel 4.3 van de Gemeenschappelijke Regeling. De loonaanpassing volgt de algemene loonontwikkeling². In tabel 3 is het financiële effect van de loonontwikkeling op de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) opgenomen en op de vergoeding voor het individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP).

Tabel 3: financieel effect loonaanpassing

Loonaanpassing	% Loon- aanpassing	Financieel effect 2020		Totaal
		Bijdrage GBTP	Vergoeding IGPP	
Mutatie stelpost looncompensatie 2019	0,70%	406	7	413
Stelpost looncompensatie 2020	3,20%	1.856	34	1.890
Totaal effect	3,90%	2.262	41	2.303

Bij het opstellen van deze kadernota is er nog geen nieuwe cao afgesloten voor de periode na 1 januari 2019. Met ingang van de kadernota 2019 wordt jaarlijks een stelpost voor looncompensatie opgenomen volgens de indexcijfers uit de circulaire van het gemeentefonds. Voor 2019 is het percentage bijgesteld van 2,2% naar 2,9%. Voor 2020 bedraagt het percentage 3,2%. In totaal bedraagt de loonaanpassing voor 2020 daarmee 3,9%. Bij het opstellen van de programmabegroting en bij de eerste wijziging van de begroting worden deze percentages structureel bijgesteld op basis van de dan geldende CAO en vastgestelde premie's. Hierdoor worden stelposten structureel vertaald naar de werkelijke loonontwikkeling.

2.3 Prijsaanpassing

Voor de prijsaanpassing hanteert de VRU de procentuele mutatie van het Bruto Binnenlands Product zoals berekend door het Centraal Plan Bureau. Dit is conform artikel 1 sub j van de Bijdrageverordening VRU. Daarbij vindt jaarlijks een correctie plaats op basis van de geactualiseerde cijfers over de voorliggende twee jaren. Zo wordt nooit te veel of te weinig geïndexeerd. Voor 2020 bedraagt de prijsaanpassing 3,3%. In tabel 4 is het financiële effect van deze prijsaanpassing opgenomen.

² Bijdrageverordening, artikel 1: de loonontwikkeling conform de Collectieve Arbeidsregeling (CAR) en mutaties in de premieplichtigen van de werkgever op basis van wet CAR en rechtspositieregeling.

Tabel 4: financieel effect prijsaanpassing

<i>Bedragen x € 1.000</i>		Financieel effect 2020		
Prijsaanpassing	% Prijsaanpassing	Bijdrage GBTP	Vergoeding IGPP	Totaal
Mutatie prijsaanpassing 2018	0,40%	118	6	124
Mutatie prijsaanpassing 2019	0,90%	266	14	280
Prijsaanpassing 2020	2,00%	593	29	622
Totaal effect	3,30%	978	49	1.027

2.4 Lasten FLO-overgangsrecht

Veel brandweerm medewerkers hadden tot 2006 recht op functioneel leeftijdsontslag (FLO). Dit FLO is per 1 januari 2006 afgeschaft. Voor medewerkers die nog niet met FLO waren, maar wel onder de FLO-regeling vielen, is het zogenaamde FLO-overgangsrecht afgesproken. De lasten van het FLO-overgangsrecht kunnen jaarlijks fluctueren en veranderen doordat premies worden aangepast of doordat de persoonlijke situatie van medewerkers verandert (uit dienst, overlijden, uitstellen van keuzemoment etc.).

Op 25 maart 2017 heeft de Brandweerkamer van de VNG met FNV Overheid, CNV Overheid, CMHF en BVB een akkoord gesloten over de reparatie van het FLO-overgangsrecht voor brandweerpersoneel. Zonder deze reparatie zouden de totale lasten van het FLO-overgangsrecht met circa 66% stijgen door:

1. een langer FLO-overgangstraject tot drie jaar voorafgaand aan de verdere opgehoogde AOW-leeftijd (gekoppeld aan de levensverwachting);
2. fiscale boetes over het levensloopdeel van het huidige FLO-traject vanwege het vervallen van de mogelijkheid tot het opnemen van levenslooptegoed per 2022;
3. verdere verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd van 65 jaar naar 68 jaar per 1 januari 2018.

Door het bereiken van het akkoord wordt de totale kostenstijging (tot en met 2045) beperkt tot circa 20%. Tot en met 2021 zijn de verwachte kosten voor het FLO-overgangsrecht relatief laag. Dit wordt veroorzaakt doordat iedere medewerker met recht op FLO-overgangsrecht in de nieuwe regeling een tot twee jaar langer door moet werken waardoor de FLO-kosten eveneens een tot twee jaar vooruit worden geschoven én er optimaal gebruik wordt gemaakt van de fiscaalvriendelijke mogelijkheden die de levensloopregeling tot 2022 biedt. Vanaf 2022 nemen de lasten aanzienlijk toe, zoals reeds is vermeld in de meerjarenraming FLO-overgangsrecht van de programmabegroting 2019. In 2020 en 2021 is sprake van een daling van de lasten FLO-overgangsrecht ten opzichte van de begroting 2019. Om de kosten beter te spreiden wordt het

verschil van € 0,7 miljoen in 2020 en € 0,4 miljoen in 2021 gereserveerd. Deze reservering wordt in 2022 ingezet om de kostenstijging te matigen. Zie tabel 5 voor de meerjarenraming lasten FLO-overgangsrecht en tabel 6 voor het financieel effect op de bijdrage GBTP.

Tabel 5: meerjarenraming lasten FLO-overgangsrecht 2020-2023

<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Meerjarenraming FLO overgangsrecht	2020	2021	2022	2023
Lasten FLO- overgangsrecht	954	1.234	3.200	3.440
Storting/ onttrekking reserve FLO-overgangsrecht	712	432	-1.144	-
Totaal lasten FLO overgangsrecht	1.666	1.666	2.056	3.440

Op basis van het bereikte 'akkoord reparatie FLO-overgangsrecht brandweerpersoneel' van december 2017 zijn de te verwachten lasten van het FLO-overgangsrecht inzichtelijk gemaakt (tabel). Een deel van dit akkoord is nog niet volledig uitgewerkt, onder andere de inzet van individuele levenslooptegoeden ter financiering van de nieuwe regeling FLO-overgangsrecht alsmede het nieuwe spaarproduct ter vervanging van de huidige levenslooppolis. Wanneer de nadere uitwerking is afgerond worden de eventuele bijstellingen meegenomen in de actualisatie van de meerjarenraming lasten FLO-overgangsrecht.

In tabel 6 zijn de effecten op de bijdrage voor het GBTP opgenomen voor 2020 ten opzichte van de begroting 2019.

Tabel 6: financieel effect mutatie lasten FLO-overgangsrecht

<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Lasten FLO-overgangsrecht	Financieel effect 2020		Totaal
	Bijdrage GBTP	Vergoeding IGPP	
Lasten FLO-overgangsrecht 2019	1.622	-	1.622
Lasten FLO-overgangsrecht 2020	954	-	954
Mutatie lasten FLO-overgangsrecht	-668	-	-668
Correctie loon- en prijsindexering 2020	-44	-	-44
Reserve fluctuaties FLO-overgangsrecht	712	-	712
Totaal effect	-	-	-

De lasten FLO-overgangsrecht 2020 zijn opgenomen met het prijspeil 2020. De loon- en prijsaanpassing met betrekking tot de lasten FLO-overgangsrecht zijn onderdeel van de totale loon- en prijsaanpassing (zie paragraaf 2.2 en 2.3). Daarom is een correctie toegepast. Het verschil aan lasten in 2020 ten opzichte van de begroting 2019 wordt toegevoegd aan de reserve 'Fluctuaties

FLO-overgangsrecht' om de meerjarige lasten voor het FLO-overgangsrecht beter te spreiden.

2.5 Brede Doeluitkering Rampenbestrijding

De hoogte van de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) bedraagt voor 2020 op basis van de meicirculaire 2018 van het rijk € 9,74 miljoen. Dat is € 157k meer dan opgenomen in de huidige meerjarenraming. Het betreft geheel de structurele doorwerking van de loonbijstelling 2018. Dit bedrag wordt in mindering gebracht op de bijdrage van de gemeenten voor het GBTP omdat daarin al een loon- en prijsbijstelling met betrekking tot alle inkomsten op de volledige begroting is opgenomen. De loon- en prijsbijstelling voor BDuR 2019 en 2020 zijn nog niet bekend.

De BDuR zal in 2019 overigens nog stijgen als gevolg van de wetsaanpassing vanwege de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden. Deze stijging is al meegenomen bij de berekening van de netto stijging van de lasten door de uitbreiding van het verzorgingsgebied van de VRU als gevolg van de gemeentelijke herindeling van Vijfheerenlanden. Deze stijging wordt daarom buiten beschouwing gelaten. In tabel 7 is het financiële effect van de BDuR opgenomen.

Tabel 7: financieel effect mutatie BDuR

<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Brede doeluitkering Rampenbestrijding	Financieel effect 2020		
	Bijdrage GBTP	Vergoeding IGPP	Totaal
Loon- en prijsbijstelling BDuR 2018	-157	-	-157
Loon- en prijsbijstelling BDuR 2019	p.m.	-	-
Loon- en prijsbijstelling BDuR 2020	p.m.	-	-
Totaal effect	-157	-	-157

2.6 Samenvatting mutatie gemeentelijke bijdrage 2020 financieel kader

In tabel 8 wordt het totale effect van de toepassing van het financieel kader op de gemeentelijke bijdrage voor het GBTP weergegeven.

Tabel 8: effect financieel kader op bijdrage GBTP

Bedragen x € 1.000

Mutaties financieel kader	Structureel	Incidenteel	Totaal
Bijstelling ijkpuntsscores gemeentefonds, inclusief in de plaatstreding Vijfheerenlanden*	-	-	-
Loonaanpassing	2.262	-	2.262
Prijsaanpassing	978	-	978
Lagere lasten FLO-overgangsrecht**	-	-	-
Brede doeluitkering Rampenbestrijding	-157	-	-157
Totaal mutatie bijdrage GBTP	3.083	-	3.083

- * De bijstelling van de ijkpuntsscores heeft geen effect op de totale omvang van bijdrage GBTP. De bijstelling leidt wel tot onderlinge verschuivingen tussen de bijdragen van gemeenten. De verwerking van de in de plaatstreding van Vijfheerenlanden is budgetneutraal omdat de toename van de begroting gelijk is aan de verhoging van de bijdrage van Vijfheerenlanden voor het GBTP.
- ** De lasten van het FLO-overgangsrecht fluctueren jaarlijks. De meerjarenraming (zie tabel 5) wordt jaarlijks bijgesteld. Het verschil aan lasten in 2020 ten opzichte van de begroting 2019 wordt toegevoegd aan de reserve 'Fluctuaties FLO-overgangsrecht'.

3 Bijstellingen bestaand beleid

Een aantal exogene ontwikkelingen vormt de aanleiding voor bijstellingen die nodig zijn om bestaande beleid te kunnen voortzetten. In de volgende paragrafen worden de bijstellingen nader toegelicht. Voor zover bekend, worden de effecten op de begroting weergegeven. In de laatste paragraaf wordt een totaaloverzicht van de effecten op de gemeentelijke bijdrage weergegeven.

3.1 Adviesaanvragen bouw

Ontwikkeling

De structurele capaciteit van de VRU is ingericht op circa 3.000 adviesaanvragen per jaar. Een toename van de bouwactiviteiten in onze regio zorgt voor meer bouwvergunning-aanvragen bij de gemeenten. Dit leidt vervolgens weer tot een stijging van het aantal adviesaanvragen van de gemeenten bij VRU.

In de programmabegroting 2019 is een tijdelijke uitbreiding van de adviescapaciteit van de VRU met 8.000 uur verwerkt om de verwachte stijging tot circa 3.400 adviesaanvragen in 2019 te kunnen behandelen. Voor 2020 en verder is afgesproken dat de benodigde capaciteit jaarlijks wordt ingeschat op basis van de ontwikkeling van het aantal adviesaanvragen. Op basis van de realisatiecijfers in 2018 en de prognoses van het Economisch Instituut voor de Bouw wordt voor 2020 verwacht dat het aantal adviesaanvragen verder toeneemt tot 3.500 adviesaanvragen.

Bijstelling

De capaciteitsuitbreiding in 2019 is incidenteel gedekt. De verwachte toename van het aantal adviesaanvragen tot 3.500 vergt in 2020 daarom een uitbreiding van de capaciteit met circa 10.000 uur (stijging 2019: 8.000 uur, toename stijging 2020: 2.000 uur). De totale kosten voor de uitbreiding van de capaciteit in 2020 bedragen € 508k. De stijging ten opzichte van de incidentele verhoging van de bijdrage in 2019 (€ 391k) wordt veroorzaakt door de verwachte verdere stijging van het aantal adviesaanvragen en de bijstelling van het prijspeil.

De stijging van de adviesaanvragen bouw doen zich niet gelijkmatig voor in de regio. Omdat de gemeenten leges ontvangen voor de behandeling van vergunningaanvragen (waar de advisering door de VRU onderdeel van uitmaakt) wordt de benodigde ophoging van de capaciteit via het individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP) doorberekend aan de gemeenten die meer adviescapaciteit gebruiken dan via hun aandeel in de bijdrage voor het

gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) beschikbaar is. Door de toepassing van het principe 'de gebruiker betaalt' via het individueel gemeentelijk pluspakket wordt ervoor gezorgd dat de toename van het aantal adviesaanvragen bouw geen effect heeft op de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket waaraan alle gemeenten bijdragen. Deze werkwijze is conform de Bijdrageverordening VRU, waarin de mogelijkheid is opgenomen voor individuele gemeenten om extra plustaken af te nemen bovenop de basiscapaciteit binnen het gemeentelijk basistakenpakket.

In 2018 is de nieuwe preventieapplicatie in gebruik genomen, waarmee de werkprocessen zijn gestandaardiseerd en geüniformeerd. Na een periode van implementatie zal dit op termijn leiden tot zowel een verhoging van kwaliteit als efficiencyvoordelen. Op dit moment is de omvang van de efficiencyvoordelen nog niet bekend. In de loop van 2019 zullen we hier zicht op te krijgen, zodat we hier bij het opstellen van de volgende kadernota en de bijstelling van de begroting 2020 rekening mee kunnen houden. Uiteindelijk moet dit ertoe leiden dat we met dezelfde capaciteit meer adviesaanvragen kunnen behandelen. De nieuwe preventieapplicatie stelt ons ook in staat om op termijn beter onderscheid te maken tussen verschillende soorten adviezen om zo nauwkeuriger te kunnen begroten en te plannen.

Tabel 9: financieel effect toename adviesaanvragen bouw

Bedragen x € 1.000		Financieel effect 2020		
Toename adviesaanvragen Bouw	Structureel	Incidenteel	Totaal	
Personele kosten	-	508	508	
Efficiencyvoordeel nieuwe preventieapplicatie	p.m.	p.m.	-	
Effect bijdrage IGPP	-	508	508	

Uit een analyse van aantallen adviesaanvragen over de afgelopen jaren is gebleken dat de aantallen sterk fluctueren per jaar. Hierdoor is het nu nog niet mogelijk om een goede inschatting te kunnen maken van de verwachte aantallen per individuele gemeente. In tabel 21 (hoofdstuk 6) is daarom het financieel effect op de ontwikkeling van de vergoeding voor het individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP) alleen nog als totaalbedrag opgenomen. In afstemming met de gemeenten zal nog nader moeten worden uitgewerkt hoe de doorbelasting via het IGPP zal worden vormgegeven op basis van het principe 'de gebruiker betaalt', zonder dat dit leidt tot een significante toename van de financiële (bedrijfs)risico's en de administratieve lasten voor de VRU.

3.2 Adviesaanvragen evenementen

In de programmabegroting 2019 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor uitbreiding van de capaciteit ten behoeve van evenementen-advisering

door de GHOR. Bij de toekenning van de incidentele middelen is afgesproken dat in 2018 zou worden onderzocht of efficiencywinst kan worden gerealiseerd in het werkproces. Dit is gebeurd. Binnen de VRU is een integrale werkwijze doorgevoerd, waarbij één advies per evenement wordt opgesteld dat zowel ingaat op (brand)veiligheid- als gezondheidskundige aspecten. De nieuwe werkwijze, die wordt ondersteund door de nieuwe preventieapplicatie, levert een efficiencyvoordeel op. De benodigde toename van de adviescapaciteit van de GHOR kan daarom binnen de bestaande formatie worden gedekt. Per saldo is er geen (structurele) bijstelling nog van de bijdrage voor het gemeentelijk basis takenpakket (zie tabel 10).

Tabel 10: financieel effect toename evenementenadvies GHOR

Bedragen x € 1.000 Toename evenementadvies GHOR	Financieel effect 2020		
	Structureel	Incidenteel	Totaal
Personele kosten toename advisering GHOR	111	-	111
Inzet efficiencywinst	-111	-	-111
Effect bijdrage GBTP	-	-	-

3.3 Toename AED-uitrukken

Ontwikkeling

Het bestuur heeft in 2015 besloten dat de VRU de AED/First Responder taak uitvoert. Zoals afgesproken rukken vanaf de zomer van 2016 alle VRU-brandweerposten voor deze taak uit. Hierbij werd rekening gehouden met jaarlijks circa 100 extra uitrukken en een financieel effect van € 50k dat tot 2018 binnen het programma Brandweerrepressie opgelost kon worden.

Uit de AED-evaluatie over 2016 is gebleken dat de brandweer in een kwart van de gevallen als eerste hulpdienst arriveert. Ook is inmiddels gebleken dat het aantal AED-uitrukken fors meer bedraagt (circa 700 uitrukken). Hiervan heeft 65% betrekking op uitrukken met vrijwilligers.

Bijstelling

In de programmabegroting 2019 is een incidentele verhoging van de bijdrage met € 205k verwerkt om de kosten van het hogere aantal AED-uitrukken te dekken in 2019. Het algemeen bestuur heeft opdracht gegeven om de tweede bestuurlijke evaluatie naar voren te halen en in 2018 uit te voeren. Voor de validiteit van de evaluatie is het nodig om de realisatiecijfers over heel 2018 in de evaluatie te betrekken. De evaluatie kan daarom pas in het voorjaar van 2019 aan het algemeen bestuur worden voorgelegd. Op basis daarvan kan het algemeen bestuur een besluit nemen over het al dan niet handhaven of bijstellen van de AED/First Responder taak. De mogelijke effecten daarvan kunnen daarom niet nu in deze kadernota worden meegenomen (daarom

verwerkt als PM post), maar kunnen wel in de ontwerp-programmabegroting 2020 worden verwerkt. De programmabegroting 2020 wordt voordat deze definitief wordt vastgesteld voor een zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraden. Op deze manier kunnen de gemeenteraden hun zienswijze kenbaar maken over de toekomstige uitvoering van de AED/First Responder taak en de financiële consequenties daarvan.

Tabel 11: kosten toename AED-uitrukken

Bedragen x € 1.000		Financieel effect 2020		
Toename AED-uitrukken	Structureel	Incidenteel	Totaal	
Extra vrijwilligersvergoedingen	p.m.	p.m.	-	
Effect bijdrage GBTP	-	-	-	

3.4 Invoering omgevingswet

Ontwikkeling

Na uitstel wordt de omgevingswet in 2021 ingevoerd. Alhoewel nog niet alles duidelijk is omtrent de invoering van die wet, is de verwachting dat de wet gevolgen heeft voor de processen binnen de directie Risicobeheersing.

Bijstelling

In 2020 moeten de voorbereidingen worden getroffen voor de inwerkingtreding van de omgevingswet en het daarmee samenhangende Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Door te zorgen voor een aansluiting op de DSO komen we tot een optimale samenwerking in de keten met gemeenten, provincie, waterschappen en ketenpartners (ODRU, RUD). Hiervoor worden de huidige systemen getest en waar nodig aangepast (€ 30k). Door de focus op omgevingsplannen en digitaal werken, hebben onze adviseurs nieuwe vaardigheden en kennis nodig die specifiek gerelateerd is aan de omgevingswet. Dit vraagt om extra budget voor opleiden en voorlichting (€ 70k).

Tabel 12: financieel effect invoering omgevingswet

Bedragen x € 1.000		Financieel effect 2020		
Invoering omgevingswet	Structureel	Incidenteel	Totaal	
Aansluiting systemen op netwerk DSO	-	30	30	
Opleidingskosten	-	70	70	
Effect bijdrage GBTP	-	100	100	

3.5 Wet normalisering rechtspositie ambtenaren

Ontwikkeling

Het wetsvoorstel normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) is op 8 november 2016 door de Eerste Kamer aangenomen. Deze wet heeft tot doel

de arbeidsverhoudingen bij de overheid in overeenstemming te brengen met de rechtspositie van werknemers in het bedrijfsleven.

De planning is erop gericht dat de Wnra met ingang van 1 januari 2020 in werking treedt. De Veiligheidsregio's worden tijdelijk – voor een periode van één jaar, te rekenen vanaf de inwerkingtredingsdatum van de Wnra – uitgezonderd. Bij de voorbereiding van de implementatie van de Wnra is namelijk gebleken dat de situatie binnen de veiligheidsregio's uitermate complex is, vanwege de verscheidenheid aan groepen medewerkers en de verschillende arbeidsvoorwaardenregelingen die voor hen gelden.

Bijstelling

Het structurele financiële effect van deze exogene ontwikkeling is op dit moment nog niet bekend. Mogelijk dat op termijn sprake is van een aanpassing van de loonkosten als blijkt dat ook brandweervrijwilligers onder het reguliere arbeidsrecht vallen en hierdoor werknemers zouden worden. Een voorzichtige schatting geeft een kostenstijging van 30% tot 50% (€ 2,5 miljoen tot € 4 miljoen) voor vrijwilligersvergoedingen vanwege verplichte pensioenopbouw, sociale zekerheidsrechten, etc. Op landelijk niveau vindt overleg plaats over de status van de vrijwilligers binnen de Wnra. Zolang hier nog geen duidelijkheid over is, beschouwen we dit als financieel risico. Naast de mogelijke kostenstijging die hiervoor is genoemd, kan het wijzigen van de status van vrijwilligers bovendien ook van invloed zijn op de bereidheid van vrijwilligers en hun werkgevers om onder de nieuwe condities en voorwaarden hun bijdrage te blijven leveren. Dit vormt dus een risico voor het voortbestaan van het stelsel van de vrijwillige brandweer.

De invoering van de wet brengt voor de gehele organisatie implementatiewerkzaamheden met zich mee. Alle eenzijdige aanstellingen moeten omgezet worden naar tweezijdige arbeidsovereenkomsten. De organisatie moet daarnaast kennis vergaren van het civiele arbeidsrecht.

In de voorliggende kadernota zijn nu alleen incidentele financiële effecten voor 2020 met betrekking tot de implementatie van de Wnra verwerkt (tabel 13).

Tabel 13: financieel effect Wet normalisering rechtspositie ambtenaren

Bedragen x € 1.000		Financieel effect 2020	
Wet normalisering rechtspositie ambtenaren	Structureel	Incidenteel	Totaal
Individuele arbeidsvoorwaardenvergelijking	-	200	200
Vorbereiding-, overleg- en implementatiekosten	-	60	60
Personele kosten voor projectleiding en -ondersteuning		75	75
Subtotaal personele kosten		335	335
Opleidingskosten	-	105	105
Systeemkosten	-	25	25
Communicatiekosten		25	25
Subtotaal materiële kosten		155	155
Effect bijdrage GBTP	-	490	490

De raming van de personele kosten is opgebouwd uit drie componenten. De kostenraming voor individuele arbeidsvoorwaardenvergelijking is gebaseerd op de transitie van circa 750 aanstellingen met zeer diverse, historische rechtsposities die voortkomen uit 26 regelingen naar een geharmoniseerde arbeidsovereenkomst. Voor voorbereiding, overleg met de bonden en uitwerking is 0,5 fte berekend (aanvullend op de reguliere capaciteit die nodig is voor lopende onderwerpen). Vanwege de complexiteit van de effecten van de Wnra is ingestoken op een projectmatige aanpak.

De raming voor materiële kosten is te onderscheiden in opleidings-, systeem- en communicatiekosten. De opleidingskosten hebben betrekking tot het omscholen van HRM medewerkers en leidinggevenden naar het civiele arbeidsrecht. Daarnaast moeten aanpassingen worden doorgevoerd in het HRM systeem en zijn communicatiekosten begroot voor het informeren en uitleggen van de nieuwe regels en werkwijze aan het personeel.

3.6 Wet banenafsprake

Ontwikkeling

In het sociaal akkoord van 11 april 2013 hebben het kabinet en sociale partners (werkgevers en werknemers) afgesproken dat ze banen gaan creëren bij reguliere werkgevers voor mensen met een arbeidsbeperking. In totaal gaat het om 125.000 extra garantiebannen (ten opzichte van de peildatum 1 januari 2013) waarvan 25.000 banen in 2024 bij de overheid gerealiseerd moeten zijn. Op landelijk niveau wordt gekeken of de werkgevers in de sector overheid en de werkgevers in de sector markt de aantallen garantiebannen hebben gerealiseerd die voor hun sector gelden. Het kabinet heeft op 26 september 2018 een motie aangenomen waarmee het onderscheid tussen te realiseren banen door overheid en bedrijfsleven opgeheven is. Bedrijfsleven en overheid zullen zich als collectief hard moeten maken voor het realiseren van 125.000 nieuwe banen.

Per 1 januari 2018 is het quotum arbeidsbeperkten ingesteld. Dit betekent dat organisaties binnen het overheidsdomein een vastgesteld percentage van hun verloonde uren moeten invullen met mensen uit de doelgroep Wet Banenafspraken. Wanneer de werkgelegenheid in het aankomende jaar niet voldoende groeit, zal mogelijk de quotumheffing in werking treden. Het quotumpercentage wordt jaarlijks vastgesteld op basis van het aantal garantiebanen afgezet tegen het gewenste aantal voor dat jaar (oplopend tot 125.000 banen in 2026 voor het gehele collectief). Het is nog niet duidelijk of de uren van repressieve medewerkers meetellen in het quotum. Wij gaan er vooralsnog van uit dat dit niet het geval is. De VRU heeft dit schriftelijk kenbaar gemaakt aan het UWV, in aansluiting op het landelijke standpunt van de veiligheidsregio's dat de repressieve formatie niet kan meetellen in het quotum.

Bijstelling

Ook voor de VRU is het realiseren van duurzame werkgelegenheid voor mensen uit de doelgroep een secundaire maatschappelijke opdracht. De VRU heeft inmiddels gezorgd voor nieuwe werkgelegenheid binnen een aantal directies (3,45 garantiebanen). Het aantal garantiebanen dat de VRU op termijn moet realiseren op basis van het quotum loopt op van 15 banen in 2020 tot 20 banen in 2023. De VRU benadert de doelgroep actief om werkervaringsplaatsen en stageplaatsen bij de VRU in te vullen.

Vanaf 2020 geldt vooralsnog een heffing van € 5.000 per niet gerealiseerde garantiebaan. Daar staat tegenover dat bij de invulling van garantiebanen rekening moet worden gehouden met (extra) loonkosten en interne kosten voor begeleiding. Deze kosten liggen in de regel hoger dan het heffingsbedrag. De loon- en begeleidingskosten bedragen voor de VRU gemiddeld € 25.000 per garantiebaan. De structurele kosten voor invulling van de taakstelling, exclusief de taakstelling op repressieve uren, bedragen € 340k in 2020 tot € 460k in 2023. Voor de taakstelling op repressieve uren moet aanvullend nog rekening worden gehouden met een kostenstijging van € 150k in 2020 tot € 200k in 2023.

De inschatting van het financieel effect voor 2020 gaat uit van de minimale kosten van de heffing op basis van het huidige aantal ingevulde garantiebanen afgezet tegen de minimale taakstelling in 2020, exclusief de taakstelling die vooralsnog ook van toepassing is op repressieve uren (aanvullend financieel effect van € 31k). Deze middelen zullen in principe worden ingezet om zoveel mogelijk garantiebanen in te vullen.

De quotumregeling wordt waarschijnlijk aangepast en uitgesteld als gevolg van de aangenomen motie van het kabinet op 26 september 2018. Een eventueel financieel effect wordt meegenomen in de programmabegroting 2020.

Tabel 14: financieel effect Wet banenafpraak

<i>Bedragen x € 1.000</i>		Financieel effect 2020		
Wet banenafpraak		Structureel	Incidenteel	Totaal
Garantiebanen		64	-	64
Effect bijdrage GBTP		64	-	64

3.7 Digitale toegankelijkheid

Ontwikkeling

Op 1 juli 2018 is de algemene maatregel van bestuur (AmvB) 'tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid' in werking getreden. Hiermee is uitvoering gegeven aan de verplichting om een Europese richtlijn voor digitale toegankelijkheid om te zetten in nationale wetgeving. De AmvB zal op termijn gekoppeld worden aan de Wet Digitale Overheid die nu wordt ontwikkeld.

De AmvB schrijft voor dat digitale kanalen van organisaties in de publieke sector toegankelijk zijn. Dit geldt ook voor de websites, webapplicaties en mobiele applicaties waarvan Veiligheidsregio Utrecht gebruik maakt voor zowel interne als externe doelgroepen.

Bijstelling

De VRU streeft er naar om aanpassingen zoveel mogelijk binnen reguliere doorontwikkeling of geplande aanbestedingen mee te nemen. Dit is wellicht niet in alle gevallen mogelijk. In 2019 volgt een impactanalyse op basis waarvan de (financiële) gevolgen kunnen worden ingeschat.

Tabel 15: financieel effect digitale toegankelijkheid

<i>Bedragen x € 1.000</i>		Financieel effect 2020		
Digitale toegankelijkheid		Structureel	Incidenteel	Totaal
Aanpassingen applicaties, publicaties, communicatie		p.m.	p.m.	-
Effect bijdrage GBTP		-	-	-

3.8 Samenvatting bijstellingen bestaand beleid

Tabel 16: samenvatting bijstellingen bestaand beleid

<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Bijstellingen bestaand beleid	Structureel	Incidenteel	Totaal
Exogene ontwikkelingen			
Adviesaanvragen bouw*	-	-	-
Adviesaanvragen evenementen	-	-	-
AED-uitrukken	p.m.	p.m.	-
Subtotaal exogene ontwikkelingen	-	-	-
Veranderende wet- en regelgeving en landelijke besluiten			
Invoering omgevingswet	-	100	100
Wet normalisering rechtspositie ambtenaren	-	490	490
Wet banenafpraak	64	-	64
Digitale toegankelijkheid	p.m.	-	-
Subtotaal veranderende wet- en regelgeving	64	590	654
Totaal mutatie bijdrage GBTP	64	590	654

* In 2020 wordt de toename van het aantal adviesaanvragen bovenop de beschikbare capaciteit van de VRU uit het gemeentelijk basistakenpakket per gemeente doorbelast via individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP).

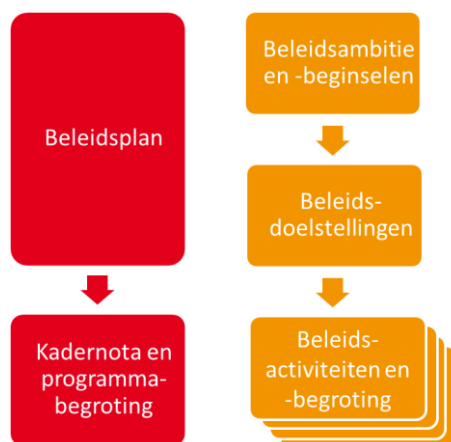
4 Financiële kaders beleidsplan 2020-2023

4.1 Beleidsplan 2020-2023

Deze kadernota heeft betrekking op het eerste jaar van de nieuwe beleidsperiode. Op het moment van het opstellen van deze kadernota is het proces van het opstellen en afstemmen van het nieuwe beleidsplan met de gemeenten en de partners nog in volle gang. gelijktijdig met deze kadernota wordt het regionaal risicoprofiel voorgelegd aan de gemeenteraden met daarbij het verzoek om hun wensen voor het nieuwe beleidsplan kenbaar te maken. Op basis van de input van de gemeenten en de partners wordt het ontwerp-beleidsplan opgesteld. Het ontwerp-beleidsplan wordt in de eerste helft van 2019 aan de raden voorgelegd. De strategische doelstellingen die in het beleidsplan zijn opgenomen worden nader uitgewerkt in concrete beleidsactiviteiten per jaar. Op basis daarvan wordt een meerjarenraming opgesteld. Deze meerjarenraming wordt verwerkt in de programmabegroting 2020 en vervolgens bijgesteld als dit nodig is via de reguliere begrotingscyclus.

Begrotingswijzigingen die effect hebben op de hoogte van de gemeentelijke bijdragen worden altijd voor een zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraden. De gemeenten worden op deze manier in de gelegenheid gebracht om zowel invloed uit te oefenen op de strategische koers van de VRU die wordt beschreven in het beleidsplan als de concrete uitwerking en financiële vertaling daarvan in de programmabegroting.

Figuur 2: samenhang beleidscyclus en planning- en controlcyclus



De opbouw van het nieuwe beleidsplan volgt de indeling van de begrotingsprogramma's van de VRU voor een optimale aansluiting tussen de beleidscyclus en de planning- en controlcyclus.

4.2 Aanvullende bijdrage voor nieuw beleid

Voor de nieuwe beleidsperiode heeft de VRU de ambitie om geen aanvullende bijdrage te vragen voor nieuw beleid, met uitzondering van eventuele bijstellingen in het dekkingsplan (zie paragraaf 4.4).

Eventuele structurele kosten die voortvloeien uit nieuw beleid moeten dan ook worden gedekt uit besparingen door steeds efficiënter te werken en bestaand beleid te heroverwegen (nieuw voor oud).

4.3 Ontwikkel- en egalisereserve

De omgeving van de VRU verandert continu. Om niet achterop te raken moet de VRU op de ontwikkelingen in de maatschappij inspelen en er in sommige gevallen zelfs het voortouw in nemen. Om dit te kunnen doen en invulling te geven aan de ambities uit het beleidsplan zijn middelen nodig voor (door)ontwikkeling en innovatie.

Van 2015 tot en met 2018 bevatte de begroting van de VRU een meerjarig programma 'Organisatieontwikkeling' ter waarde van € 3,7 miljoen (gemiddeld € 0,9 miljoen per jaar). Voor 2019 zijn door de gemeenten incidentele middelen ter beschikking gesteld om een experiment uit te voeren om de paraatheid van de brandweer te verbeteren (€ 0,98 miljoen).

Voor 2020 is er geen structureel budget in de begroting opgenomen voor organisatieontwikkeling. De VRU stelt zich tot doel om de benodigde middelen voor ontwikkeling en innovatie zoveel mogelijk te vinden binnen haar eigen begroting. Tegelijkertijd willen we zorgen voor financiële stabiliteit in de bijdrage van de gemeenten. Dit kan beiden worden bereikt door positieve rekeningresultaten te investeren in een ontwikkel- en egalisereserve. Deze middelen worden bestemd voor onderzoek, het uitvoeren van pilots en het dekken van (incidentele) implementatiekosten die gerelateerd zijn aan de doelstellingen uit het beleidsplan.

De ontwikkel- en egalisereserve wordt financieel begrensd (plafond van een vastgesteld percentage van de begroting) en er zullen bij het instellen van de reserve duidelijke spelregels door het algemeen bestuur worden opgesteld voor de besteding van de middelen en de verantwoording daar over.

4.4 Bijstelling in het dekkingsplan

Het dekkingsplan beschrijft de repressieve dekking (opkomsttijden) vanuit de brandweerposten in onze regio. Het dekkingsplan heeft vanaf 2020 een dynamisch karakter. Dat wil zeggen dat het dekkingsplan niet meer voor een periode van vier jaar is vastgezet, maar dat er vaker (jaarlijks) aanpassingen doorgevoerd kunnen worden als dit nodig of wenselijk is.

In 2019 wordt het experiment 'verbeteren paraatheid brandweer' uitgevoerd. Eventuele financiële effecten die voortkomen uit bestuurlijke besluitvorming op basis van de uitkomsten van het experiment in 2020 zullen worden opgenomen in een wijziging van de programmabegroting 2020 en/of in de kadernota 2021. Voor 2020 worden verder geen financiële effecten verwacht die voortvloeien uit de bijstelling van de het dekkingsplan.

4.5 Samenvatting financiële kaders beleidsplan 2020-2023

Tabel 17: samenvatting financiële kaders beleidsplan 2020-2023

<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Financiële kaders beleidsplan 2020-2023	Structureel	Incidenteel	Totaal
Aanvullende bijdrage nieuw beleid	-	-	-
Ontwikkel- en egaliseringsreserve	p.m.	p.m.	-
Bijstelling in het dekkingsplan	p.m.	p.m.	-
Totaal mutatie bijdrage GBTP	-	-	-

5 Bijdrage gemeentelijk basistakenpakket

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) in 2020 opgenomen op basis van de mutaties in het financiële kader (zie hoofdstuk 2), de bijstellingen van het bestaande beleid (zie hoofdstuk 3) en de financiële kaders voor het (nieuwe) beleidsplan 2020-2023 (zie hoofdstuk 4).

Tabel 18: mutaties bijdrage GBTP Totaal

Bedragen x € 1.000						
Gemeente	Bijdrage GBTP Programma begroting 2019	Bijdrage GBTP incidenteel begroting 2019	Mutaties 2020 Totaal		Financiële kaders beleidsplan 2020-2023	Bijdrage GBTP Kadernota 2020
			Mutaties financieel kader	Mutaties bijstellingen bestaand beleid		
Renswoude	319	-7	19	2	-	334
Eemnes	498	-11	24	4	-	515
Oudewater	562	-12	19	4	-	573
Woudenberg	643	-14	27	5	-	662
Montfoort	764	-16	37	6	-	791
Lopik	810	-17	35	6	-	834
Bunnik	881	-19	38	7	-	907
Rhenen	1.054	-24	59	9	-	1.098
Vianen/ Vijfheerenlander	1.030	-23	2.243	24	-	3.274
Bunschoten	1.017	-23	46	8	-	1.049
Wijk bij Duurstede	1.311	-28	54	10	-	1.347
Baarn	1.544	-35	-28	12	-	1.493
Leusden	1.499	-34	59	12	-	1.536
IJsselstein	1.578	-38	65	14	-	1.619
De Bilt	2.503	-55	87	20	-	2.555
De Ronde Venen	2.412	-53	126	20	-	2.504
Soest	2.520	-55	100	20	-	2.584
Utrechtse Heuvelrug	2.968	-64	123	23	-	3.051
Houten	2.110	-53	92	19	-	2.168
Woerden	2.804	-63	99	23	-	2.863
Nieuwegein	3.442	-80	138	29	-	3.530
Zeist	3.794	-83	155	30	-	3.896
Veenendaal	2.853	-81	142	30	-	2.944
Stichtse Vecht	3.688	-81	139	29	-	3.776
Amersfoort	9.199	-206	352	75	-	9.419
Utrecht	24.410	-585	981	211	-	25.018
Totaal	76.214	-1.759	5.229	654	-	80.338

In de berekening van de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) is per gemeente het bedrag bepaald dat de gemeente betaalt dan wel ontvangt in het kader van het compensatiemechanisme³ zoals dit bij vaststelling van het nieuwe financieringsmodel in 2014 is afgesproken.

³ Bij de vaststelling van het nieuwe financieringsmodel in 2014 is afgesproken dat gemeenten geen nadeel mogen ondervinden van de transitie naar het nieuwe financieringsmodel. Voordeelgemeenten zetten een deel van hun voordeel in om de nadeelgemeenten te compenseren op basis van vastgestelde uitgangspunten.

Tabel 19: mutaties bijdrage GBTP Structureel

Bedragen x € 1.000						
Gemeente	Mutaties 2020 Structureel					
	Bijdrage GBTP Programma begroting 2019	Bijdrage GBTP incidenteel begroting 2019	Mutaties financieel kader	Mutaties bijstellingen bestaand beleid	Financiële kaders beleidsplan 2020-2023	Bijdrage GBTP Kadernota 2020
Renswoude	319	-7	19	0	-	332
Eemnes	498	-11	24	0	-	512
Oudewater	562	-12	19	0	-	569
Woudenberg	643	-14	27	0	-	657
Montfoort	764	-16	37	1	-	786
Lopik	810	-17	35	1	-	828
Bunnik	881	-19	38	1	-	900
Rhenen	1.054	-24	59	1	-	1.090
Vianen/ Vijfheerenlander	1.030	-23	2.243	2	-	3.253
Bunschoten	1.017	-23	46	1	-	1.041
Wijk bij Duurstede	1.311	-28	54	1	-	1.338
Baarn	1.544	-35	-28	1	-	1.482
Leusden	1.499	-34	59	1	-	1.525
IJsselstein	1.578	-38	65	1	-	1.606
De Bilt	2.503	-55	87	2	-	2.537
De Ronde Venen	2.412	-53	126	2	-	2.486
Soest	2.520	-55	100	2	-	2.566
Utrechtse Heuvelrug	2.968	-64	123	2	-	3.030
Houten	2.110	-53	92	2	-	2.150
Woerden	2.804	-63	99	2	-	2.842
Nieuwegein	3.442	-80	138	3	-	3.504
Zeist	3.794	-83	155	3	-	3.869
Veenendaal	2.853	-81	142	3	-	2.917
Stichtse Vecht	3.688	-81	139	3	-	3.749
Amersfoort	9.199	-206	352	7	-	9.352
Utrecht	24.410	-585	981	21	-	24.827
Totaal	76.214	-1.759	5.229	64	-	79.748

Tabel 20: mutaties bijdrage GBTP Incidenteel

Bedragen x € 1.000						
Gemeente	Mutaties 2020 Incidenteel					
	Bijdrage GBTP Programma begroting 2019	Bijdrage GBTP incidenteel begroting 2019	Mutaties financieel kader	Mutaties bijstellingen bestaand beleid	Financiële kaders beleidsplan 2020-2023	Bijdrage GBTP Kadernota 2020
Renswoude	-	-	-	2	-	2
Eemnes	-	-	-	4	-	4
Oudewater	-	-	-	4	-	4
Woudenberg	-	-	-	5	-	5
Montfoort	-	-	-	5	-	5
Lopik	-	-	-	6	-	6
Bunnik	-	-	-	6	-	6
Rhenen	-	-	-	8	-	8
Vianen/ Vijfheerenlander	-	-	-	22	-	22
Bunschoten	-	-	-	7	-	7
Wijk bij Duurstede	-	-	-	9	-	9
Baarn	-	-	-	11	-	11
Leusden	-	-	-	11	-	11
IJsselstein	-	-	-	12	-	12
De Bilt	-	-	-	18	-	18
De Ronde Venen	-	-	-	18	-	18
Soest	-	-	-	18	-	18
Utrechtse Heuvelrug	-	-	-	21	-	21
Houten	-	-	-	18	-	18
Woerden	-	-	-	20	-	20
Nieuwegein	-	-	-	27	-	27
Zeist	-	-	-	27	-	27
Veenendaal	-	-	-	27	-	27
Stichtse Vecht	-	-	-	26	-	26
Amersfoort	-	-	-	67	-	67
Utrecht	-	-	-	191	-	191
Totaal	-	-	-	590	-	590

6 Vergoeding individueel gemeentelijk pluspakket

In tabel 21 is per gemeente de ontwikkeling van de vergoeding voor het gemeentelijk pluspakket (IGPP) opgenomen. Vanaf 2018 zijn de taakuitvoeringsovereenkomsten (TUO's) afgesloten voor onbepaalde tijd. Voor de kadernota gaan we uit van voortzetting van de plustaken. De vergoedingen voor 2020 kunnen nog veranderen als de individuele gemeente en de VRU dat tussentijds overeenkomen.

Tabel 21: ontwikkeling vergoeding voor het individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP)

Bedragen x € 1.000						
Gemeente	Vergoeding IGPP begroting 2019	Mutatie beheer-pakketten huisvesting	Mutaties 2020			Vergoeding IGPP kadernota 2020
			Mutaties TUO's overig	Loon- & prijs-aanpassing	Mutatie advies-aanvragen bouw	
Renswoude	-	-	-	-	p.m.	-
Eemnes	67	-	-	2	p.m.	69
Oudewater	18	-	-	1	p.m.	19
Woudenberg	18	-	-	1	p.m.	19
Montfoort	-	-	-	-	p.m.	-
Lopik	-	-	-	-	p.m.	-
Bunnik	9	-	-	-	p.m.	9
Rhenen	-	-	-	-	p.m.	-
Vianen/Vijfheerenland	3	-	45	-	p.m.	48
Bunschoten	18	-	-	1	p.m.	19
Wijk bij Duurstede	60	-	-	-	p.m.	60
Baarn	18	-	-	1	p.m.	19
Leusden	-	-	-	-	p.m.	-
IJsselstein	15	-	-	1	p.m.	16
De Bilt	-	-	-	-	p.m.	-
De Ronde Venen	30	-30	-	-	p.m.	-
Soest	77	-	-	3	p.m.	80
Utrechtse Heuvelrug	89	-	-	1	p.m.	90
Houten	54	-	-	-	p.m.	54
Woerden	157	-	-	5	p.m.	162
Nieuwegein	14	-	-	-	p.m.	14
Zeist	247	-	-	8	p.m.	255
Veenendaal	70	-	-	3	p.m.	73
Stichtse Vecht	-	-	-	-	p.m.	-
Amersfoort	466	-	-	16	p.m.	482
Utrecht	1.284	-	-	47	p.m.	1.331
Nog toe te rekenen	-	-	-	-	508	508
Totaal	2.714	-30	45	90	508	3.327

* In 2020 wordt de toename van het aantal adviesaanvragen bovenop de beschikbare capaciteit van de VRU uit het gemeentelijk basistakenpakket per gemeente doorbelast via individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP).

Bijlagen

Bijlage 1: Uitkering gemeentefonds, subcluster B&R

In de onderstaande tabel zijn de bedragen opgenomen die de gemeenten in het gemeentefonds ontvangen voor het subcluster Brandweer en Rampenbestrijding. De bedragen van 2020 zijn gebaseerd op de septembercirculaire gemeentefonds 2018.

Tabel 22: bedragen GF subcluster Brandweer en Rampenbestrijding per gemeente

<i>Bedragen x € 1.000</i>		Bedrag subcluster Brandweer en Rampenbestrijding			
Gemeente	2017	2018	2019	2020	
Renswoude	279	293	325	353	
Eemnes	467	471	517	552	
Oudewater	522	538	590	619	
Woudenberg	590	612	675	716	
Montfoort	703	721	798	853	
Lopik	758	772	846	898	
Bunnik	845	869	949	1.007	
Rhenen	1.012	1.046	1.151	1.239	
Vianen/ Vijfheerenlander	953	985	1.105	3.414	
Bunschoten	964	1.001	1.097	1.168	
Wijk bij Duurstede	1.204	1.225	1.372	1.453	
Baarn	1.364	1.419	1.683	1.658	
Leusden	1.467	1.517	1.667	1.763	
IJsselstein	1.586	1.660	1.842	1.946	
De Bilt	2.361	2.421	2.662	2.797	
De Ronde Venen	2.293	2.330	2.597	2.785	
Soest	2.413	2.471	2.701	2.855	
Utrechtse Heuvelrug	2.684	2.800	3.125	3.310	
Houten	2.291	2.336	2.576	2.756	
Woerden	2.715	2.750	3.059	3.215	
Nieuwegein	3.444	3.511	3.879	4.170	
Zeist	3.461	3.703	4.053	4.289	
Veenendaal	3.468	3.586	3.965	4.272	
Stichtse Vecht	3.483	3.574	3.921	4.135	
Amersfoort	8.770	8.933	10.048	10.598	
Utrecht	23.918	25.673	28.470	30.003	
Totaal	74.013	77.216	85.673	92.822	

Bijlage 2: Meerjarenraming bijdragen en vergoedingen 2020-2023

Tabel 23: bijdragen en vergoedingen 2020-2023 per gemeente

<i>Bedragen x €1.000</i>	GBTP	IGPP	Bijdrage	GBTP	IGPP	Bijdrage	GBTP	IGPP	Bijdrage	GBTP	IGPP	Bijdrage
Gemeente	2020	2020	2020	2021	2021	2021	2022	2022	2022	2023	2023	2023
Renswoude	334	-	334	332	-	332	333	-	333	339	-	339
Eemnes	515	69	584	512	69	581	514	69	583	523	69	591
Oudewater	573	19	592	569	19	589	572	19	591	581	19	600
Woudenberg	662	19	681	657	19	676	660	19	679	671	19	690
Montfoort	791	-	791	786	-	786	789	-	789	802	-	802
Lopik	834	-	834	828	-	828	832	-	832	845	-	845
Bunnik	907	9	916	900	9	909	904	9	914	919	9	929
Rhenen	1.098	-	1.098	1.090	-	1.090	1.095	-	1.095	1.114	-	1.114
Vianen/vijfherenlanden	3.274	48	3.323	3.253	48	3.301	3.267	48	3.316	3.318	48	3.366
Bunschoten	1.049	19	1.068	1.041	19	1.060	1.046	19	1.065	1.064	19	1.083
Wijk bij Duurstede	1.347	60	1.407	1.338	60	1.398	1.344	60	1.404	1.365	60	1.425
Baarn	1.493	19	1.512	1.482	19	1.501	1.489	19	1.508	1.514	19	1.533
Leusden	1.536	-	1.536	1.525	-	1.525	1.532	-	1.532	1.559	-	1.559
IJsselstein	1.619	16	1.635	1.606	16	1.622	1.614	16	1.631	1.643	16	1.660
De Bilt	2.555	-	2.555	2.537	-	2.537	2.549	-	2.549	2.590	-	2.590
De Ronde Venen	2.504	-	2.504	2.486	-	2.486	2.498	-	2.498	2.539	-	2.539
Soest	2.584	80	2.664	2.566	80	2.646	2.578	80	2.658	2.620	80	2.701
Utrechtse Heuvelrug	3.051	90	3.141	3.030	90	3.120	3.044	90	3.133	3.093	90	3.183
Houten	2.168	54	2.221	2.150	54	2.204	2.162	54	2.216	2.203	54	2.257
Woerden	2.863	162	3.025	2.842	162	3.004	2.856	162	3.018	2.904	162	3.066
Nieuwegein	3.530	14	3.544	3.504	14	3.518	3.522	14	3.535	3.584	14	3.597
Zeist	3.896	255	4.151	3.869	255	4.124	3.887	255	4.142	3.951	255	4.206
Veenendaal	2.944	73	3.017	2.917	73	2.990	2.935	73	3.008	2.998	73	3.071
Stichtse Vecht	3.776	-	3.776	3.749	-	3.749	3.767	-	3.767	3.828	-	3.828
Amersfoort	9.419	482	9.901	9.352	482	9.834	9.397	482	9.878	9.555	482	10.036
Utrecht	25.018	1.331	26.348	24.827	1.331	26.158	24.954	1.331	26.284	25.401	1.331	26.731
Nog toe te rekenen	-	508	508	-	508	508	-	508	508	-	508	508
Totaal	80.338	3.327	83.665	79.748	3.327	83.075	80.140	3.327	83.466	81.522	3.327	84.849

Bijlage 3: Meerjarenraming bijdragen en vergoedingen 2020-2023 jaarlijks geïndexeerd

Tabel 24: bijdragen en vergoedingen 2020-2023 per gemeente op basis van lopende prijzen*

<i>Bedragen x €1.000</i>	GBTP	IGPP	Bijdrage	GBTP	IGPP	Bijdrage	GBTP	IGPP	Bijdrage	GBTP	IGPP	Bijdrage
Gemeente	2020	2020	2020	2021	2021	2021	2022	2022	2022	2023	2023	2023
Renswoude	334	-	334	340	-	340	351	-	351	366	-	366
Eemnes	515	69	584	525	73	597	542	78	620	565	85	649
Oudewater	573	19	592	584	20	604	603	21	624	628	23	651
Woudenberg	662	19	681	673	20	693	696	22	718	725	24	749
Montfoort	791	-	791	805	-	805	832	-	832	867	-	867
Lopik	834	-	834	848	-	848	877	-	877	914	-	914
Bunnik	907	9	916	923	9	932	955	10	965	996	11	1.007
Rhenen	1.098	-	1.098	1.118	-	1.118	1.157	-	1.157	1.208	-	1.208
Vianen/vijfherenlanden	3.274	48	3.323	3.331	48	3.379	3.438	48	3.486	3.578	48	3.626
Bunschoten	1.049	19	1.068	1.068	20	1.088	1.105	22	1.126	1.153	24	1.176
Wijk bij Duurstede	1.347	60	1.407	1.371	60	1.431	1.416	60	1.476	1.476	60	1.536
Baarn	1.493	19	1.512	1.520	20	1.540	1.572	22	1.594	1.640	24	1.664
Leusden	1.536	-	1.536	1.565	-	1.565	1.621	-	1.621	1.693	-	1.693
IJsselstein	1.619	16	1.635	1.651	17	1.668	1.712	18	1.730	1.792	19	1.811
De Bilt	2.555	-	2.555	2.601	-	2.601	2.688	-	2.688	2.803	-	2.803
De Ronde Venen	2.504	-	2.504	2.549	-	2.549	2.637	-	2.637	2.751	-	2.751
Soest	2.584	80	2.664	2.631	85	2.716	2.721	92	2.813	2.838	101	2.939
Utrechtse Heuvelrug	3.051	90	3.141	3.105	92	3.197	3.209	95	3.304	3.345	100	3.445
Houten	2.168	54	2.221	2.213	55	2.268	2.299	56	2.355	2.413	57	2.469
Woerden	2.863	162	3.025	2.916	171	3.087	3.016	183	3.200	3.148	199	3.348
Nieuwegein	3.530	14	3.544	3.599	15	3.614	3.730	16	3.745	3.901	17	3.918
Zeist	3.896	255	4.151	3.966	268	4.235	4.101	287	4.388	4.277	311	4.589
Veenendaal	2.944	73	3.017	3.014	77	3.091	3.148	83	3.231	3.324	91	3.415
Stichtse Vecht	3.776	-	3.776	3.844	-	3.844	3.973	-	3.973	4.143	-	4.143
Amersfoort	9.419	482	9.901	9.593	507	10.100	9.926	543	10.469	10.361	590	10.951
Utrecht	25.018	1.331	26.348	25.511	1.408	26.918	26.452	1.521	27.973	27.685	1.671	29.356
Nog toe te rekenen	-	508	508	-	522	522	-	552	552	-	600	600
Totaal	80.338	3.327	83.665	81.863	3.487	85.350	84.777	3.729	88.505	88.590	4.055	92.644

*Toepassing op basis van de prijsindexcijfers prijs bruto binnenlands product (pbbp) en overheidsconsumptie, beloning werknemers septembercircularisatie gemeentefonds 2018 (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/circulaires/2018/09/18/septembercircularisatie-gemeentefonds-2018>)

BIJLAGE BIJ RAADSBESLUIT Zienswijze op de concept kadernota 2020 van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Motivering niet-toepasselijkheid Verordening tot raadgevend referendum (artikel 3 Verordening tot raadgevend referendum gemeente Utrecht)

Op dit raadsbesluit is de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht niet van toepassing omdat het een raadsbesluit betreft over de vaststelling van stukken betreffende **gemeenschappelijke regelingen** (artikel 3 lid 2 onder i Verordening tot raadgevend referendum gemeente Utrecht).

voorstel aan de raad

Opgesteld door	Veiligheid
Kenmerk	Kraan- Nieuwenhuize, M. (Marianne) 5824155
Vergadering	
Vergaderdatum	
Geheim	Nee
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Reactie op ontwerp Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Utrecht

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor het volgende te besluiten:

- 1 De bijgevoegde brief vast te stellen als de reactie van de raad op het ontwerp Regionaal Risicoprofiel, alsmede als de wensen van de raad ten aanzien van op te nemen beleid in het nieuwe beleidsplan van de Veiligheidsregio Utrecht.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

De secretaris,

De burgemeester,

Drs. G.G.H.M. Haanen

Mr. J.H.C. van Zanen

Conclusie commissie

Bijlages

Voorstel: Voorstel_11034

Bijlage: VERVALLEN Reactiebrief aan VRU over het ontwerp Regionaal Risicoprofiel 2019-2022

Bijlage: Aanbiedingsbrief ontwerp regionaal risicoprofiel VRU 29-11-2018

Bijlage: Ontwerp regionaal risicoprofiel VRU v7.0 29-11-2018

Bijlage: Kaart cultureel erfgoed&recreatie Utrecht

Bijlage: Kaart gebouwen met niet-zelfredzame personen Utrecht

Bijlage: Kaart risico-bedrijven Utrecht

Eerdere besluitvorming**Uitvoering**

Context

Per brief van 29 november 2018 heeft de secretaris van het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) het ontwerp Regionaal Risicoprofiel (RRP) 2019 toegezonden. Uw raad is uitgenodigd om, uiterlijk op 7 februari 2019, zijn reactie te geven op het ontwerp Regionaal Risicoprofiel en om wensen kenbaar te maken omtrent het op te nemen beleid in het nieuwe beleidsplan.

Regionaal Risicoprofiel

Eenmaal per vier jaar stelt het algemeen bestuur van de VRU een beleidsplan vast. In 2019 wordt het nieuwe beleidsplan vastgesteld voor de periode 2020-2023. Het RRP is een van de documenten die als basis dienen voor dit beleidsplan. Het RRP heeft daarnaast ook een eigenstandige functie. Zo is het van belang voor de VRU, gemeenten en (crisis)partners om te weten welke risico's er regionaal en lokaal zijn. Op die manier kan ieder zich, vanuit de eigen taken en verantwoordelijkheden, bijvoorbeeld voorbereiden op gevolgen van en de bestrijding van een incident. Zoals gezegd ligt het RRP aan de basis van het beleidsplan, maar het dient ook als onderlegger van het crisis- en dekkingsplan van de VRU.

Dit ontwerp RRP is op een nieuwe manier tot stand gekomen in vergelijking met het huidige RRP. Naast dat er vele bronnen zijn geraadpleegd, evenals experts van samenwerkingspartners van de VRU, is er ditmaal extra aandacht geweest voor het in kaart brengen en duiden van de lokale risico's. Daartoe zijn gesprekken geweest met postcommandanten, de adviseur crisisbeheersing van de gemeente en andere medewerkers van Veiligheid en van Toezicht en Handhaving.

Wat tevens een nieuwe ontwikkeling is die wordt beschreven, is de verschuiving van risicobeheersing naar risicogerichtheid. Daarbij ligt de focus meer op de impact voor de stad en de inwoners.

In het ontwerp RRP wordt geconstateerd dat met de huidige dynamiek in de maatschappij er niet volstaan kan worden met het vaststellen van een RRP eens per vier jaar. De VRU wil dan ook werken aan een dynamisch risicobeeld.

Het ontwerp RRP bevat een regionale vertaling van de beschreven nationale risico's. Deze zijn verder aangevuld met de regionale en lokale risico's van gebouwbranden. Voor het eerst worden in dit ontwerp RRP ook Risicofocusgebieden benoemd waar sprake is van een stapeling van risico's. Verder beschrijft het ontwerp RRP ontwikkelingen die van invloed zijn op de risico's in het verzorgingsgebied, zoals demografische ontwikkelingen.

Beleidsplan

De inhoud van het concept beleidsplan is nog niet met u gedeeld. U kunt dus geheel naar eigen inzicht aangeven welke onderwerpen u wilt opnemen in de brief waarin u ook reageert op het ontwerp RRP. In de bijgevoegde concept brief is een aantal zaken opgenomen die in lijn liggen met zienswijzen die uw raad de afgelopen jaren heeft ingediend op kadernota's en programmabegrotingen van de VRU.

Bij dit raadvorstel is bijgevoegd de concept brief met reactie op het ontwerp Regionaal Risicoprofiel en de wensen omtrent op te nemen beleid in het nieuwe beleidsplan, het ontwerp Regionaal Risicoprofiel met drie kaarten waarop risico's in gemeente Utrecht in kaart zijn gebracht en de bijbehorende aanbiedingsbrief.

Beslispunt

- 1 De bijgevoegde brief vast te stellen als de reactie van de raad op het ontwerp Regionaal Risicoprofiel, alsmede als de wensen van de raad ten aanzien van op te nemen beleid in het nieuwe beleidsplan van de Veiligheidsregio Utrecht.

Argumenten

- 1.1 Door een nieuwe methode te hanteren bij de totstandkoming van het RRP zijn lokale risico's nog beter in beeld en staat de inwoner meer centraal.
Er is gesproken specialisten en ervaringsdeskundigen die goed zicht hebben op de (beleving van) lokale risico's. Ook is er een verschuiving beschreven waarbij er meer focus is voor de impact op de stad en de inwoners.
- 1.2 Het Stationsgebied Utrecht en Utrecht Science Park zijn aangewezen als risicofocusgebied.
Gezien de complexiteit en het belang van deze gebieden, alsmede de grote aantallen personen die verblijven in en/of bewegen door deze gebieden, is het passend dat zij op deze wijze zijn benoemd in het ontwerp RRP. Het is daarbij van belang dat voor Utrecht Science Park ook een incidentbestrijdingsplan wordt opgesteld, zoals dit er ook is voor het Stationsgebied.
- 1.3 Het is onduidelijk wat het dynamisch risicobeeld gaat inhouden en wat de rol van uw raad hierbij is.
Gezien de dynamiek van maatschappelijke en technische ontwikkelingen is het verstandig een dynamisch risicobeeld te creëren. Het is echter onduidelijk wat dit gaat inhouden, hoe de VRU dit vorm gaat geven en hoe gemeenteraden worden betrokken bij grotere wijzigingen ten opzichte van het voorliggende ontwerp RRP.
- 1.4 De wensen in de brief voor op te nemen beleid in het nieuwe beleidsplan sluiten aan bij het RRP en bij eerdere zienswijzen van uw raad op kadernota's en programmabegrotingen van de VRU.
De volgende punten worden benoemd:
 - maak onderscheid tussen hetgeen noodzakelijk en hetgeen wenselijk is.
 - hanteer het principe 'nieuw voor oud', zodat gemeente niet worden geconfronteerd met structurele ophogingen van de gemeentelijke bijdrage.
 - maak een vertaalslag van de beschreven risico's in het ontwerp RRP en bekijk of deze een doorontwikkeling vergen van bijvoorbeeld de brandweezorg of de crisisbeheersing.
 - vertaal dit alles ook naar intern beleid, zoals op het gebied van personeel en bedrijfsvoering. Daarbij wordt extra aandacht gevraagd voor eventuele gevolgen van beleid voor zowel vrijwilligers als beroepsmedewerkers, alsmede voor duurzaamheidsbeleid.

Opgesteld door	Veiligheid Kraan- Nieuwenhuize, M. (Marianne)
Kenmerk	5824155
Vergadering	
Vergaderdatum	
Jaargang en nummer	
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Reactie op ontwerp Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Utrecht

besluit

- 1 De bijgevoegde brief vast te stellen als de reactie van de raad op het ontwerp Regionaal Risicoprofiel, alsmede als de wensen van de raad ten aanzien van op te nemen beleid in het nieuwe beleidsplan van de Veiligheidsregio Utrecht.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op

De griffier	De voorzitter gemeenteraad
mr. M. van Hall	mr. J.H.C. van Zanen

VERSIE VOOR BESLUITVORMING

Veiligheidsregio Utrecht
t.a.v. het dagelijks bestuur
Postbus 3154
3502 GD UTRECHT

Behandeld door	M. Kraan	Datum	
Doorkiesnummer	030 – 28 63510	Ons kenmerk	5824155/20181211
E-mail	marianne.kraan@utrecht.nl	Onderwerp	Reactie op het ontwerp Regionaal Risicoprofiel 2019
Bijlage(n)	Geen	Verzonden	
Uw kenmerk	18.004510		
Uw brief van	29 november 2018		Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden

Geachte leden van het dagelijks bestuur,

Per brief van 29 november 2018 heeft uw secretaris het ontwerp Regionaal Risicoprofiel 2019 toegezonden. De gemeenteraad is uitgenodigd om, uiterlijk op 7 februari 2019, aan u zijn reactie te geven op het ontwerp Regionaal Risicoprofiel en om wensen kenbaar te maken omtrent het op te nemen beleid in het nieuwe beleidsplan. In deze brief is onze reactie verwoord.

Reactie op ontwerp Regionaal Risicoprofiel

Wij waarderen de nieuwe methode die u heeft gebruikt om de regionale en lokale risico's in beeld te brengen. Wij begrijpen dat u zowel specialisten en/of ervaringsdeskundigen in uw eigen organisatie, als in de gemeentelijke organisatie hebt geraadpleegd, naast het gebruik van diverse andere bronnen, zodat er in het ontwerp Regionaal Risicoprofiel recht wordt gedaan aan (de beleving van) de lokale risico's. Wij steunen de verschuiving van risicobeheersing naar risicogerichtheid, waarbij de impact van risico's de belangrijkste factor zijn. Wij zijn namelijk van mening dat hiermee de inwoner meer centraal komt te staan.

Het Stationsgebied Utrecht en Utrecht Science Park hebben een bepaalde complexiteit, zijn van groot belang en er verblijven grote aantallen personen in en/of bewegen zich door deze gebieden. Wij juichen dan ook toe dat u in dit ontwerp Regionaal Risicoprofiel de zogenaamde risicofocusgebieden introduceert. Voor het Stationsgebied is er al enkele jaren een zogenaamd incidentbestrijdingsplan. Gezien de stapeling van risico's die ook worden beschreven in het Regionaal Risicoprofiel willen wij u vragen om ook voor het Utrecht Science Park een incidentbestrijdingsplan op te stellen.

Verder herkennen wij de door u beschreven en in kaart gebrachte risico's, zowel lokaal als regionaal, alsmede de dynamiek van de ontwikkelingen. Wij zijn dan ook benieuwd hoe u verder vorm gaat geven aan een dynamisch risicobeeld, zoals u nastreeft. Ook vernemen wij graag hoe u de gemeenteraden in staat zal stellen om ook tussentijds, en dus niet alleen elke vier jaar, een reactie te geven, mochten er substantiële wijzigingen zijn ten opzichte van het voorliggende ontwerp Regionaal Risicoprofiel.

Wensen omtrent beleid op te nemen in het nieuwe beleidsplan

In lijn met zienswijzen op de kadernota's en begrotingen van de VRU die wij de afgelopen jaren hebben gegeven, roepen wij u op om het nieuwe beleidsplan op te stellen met in achtneming van het volgende.

Wanneer u nieuw beleid introduceert, is het van belang dat u hierbij onderscheid maakt tussen onderwerpen en ontwikkelingen die wenselijk zijn en die noodzakelijk zijn. Bij nieuw beleid gaan we ervan uit dat het principe 'nieuw voor oud' hanteert, zodat de gemeenten niet worden geconfronteerd met structurele ophogingen van de gemeentelijke bijdrage.

Zoals hierboven is aangegeven, herkennen we de door u beschreven risico's in het ontwerp Regionaal Risicoprofiel. Gezien het risico van uitval van vitale infrastructuur door cybercriminaliteit, vragen we u

hier extra aandacht voor te hebben. Onze verwachting zijn verder dat u in het beleidsplan de vertaalslag maakt van wat de gevolgen zijn van alle ontwikkelingen, risico's en risicofocusgebieden die u in het ontwerp Regionaal Risicoprofiel benoemd. Vragen deze bijvoorbeeld een doorontwikkeling van de brandweezorg of de crisisbeheersing? Daarnaast verwachten we dat u deze zaken ook vertaalt naar intern beleid, bijvoorbeeld ten aanzien van personeel en bedrijfsvoering. Wat betekenen hetgeen u gaat opnemen in het beleidsplan en de beschreven risico's en ontwikkelingen in het Regionaal Risicoprofiel voor de vrijwillige en beroepsmedewerkers? Wij vragen u tevens om blijvende aandacht voor duurzaamheid, vastgelegd in duurzaamheidsbeleid.

Hoogachtend,

Gemeenteraad van Utrecht,

de griffier,

mr. M. van Hall

de voorzitter,

mr. J.H.C. van Zanen



Datum

29 november 2018

Aan de gemeenteraden van de deelnemende VRU-gemeenten
Ter attentie van de voorzitter door tussenkomst van de
colleges van burgemeester en wethouders

Onderwerp

Uitnodiging inbreng ontwerp-regionaal risicoprofiel

Geachte raad,

Voor u ligt het ontwerp-regionaal risicoprofiel. Dit document is op 19 november jl. besproken in de vergadering van het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU). Wij leggen dit document graag voor reactie aan u voor.

Van regionaal risicoprofiel naar beleidsplan

Eénmaal in de vier jaar stelt het bestuur van de VRU zijn beleidsplan en het dekkingsplan van de brandweer vast, waarin het beleid is vastgelegd over de taken van de veiligheidsregio. Het huidige beleidsplan beslaat de periode van 2016 tot en met 2019. Op dit moment worden voorbereidingen getroffen om volgend kalenderjaar een nieuw beleidsplan vast te stellen voor de periode 2020 tot en met 2023. Het beleidsplan is (mede) gebaseerd op het regionaal risicoprofiel.

Vanzelfsprekend is het belangrijk dat wij de relevante fysieke veiligheidsrisico's binnen uw gemeente kennen en de impact daarvan op de regio en uw gemeente kunnen duiden. Daarom is ook uw reactie op het ontwerp-regionaal risicoprofiel voor ons van belang. In het verlengde daarvan stellen wij u in de gelegenheid uw wensen kenbaar te maken voor het komende beleidsplan.

Totstandkoming regionaal risicoprofiel

Bij het opstellen van het ontwerp-regionaal risicoprofiel hebben we als basis het Nationaal VeiligheidsProfiel (NVP) gebruikt. Tevens hebben we gebruik gemaakt van gecombineerde data van partners en van de betekenis die zij hebben gegeven aan deze informatie. Bij dat laatste hebben we tevens de lokale kennis benut, zoals die van postcommandanten en adviseurs crisisbeheersing.

contactpersoon

H. Booijs

Directie Risicobeheersing

Archimedeslaan 6

3584 BA Utrecht

088 878 1010

h.booijs@vru.nl

Ons kenmerk

18.004510

Uw kenmerk

-

Bijlagen

Ontwerp RRP

Lokaal risicobeeld

Veiligheidsregio Utrecht

Postbus 3154

3502 GD Utrecht

088 878 1000

info@vru.nl

www.vru.nl

www.vrubrandweer.nl

[veiligheidsregioutrecht](https://www.facebook.com/veiligheidsregioutrecht)

[@vr utrecht](https://twitter.com/vr utrecht)

Iban

NL18 BNGH 0285 1331 79

Ontwerp-regionaal risicoprofiel

Elk thema van het NVP is uitgewerkt in mogelijke scenario's. Daarbij zijn waarschijnlijkheid en gevolgen van elk scenario beschreven. Naast de thema's uit het NVP beschrijft het ontwerp-regionaal risicoprofiel twee aanvullende thema's met een regionaal en lokaal karakter. Dit zijn 'Brand' en 'Risicofocusgebieden'. Het thema Brand gaat in op de risico's van branden die de regio kunnen treffen. Risicofocusgebieden zijn gebieden die een complex en samengesteld risico kennen. De stapeling van risico's maakt dat de VRU met extra aandacht naar de (fysieke) veiligheid in deze gebieden kijkt.

Capaciteit

De VRU is met zijn basiscapaciteit (mensen en materieel) goed toegerust om in geval van calamiteiten deze adequaat te kunnen bestrijden. Daar waar de bestrijding van calamiteiten de huidige capaciteit van de VRU te boven gaat, is bijstand vanuit nabijgelegen regio's of landelijk georganiseerd.

Lokale risico-objecten en kwetsbare inrichtingen

Naast het regionaal risicoprofiel ontvangt u een lokale risicokaart met de risico's in uw gemeente. Dit geeft een beeld van de objecten die een mogelijk risico voor de omgeving vormen en de kwetsbare inrichtingen.

Reactie

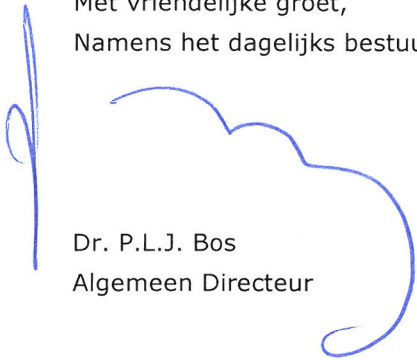
Wij nodigen u uit om uw reactie op het ontwerp-regionaal risicoprofiel uiterlijk 7 februari 2019 kenbaar te maken aan het dagelijks bestuur van de VRU via bestuurlijke.zaken@vru.nl.

De reacties op het ontwerp-regionaal risicoprofiel en de wensen omtrent het in het nieuwe beleidsplan op te nemen beleid zullen worden besproken in de vergadering van het algemeen bestuur op 11 februari 2019. De vaststelling van het definitieve regionaal risicoprofiel is voorzien voor de vergadering van het algemeen bestuur op 27 maart 2019, waarbij tevens het ontwerp van het nieuwe beleidsplan zal worden behandeld. Het ontwerp-beleidsplan wordt daarna ook ter bespreking aan de gemeenteraden voorgelegd.

Op 4 en 10 december a.s. worden er van 19.00 – 20.00 uur regionale informatiebijeenkomsten georganiseerd om onder andere het ontwerp-risicoprofiel nader toe te lichten. Wij hebben u hier reeds bij brief van 6 november jl. voor uitgenodigd. U kunt zich aanmelden voor een van deze bijeenkomsten via accountmanagement@vru.nl. Vanzelfsprekend zijn wij ook daarnaast bereikbaar voor vragen of een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Namens het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht,

A large, stylized handwritten signature in blue ink is positioned to the left of the typed name. The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the bottom.

Dr. P.L.J. Bos
Algemeen Directeur

Regionaal Risicoprofiel

2019

Concept – ontwerp





Colofon

Dit document omvat het ontwerp Regionaal Risicoprofiel van de Veiligheidsregio Utrecht

Organisatie

Veiligheidsregio Utrecht
www.vru.nl

Vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 19 november 2018 versie 7.0

Samenvatting

Op grond van de Wet Veiligheidsregio stelt elke veiligheidsregio een regionaal risicoprofiel vast voor een beleidsperiode van vier jaar. Het regionaal risicoprofiel is de onderlegger voor het beleidsplan, crisisplan en dekkingsplan van de VRU.

Het regionaal risicoprofiel (RRP) biedt een overzicht van risicovolle situaties op het gebied van branden, crisisbeheersing en rampenbestrijding. Het voorliggende ontwerp regionaal risicoprofiel sluit aan op het Nationaal Veiligheidsprofiel 2016 (NVP). In het regionaal risicoprofiel zijn alleen die nationale thema's beschreven die een regionale vertaling kennen voor het verzorgingsgebied van de VRU. Het gaat om de volgende thema's:

- Natuurrampen
- Bedreigingen voor gezondheid en milieu
- Zware ongevallen
- Verstoring vitale infrastructuur
- Cyberdreigingen
- Ondermijning, extremisme en terrorisme

Het bovenstaande levert een overzicht van risicovolle situaties op het gebied van branden, rampen en crisis. Van elk bovengenoemd thema is uitgewerkt wat mogelijke oorzaken zijn en hoe deze kunnen worden beperkt. Tevens is beoordeeld wat de mogelijke gevolgen van bovengenoemde risico's zijn. Voor wat betreft de voorbereiding en de bestrijding ervan kunnen wij terugvallen op de dagelijkse hulpverlening en de crisisorganisatie. Daar waar het gaat om overstijgende incidenten maken wij gebruik van interregionale en nationale bijstandsafspraken. Deze uitwerking is mede tot stand gekomen op basis openbare bronnen, bronnen van partners en eigen gegevens.

Het ontwerp regionaal risicoprofiel bevat aanvullend een tweetal thema's die niet afkomstig zijn uit het NVP, namelijk 'Brand' en 'Risicofocusgebieden'. Het thema Brand gaat in op de risico's van branden die de regio kunnen treffen. Het thema Risicofocusgebieden beschrijft gebieden in de regio met een grote concentratie van personen, een complex en samengesteld risico en die van groot economisch belang zijn. De stapeling van risico's maakt dat de VRU met extra aandacht naar veiligheid van deze gebieden kijkt.

Naast de bovengenoemde thema's wordt daar waar mogelijk rekening gehouden met een tweetal ontwikkelingen die van invloed zijn op de risico's in het verzorgingsgebied: demografische ontwikkelingen en energietransitie.

Op basis van het ontwerp regionaal risicoprofiel kunnen wij concluderen dat wij voldoende capaciteit hebben en goed zijn voorbereid. De paraatheid van de dagelijkse hulpverlening, planvorming, opleiding en oefening van het personeel, de staande crisisorganisatie, de specialismen binnen onze regio en de afspraken met buurregio's, partners en landelijke bijstandsafspraken zijn op orde.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	9
1.1	Waarom een Regionaal Risicoprofiel	9
	<i>Wettelijke basis</i>	9
	<i>Basis voor het beleidsplan, crisisplan en dekkingsplan</i>	9
	<i>Dynamisch risicobeeld</i>	10
1.2	Leeswijzer	10
2	Totstandkoming van dit risicoprofiel	11
2.1	Ontwikkelingen en randvoorwaarden	11
	<i>Samenhang RRP en NVP</i>	11
	<i>Ontwikkeling naar risicogerichtheid</i>	11
	<i>Informatiegestuurd werken</i>	11
2.2	Uitgangspunten van het Regionaal Risicoprofiel	12
	<i>RRP sluit aan bij het NVP</i>	12
	<i>Proces naar dit regionale risicoprofiel</i>	13
	<i>Lokaal profiel</i>	13
3	Risicoprofiel	14
	<i>Toelichting diagram</i>	15
3.1	Thema's	16
	<i>Natuurrampen</i>	16
	<i>Bedreigingen gezondheid en milieu</i>	18
	<i>Zware ongevallen</i>	18
	<i>Verstoring vitale infrastructuur</i>	20
	<i>Ondermijning, extremisme en terrorisme</i>	21
3.2	Thema 'Brand'	22
	<i>Brandrisico's in het algemeen</i>	22
	<i>Gebouwbranden</i>	23
3.3	Risicofocusgebieden	25
	<i>Transport gevaarlijke stoffen grote vaarwegen</i>	26
	<i>Stationsgebied Utrecht</i>	26
	<i>Utrecht Sciencepark</i>	26
	<i>Utrecht Science Park Bilthoven (RIVM)</i>	27
	<i>Utrechtse Heuvelrug</i>	28
4	Ontwikkelingen in het verzorgingsgebied	29
4.1	Demografische ontwikkelingen	29
	<i>Bevolkingsgroei</i>	29
	<i>Vergrijzing</i>	29
4.2	Energietransitie	30
	<i>Windturbines</i>	30

<i>Zonnepanelen</i>	30
<i>Waterstof</i>	30
<i>Liquefied Natural Gas</i>	31
<i>Ammoniak als alternatief voor waterstof</i>	31
<i>Toename van elektrische opslagsystemen</i>	31
<i>Energie uit biomassa</i>	32
5 Capaciteiten per thema	34
5.1 Inleiding	34
5.2 Thema's	35
5.3 Thema 'Brand'	37
5.4 Risicofocusgebieden	37
Bijlage 1. Samenvatting Nationaal VeiligheidsProfiel (NVP)	39
<i>Natuurrampen</i>	39
<i>Bedreigingen gezondheid en milieu</i>	41
<i>Zware ongevallen</i>	43
<i>Verstoring vitale infrastructuur</i>	45
<i>Cyberdreiging</i>	48
<i>Ondermijning, extremisme en terrorisme</i>	48
Bijlage 2. Overzicht thema's met oorzaken, effecten en planvorming	49
Bijlage 3. Overzicht deelnemers	54

1 Inleiding

1.1 Waarom een Regionaal Risicoprofiel

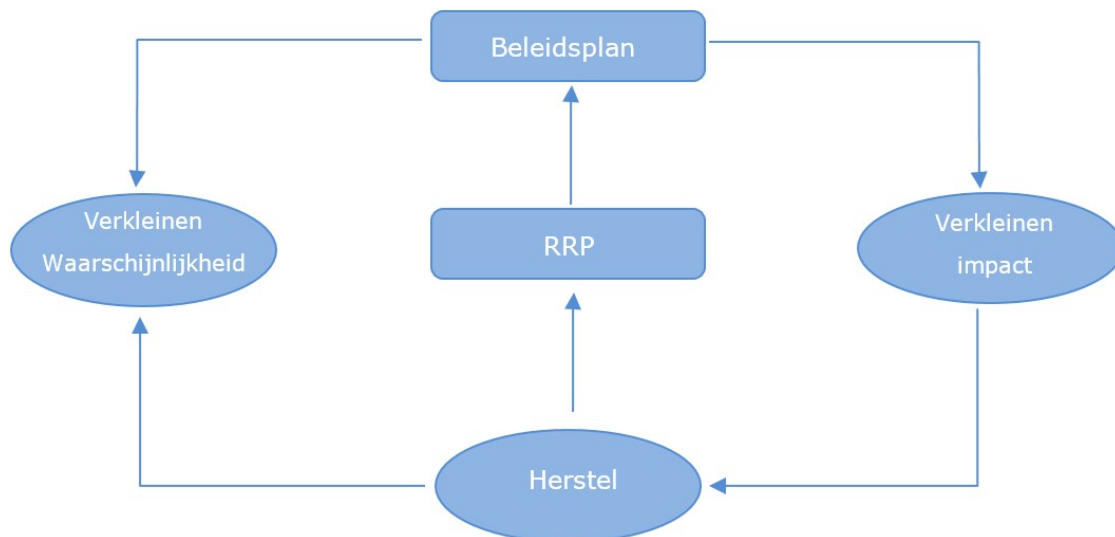
Wettelijke basis

Op basis van artikel 15, lid 2 uit de Wet veiligheidsregio stellen wij een regionaal risicoprofiel (RRP) op. Volgens dat artikel bestaat een risicoprofiel uit:

- a.** een overzicht van de risicovolle situaties binnen de veiligheidsregio die tot een brand, ramp of crisis kunnen leiden,
- b.** een overzicht van de soorten branden, rampen en crises die zich in de veiligheidsregio kunnen voordoen, en
- c.** een analyse waarin de weging en inschatting van de gevolgen van de soorten branden, rampen en crises zijn opgenomen.

Basis voor het beleidsplan, crisisplan en dekkingsplan

In artikel 15, lid 1 van de Wet veiligheidsregio, staat dat het beleidsplan mede is gebaseerd op het door het bestuur vastgestelde regionaal risicoprofiel. In dat beleidsplan maakt de veiligheidsregio afwegingen hoe ze om wil gaan met de aanwezige en mogelijke toekomstige risico's. Dat doen wij via twee lijnen: het verkleinen van de waarschijnlijkheid d.m.v. risicobeheersing en het verkleinen van de gevolgen van risico's d.m.v. crisisbeheersing. Ten aanzien van dit laatste stellen wij een crisis- en dekkingsplan op. Het verkleinen van de gevolgen draagt bij aan het herstel.



Schematische weergave van de positie van het Regionaal Risicoprofiel.

Dynamisch risicobeeld

Het regionaal risicoprofiel wordt volgens de wet eens in de 4 jaar vastgesteld. Tot nu toe hielden we ook voor de overige planvormen die cyclus aan. Met de dynamiek van de huidige maatschappij kunnen we niet volstaan met het 1 keer per 4 jaar vaststellen van een risicoprofiel.

Veel ontwikkelingen laten zich niet één keer in de vier jaar vastleggen. Het is van belang het beeld van het verzorgingsgebied continu actueel te hebben. Dit vereist dat we met de steeds toenemende hoeveelheid informatie om moeten kunnen gaan, samen met de gemeenten en met onze partners. Naast het informatie verzamelen en delen met onze partners, zit de toegevoegde waarde met name in het betekenis geven aan deze informatie. We gaan dan van verzamelen naar duiden.

1.2 Leeswijzer

In de hoofdstukken hierna vindt u eerst een uitleg hoe het regionaal risicoprofiel (RRP) tot stand is gekomen. Vervolgens het risicoprofiel zelf. In hoofdstuk 5 wordt op hoofdlijnen ingegaan waar we al interventies plegen en hoe wij ons hebben voorbereid. Daar waar we mogelijk nog verbetering zien om ons beter voor te bereiden, zowel op de kans als het effect van risico's, zullen deze als keuzes in het Beleidsplan VRU 2020-2023 worden opgenomen..

2 Totstandkoming van dit risicoprofiel

In dit hoofdstuk lichten we de ontwikkelingen en randvoorwaarden toe die bepalend zijn geweest voor de totstandkoming van dit profiel, namelijk:

- de samenhang met het Nationaal Veiligheidsprofiel 2016;
- de ontwikkeling naar risicogerichtheid;
- informatiegestuurd werken.

2.1 Ontwikkelingen en randvoorwaarden

Samenhang RRP en NVP

In januari 2018 heeft het Instituut Fysieke Veiligheid een verkennend [onderzoek](#) gepubliceerd over de aansluiting tussen de 25 regionale risicoprofielen en het Nationaal Veiligheidsprofiel (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), het Nationaal Veiligheidsprofiel, 2016). Geconstateerd is dat er niet voldoende samenhang is tussen de activiteiten van de veiligheidsregio's en die van het Rijk op het gebied van risicobeoordeling. Dit is voor ons aanleiding geweest om het nationaal veiligheidsprofiel te gebruiken als basis voor het regionaal risicoprofiel van de Veiligheidsregio Utrecht.

Tevens heeft het onderzoek aangegeven dat het één keer in de vier jaar opstellen van een risicoprofiel zich niet verhoudt tot de ontwikkelingen in de maatschappij. Dit uitgangspunt volgen wij in ons risicoprofiel en wordt toegewerkt naar een steeds dynamisch, dus actueel, risicoprofiel.

Ontwikkeling naar risicogerichtheid¹

In de afgelopen jaren is landelijk het beeld dat er rondom risico's breder, met alle betrokkenen, naar impact wordt gekeken. Daarbij is het van belang niet alleen de fysieke aspecten, maar ook sociale, economische, of zelfs psychologische aspecten mee te nemen. Dit om gezamenlijk een breder beeld te krijgen van de waarschijnlijkheid en de gevolgen en daarmee de risico's. Op basis daarvan kan een inschatting worden gemaakt welke mogelijkheden er zijn om de risico's te verkleinen.

Informatiegestuurd werken

De VRU wil een zo goed en actueel mogelijk beeld hebben van haar verzorgingsgebied. Dat kan op basis van de juiste informatie. Nog meer dan in het verleden moet er op informatie gestuurd worden. Naast informatie over individuele gebouwen, is ook behoefte aan niet gebouw-gebonden informatie, zowel op lokaal niveau, intergemeentelijk niveau als regionaal niveau. Op basis van de ingeschatte risico's kan de VRU dan bepalen wat haar inzet wordt: meer preventief bijvoorbeeld door advisering vooraf of door intensiever

¹ Het Veiligheidsberaad heeft in oktober 2015 de [visie](#) vastgesteld: 'De beweging van risicobeheersing naar risicogerichtheid in 2020': Samen zorgen voor échte coproductie!'

toezicht of door het verhogen van het veiligheidsbewustzijn (voorlichting). Of meer repressief door mensen en materieel op de goede plek paraat te laten zijn.

2.2 Uitgangspunten van het Regionaal Risicoprofiel

Mede gegeven de bovenstaande ontwikkelingen hebben we de methode waarop het profiel tot stand kwam herzien. We hebben gebruik gemaakt van gecombineerde data van partners en van de betekenis die deze professionals hebben gegeven aan de informatie. Bij dat laatste hebben we tevens de lokale kennis benut, zoals postcommandanten en ambtenaren crisisbeheersing. Voor het totale verzorgingsgebied hebben we gebruik gemaakt van de kennis van onze crisispartners.²

RRP sluit aan bij het NVP

In de studie van het IFV is de samenhang om interventies te kunnen plegen tussen risico's op regionaal en nationaal niveau als volgt weergegeven:



Figuur 1. Samenhang interventie mogelijkheden Nationaal Veiligheidsprofiel 2016 en regionaal risicoprofiel (naar Gooijer & Goddijn, 2017)

Voor de thema's Geopolitieke dreigingen en Financieel-economische dreigingen zal de regie op (inter)nationaal niveau liggen en vallen daarmee buiten de scope van het regionaal risicoprofiel. Daarentegen hebben de thema's 'brand' vooral een regionale en lokale impact en zijn daarmee wel onderdeel van het RRP; en niet in het NVP.

Wij hebben er dan ook voor gekozen om de thema's uit het NVP, waar regionale interventies mogelijk zijn, integraal van toepassing te laten zijn voor ons regionale profiel (zie figuur 1). We hebben elk thema voor onze regio uitgewerkt. Dit is beschreven in het regionaal risicoprofiel.

² In bijlage 3 staat een compleet overzicht van de deelnemers aan deze gesprekken.

Proces naar dit regionale risicoprofiel

In het voorjaar 2018 hebben we onze partners uitgenodigd om in themasessies met ons van gedachten te wisselen over de thema's uit het NVP. We hebben eerst beoordeeld in hoeverre de analyses in het NVP uit 2016 nog actueel zijn. Daarna is de vraag voorgelegd of risico's uit het NVP zich hier ook voordoen en zo ja hoe en waar? De resultaten van deze sessies vindt u in hoofdstuk 3.1.

Lokaal profiel

Naast het regionaal risicoprofiel is een lokale risicokaart en een beschrijving van de risico's in de gemeente³ gemaakt. Dit geeft een beeld van de objecten die een mogelijk risico voor de omgeving vormen en de kwetsbare inrichtingen. In gesprekken met gemeenten is de informatie doorgenomen op de thema's externe veiligheid, kwetsbare objecten en cultureel erfgoed & recreatie.

³ De gemeentelijke profielen zijn geen onderdeel van dit document. Ze zijn bekend bij de ambtenaren crisisbeheersing.

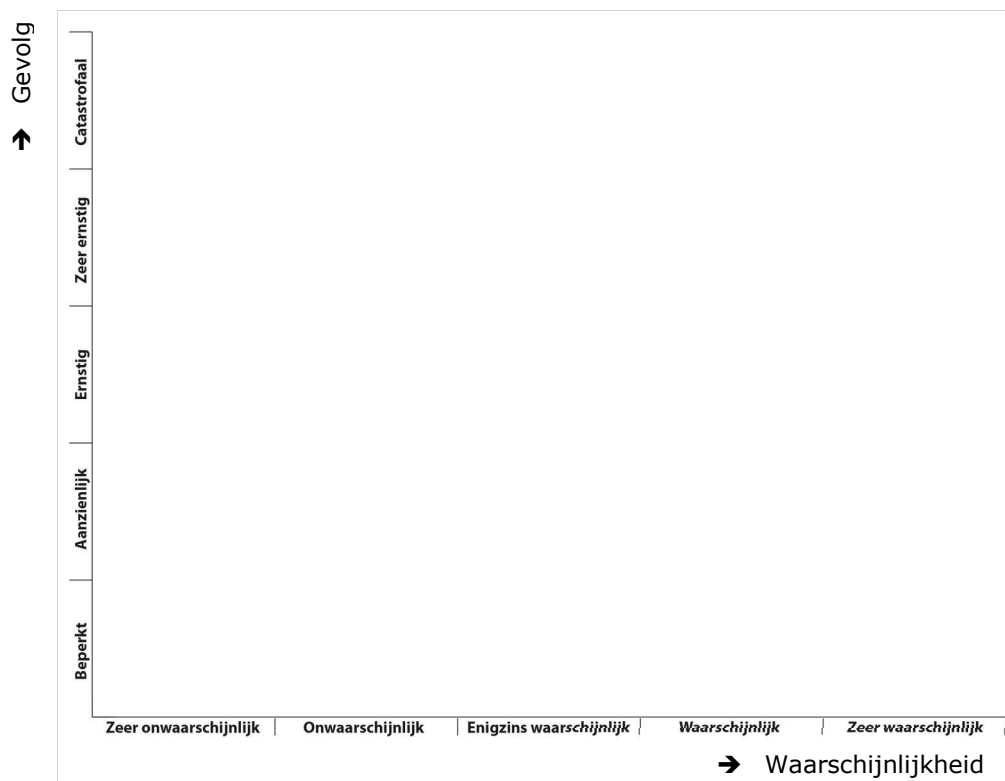
3 Risicoprofiel

Het regionaal risicoprofiel vindt zijn basis in het nationaal veiligheidsprofiel.

Daarbij zijn er vijf thema's in het regionaal risicoprofiel van toepassing:

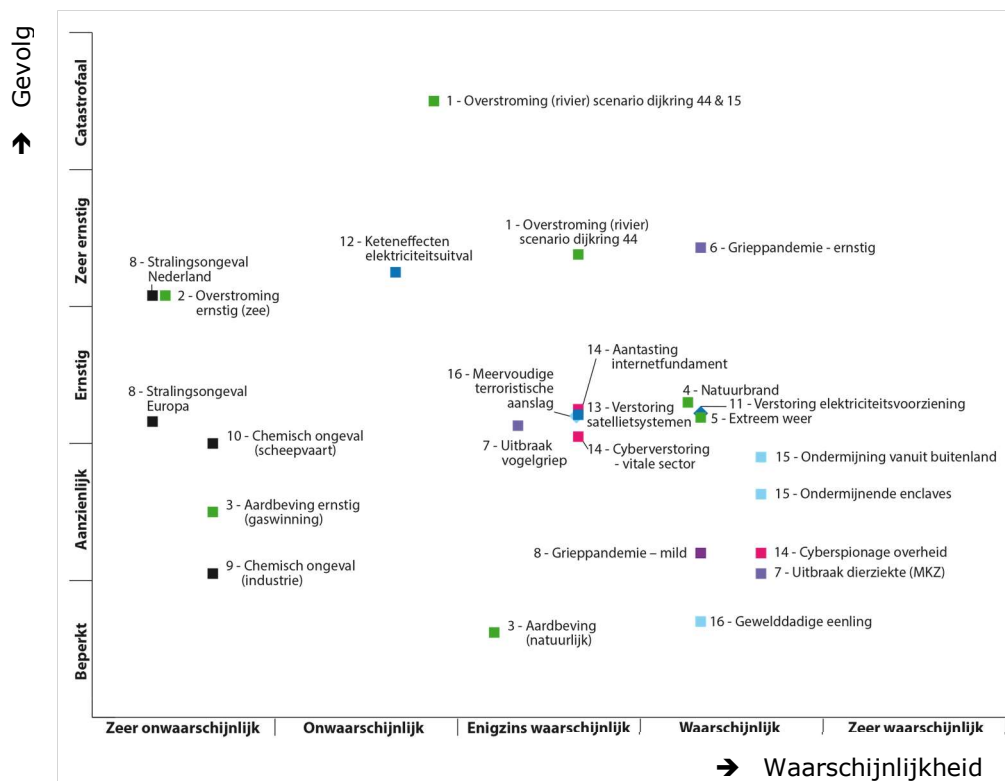
- natuurrampen
- bedreiging voor gezondheid en milieu
- verstoring van vitale infrastructuur
- cyberdreigingen
- ondermijning, extremisme en terrorisme

Deze vijf thema's zijn beoordeeld en vullen daarmee het risicoprofiel. Het gaat bij elk thema altijd om de waarschijnlijkheid van een risico gekoppeld aan de gevolgen ervan. We maken daarbij gebruik van een diagram als ordening. Ten aanzien van de waarschijnlijkheid is dit geordend in vijf categorieën, van zeer onwaarschijnlijk tot zeer waarschijnlijk. De gevolgen zijn geordend van beperkt tot catastrofaal. Zie het voorbeelddiagram hieronder.



Figuur 2 Voorbeeld diagram

De thema's zijn met onze veiligheidspartners getoetst op actualiteit. Elk thema is uitgewerkt in een mogelijke scenario's. Daarbij zijn de waarschijnlijkheid en de gevolgen van elk scenario vertaald naar de regionale situatie. Deze vertaling is weergegeven in onderstaand diagram.



Figuur 3 Weergave thema's risicoprofiel VRU

Toelichting diagram

Uit het risicodiagram volgen enkele algemene constatering. Naarmate een thema zich meer aan de linkerkzijde bevindt is de waarschijnlijkheid van optreden kleiner. Het gaat hierbij om 'fysieke rampen', zoals een stralingsongeval, een catastrofale overstroming vanuit zee, een ernstige aardbeving (met meer dan 100 doden) en chemische ongevallen. De kans van optreden van dergelijke worst case rampen is zeer laag. Daarbij geldt wel dat wanneer ze plaatsvinden, er impact op nationale schaal is en meerdere nationale veiligheidsbelangen (zeer) ernstig worden aangetast. De typen rampen die linksboven staan hebben grote maatschappelijke gevolgen en leiden tot ontwrichting.

3.1 Thema's

De thema's uit het NVP zijn met de veiligheidspartners eerst getoetst op actualiteit. Daarna is de waarschijnlijkheid en het gevolg beoordeeld en vertaald naar de regionale situatie. Deze vertaling wordt hierna per thema toegelicht.

Natuurrampen

Natuurrampen delen we in de volgende sub-thema's in: overstroming, extreem weer, droogte/hitte, natuurbrand en aardbeving.

Overstromingen

Overstroming vanuit rivieren (1 in figuur 3) is een belangrijk risico. Het worst-case scenario van dit thema is dat de dijk op meerdere plekken breekt (de noordelijke Lekdijk tussen Amerongen en Krimpen a/d IJssel) met als meest verstrekkend gevolg een grootschalige evacuatie. Het maatgevende scenario uit het NVP is de dijkdoorbraak bij Lopik met bovenregionale gevolgen en kans op schade in meerdere regio's.

De gevolgen van een doorbraak bij Amerongen in het verzorgingsgebied van de VRU zijn echter groter dan beschreven in het NVP. Een dijkdoorbraak bij Amerongen wordt als maatgevend scenario beschouwd voor onze regio. Bij een scenario als deze zal een groot deel van de regio overstromen, waaronder de stad Utrecht.

Simulatie van een dijkdoorbraak bij Amerongen
<https://www.youtube.com/watch?v=QpkOkfi12oA>

In dit RRP is, overeenkomstig het NVP, gekozen voor een worstcase en maatgevende scenario's. Er bestaan meerdere dijkringen met dito scenario's bij overstromingen.

- Nationaal gezien is het zee-scenario worstcase en een rivieroverstroming bij Lopik maatgevend (hoewel niet het ernstigste, maar wel representatief voor de meeste rivieroverstromingen)
- Voor de VRU is een meervoudige rivierdijkdoorbraak worstcase en een enkelvoudige dijkdoorbraak van de noordelijke Lekdijk maatgevend;

Ten aanzien van het zee-scenario overstroming (2 in figuur 3) merken we op dat de gevolgen van een overstroming uit zee in de provincie Utrecht kleiner is dan in de kustgebieden. In geval van een overstroming vanuit zee krijgen we wel te maken met de doorvoer van evacuatieverkeer vanuit de kustgebieden dat mogelijk vanuit Gelderland terugvloeit naar Utrecht. In de planvorming voor grootschalige evacuatie voor overstroming in kustgebieden is opgenomen dat de afritten in Midden Nederland in die situatie buiten gebruik worden gesteld.

Aardbevingen

In de regio Utrecht worden tot op heden geen delfstoffen gewonnen met kans op aardbevingen (3 in figuur 3). Bij Woerden (Papekopveld) ligt een gasveld waar winning in principe technisch mogelijk is, maar nog niet in productie is.

Het verzorgingsgebied van de VRU bevindt zich op relatief grote afstand van de breuklijnen met een hogere tektonische activiteit zoals de Peelrandbreuk, die het dichtstbijzijnde is. De kans op aardbevingen is in onze regio lager dan zoals verwoord in het NVP.

Natuurbrand

De regio kent een aantal natuurgebieden. In deze natuurgebieden bevinden zich een groot aantal zorginstellingen en recreatiegebieden. Dit brengt bij natuurbrand (4 in figuur 3) een verhoogd risico met zich mee. Door vergrijzing en ontwikkelingen in de (gezondheids)zorg blijft dit een verhoogd risico.

Op de Utrechtse Heuvelrug bevinden zich diverse gebouwen die zijn geclassificeerd als cultureel erfgoed. Cultureel erfgoed is kwetsbaar voor natuurbrand, omdat het object zelf of de inventaris definitief verloren kan gaan. Daarnaast neemt het plaatsen van afasteringen in natuurgebieden toe, wat leidt tot een beperking van ontvluchtingmogelijkheden en toegankelijkheid voor hulpdiensten. De Utrechtse Heuvelrug is aangeduid als risicofocusgebied

Extreem weer

Verschillende weersituaties (5 in figuur 3) kunnen in het verzorgingsgebied leiden tot diverse scenario's waarvan hieronder een selectie van de meest waarschijnlijke weertypen is weergegeven:

- droogte met het scenario natuurbrand;
- hevige regenval waardoor wateroverlast ontstaat, eventueel met uitval nutsvoorzieningen ook in wijken waar geen overlast is;
- onweer, met mogelijk bliksem, windhozen en valwinden waarbij de veiligheid en gezondheid bij buitenevenementen in het geding zijn (door weersomslag).

De volgende weertypen kunnen wat effecten betreft ernstig zijn, maar de kans dat ze optreden is minder waarschijnlijk:

- zeer zware storm met als scenario's overstroming van de Randmeren en stroomuitval door het omwaaien van elektriciteitsmasten;
- de combinatie van wind en ijzel met het scenario van stroomuitval doordat de beijzelde draden gaan bezwijken;
- intensieve langdurige regenval met als scenario het bezwijken van secundaire keringen;

Extreem weer en klimaatverandering:

De gevolgen van extreme regenval en hagel leiden tot forse stijging van de schadelast bij woonhuizen, bedrijven en auto's.

<https://www.verzekeraars.nl/publicaties/actueel/klimaat schade-woningen-en-auto-s-gaat-fors-stijgen>

- droogte met scenario bezwijken veendijk.

Bedreigingen gezondheid en milieu

Binnen dit thema worden infectieziekten (humaan, dierziekten en zoönose), milieu en voedselveiligheid uitgewerkt.

Een infectieziekte wordt veroorzaakt door micro-organismen, zoals bacteriën, virussen, schimmels en parasieten, welke wanneer ze bepaalde lichaamsdelen van een mens of dier binnendringen ziekteverschijnselen veroorzaken. Een bekend voorbeeld van een infectieziekte is de normale seizoengriep.

Infectieziekten

De risico's zoals verwoord in het NVP zijn onverkort ook van toepassing op de regio Utrecht, met de volgende aanvullingen:

We zien ten aanzien van humane infectieziekten (6 en 8 in figuur 3) dat we lokaal te maken hebben met gebieden waar de vaccinatiegraad lager is dan het landelijk gemiddelde. Dit brengt risico's met zich mee, bijvoorbeeld het risico op uitbraak van polio.

Ten aanzien van dierziekten (7 in figuur 3) bestaat de kans dat de uitbraak van een besmettelijke dierziekte mogelijk leidt tot het preventief ruimen van dieren, wat spanning geeft met dierenwelzijn en acceptatie onder de bevolking en betrokken agrariërs.

Voedselveiligheid en Milieu

Voor de risico's op dit gebied is het NVP integraal van toepassing op de regio Utrecht. Zie hiervoor dit onderdeel van bijlage 1.

Zware ongevallen

De term zware ongevallen is een verzamelterm voor gebeurtenissen waarbij de oorzaak vaak ligt bij (een combinatie van) niet-moedwillige incidenten. Zo'n incident wordt vaak veroorzaakt door (een combinatie van) technisch, menselijk, of organisatorisch falen. Ongevallen kunnen ook optreden als effect van een andere gebeurtenis zoals bijvoorbeeld een natuurramp (Kernramp Fukushima).

Binnen Het thema zware ongevallen is onderscheid in drie risicocategorieën:

1. Stralingsongevallen
2. Chemische incidenten
3. Transportongevallen

Stralingsongevallen

Bij stralingsongevallen (8 in figuur 3) gaat het om het vrijkomen van radioactief materiaal in de atmosfeer, in de bodem of in het water. Een

Vaccinatiegraad

Op de website

<https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/vaccinaties/regionaal-internationaal/zuigelingen#!node-volledige-deelname-gemeente>,

samengesteld door experts van binnen en buiten het RIVM, staat meer informatie over de vaccinatiegraad per gemeente.

incident met een (dreigende) lozing van radioactief materiaal kan ernstige maatschappelijke gevolgen hebben. Het gaat dan om gezondheidseffecten door directe blootstelling van mensen (inhalatie van radioactief besmette lucht), of door indirecte blootstelling (besmetting in de voedselketen en drinkwater). Naast effecten voor de volksgezondheid is er mogelijk economische schade, ecologische schade, imagoschade, maatschappelijke onrust in het algemeen (angst, onvrede, woede) en verlies van draagvlak voor nucleaire energieopwekking en andere toepassingen van nucleaire technologie.

Stralingsongevallen kunnen ontstaan in kernreactoren of locaties waar met hoog radioactief materiaal wordt gewerkt. Daarnaast zijn er transporten van radioactieve stoffen. Ook kernreactoren in het buitenland vormen een risico. Hierbij maken wij onderscheid tussen kerncentrales vlak over de landsgrens die een directe impact kunnen hebben op Nederland, en die met een indirecte impact vanaf een grotere afstand tot Nederland.

Een deel van de regio Utrecht valt binnen de 100 km-zone van de kerncentrale in Doel (België). In deze zone zijn in 2017 jodiumtabletten verspreid; ook in een tiental Utrechtse gemeenten omdat deze in de 100-km zone vallen. Het risico van stralingsongevallen voor de regio Utrecht schatten wij gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Chemische incidenten

Nederland heeft een aanzienlijke chemische industrie dat onderdeel uitmaakt van een wereldwijd netwerk aan bedrijven en transportstromen. Chemische incidenten (9 en 10 in figuur 3) kunnen ontstaan in bedrijven waar met gevaarlijke stoffen wordt gewerkt of waar deze worden opgeslagen.

Belangrijke scenario's zijn explosie, brand en een toxische wolk. Indien de bedrijfsactiviteiten zo riskant zijn dat personen buiten de inrichting gevaar kunnen lopen, is het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (Bevi) van toepassing. In de regio Utrecht zijn ruim honderd Bevi inrichtingen bekend⁴.

Die inrichtingen waar grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig kunnen zijn en boven een bepaalde drempelwaarde uitkomen, vallen naast het Bevi ook onder het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo). Brzo-inrichtingen moeten voldoen aan stringente veiligheidseisen en worden frequent geïnspecteerd. De risico's voor chemische incidenten in de regio Utrecht schatten wij in als gelijk aan het landelijk gemiddelde.

⁴ Bron: www.Risicokaart.nl

Transportongevallen

Binnen de regio Utrecht worden via verschillende transportassen (weg, water, spoor) gevaarlijke stoffen getransporteerd. Ook hierbij zijn incidenten mogelijk die een explosie, brand of een toxische wolk kunnen veroorzaken. Beperkte bereikbaarheid en bluswatervoorziening kunnen daarbij een aanvullend risico vormen.

Uit rapportages blijkt dat het aantal transporten gevaarlijke stoffen in 2017 t.o.v. 2016 over het spoor is afgenomen en over het water (Lek en Amsterdam Rijn Kanaal) is toegenomen. De VRU heeft beperkt gegevens tot haar beschikking over wegtransporten. Deze worden steekproefsgewijs uitgevoerd terwijl bij water en spoor alle passages geregistreerd worden. Hierdoor heeft de VRU een minder goed beeld van verschuivingen in transportaantallen over de weg.

In de regio Utrecht bevinden zich geen luchthavens (vliegveld Soesterberg is niet meer als zodanig in gebruik). In de omliggende regio's bevinden zich onder andere Schiphol, Lelystad Airport en enkele vliegvelden voor de kleine luchtvaart. Ongeveer 75% van alle luchtvaartongevallen vinden plaats tijdens, kort voor - of na het opstijgen of landen. Daarnaast vindt 10% plaats binnen de 10 km zone van een luchthaven. De overige 15% vindt op een willekeurige locatie plaats, al dan niet ver buiten de 10 km zone.

Een klein deel van regio Utrecht ligt binnen 10 km van een start -en landingsbaan van Schiphol. Hogere vluchtintensiteiten op Schiphol kunnen leiden tot een geringe toename van de kans op luchtvaartongevallen. Uitbreiding van luchthaven Lelystad airport heeft vrijwel geen invloed op het risico in de regio Utrecht. De vliegroutes passeren bij Veenendaal-Rhenen de regio maar dit is buiten de 10 km zone.

De risico's van transportongevallen in de regio Utrecht zijn hoog vanwege het intensieve gebruik van het spoor, de wegen en waterwegen. Het intensieve transport over water in combinatie met de verwachte groei in recreatie(vaart) is een risicofocusgebied.

Verstoring vitale infrastructuur

Er is sprake van verstoring van vitale infrastructuur als de verstoring van processen leidt tot ernstige maatschappelijk ontwrichting. Het NVP beschouwt onder vitale infrastructuur de volgende processen: energievoorziening (elektriciteit, gas en olievoorziening), drinkwatervoorziening, ICT en telecommunicatie, (internet, datadiensten, spraakdiensten en satelliet tijd- en

Basisnet

Op de website

<https://www.infomil.nl/onderwerpen/veiligheid/basisnet-0/> is

informatie te vinden over de Wet basisnet

plaatsbepaling), financiële dienstverlening (betalings- en effectenverkeer), water (keren en beheren waterkwantiteit).

Verstoring energievoorziening

De regio Utrecht is een transportknooppunt voor met name spoor en weg. Verstoring van de elektriciteitsvoorziening (11 in figuur 3) in de regio Utrecht kan daardoor leiden tot gevolgen (12 in figuur 3) voor de transportsector in het hele land, zowel over de weg, het water als het spoor.

Drinkwatervoorziening

In de regio Utrecht wordt drinkwater uit diepe grondwaterlagen gewonnen. In tegenstelling tot winning van oppervlaktewater is deze manier van water winnen minder kwetsbaar dan waarover in het landelijk beeld geschreven is.

Wel zijn er in het verzorgingsgebied drinkwater-innamepunten in het Lekkanaal bij Nieuwegein en verder noordelijk aan het Amsterdam Rijnkanaal bij Nieuwersluis. Hier wordt water via pijpleidingen naar de duinen in Noord-Holland gepompt waar het wordt geïnfiltreerd ten behoeve van de drinkwatervoorziening van Noord-Holland.

ICT & telecommunicatie

In de regio Utrecht zijn diverse hoofdkantoren van bedrijven in de sector ICT en telecommunicatie (13 en 14 in figuur 3).

Uitval van dit soort bedrijven geeft een risico op het vlak van betalings- en effectenverkeer met zelfs Europese uitstraling. Desondanks hebben wij in de regio Utrecht bij uitval van ICT & communicatie geen grote afwijkingen geconstateerd t.o.v. het landelijk gemiddelde.

Cyberdreiging

De Utrechtse situatie wijkt op hoofdlijnen niet af van het landelijke risicobeeld. In aanvulling op het NVP zien wij dat de combinatie van een cyber & fysieke aanslag een reële mogelijkheid is (14 in figuur 3).

Ondermijning, extremisme en terrorisme

Ondermijning

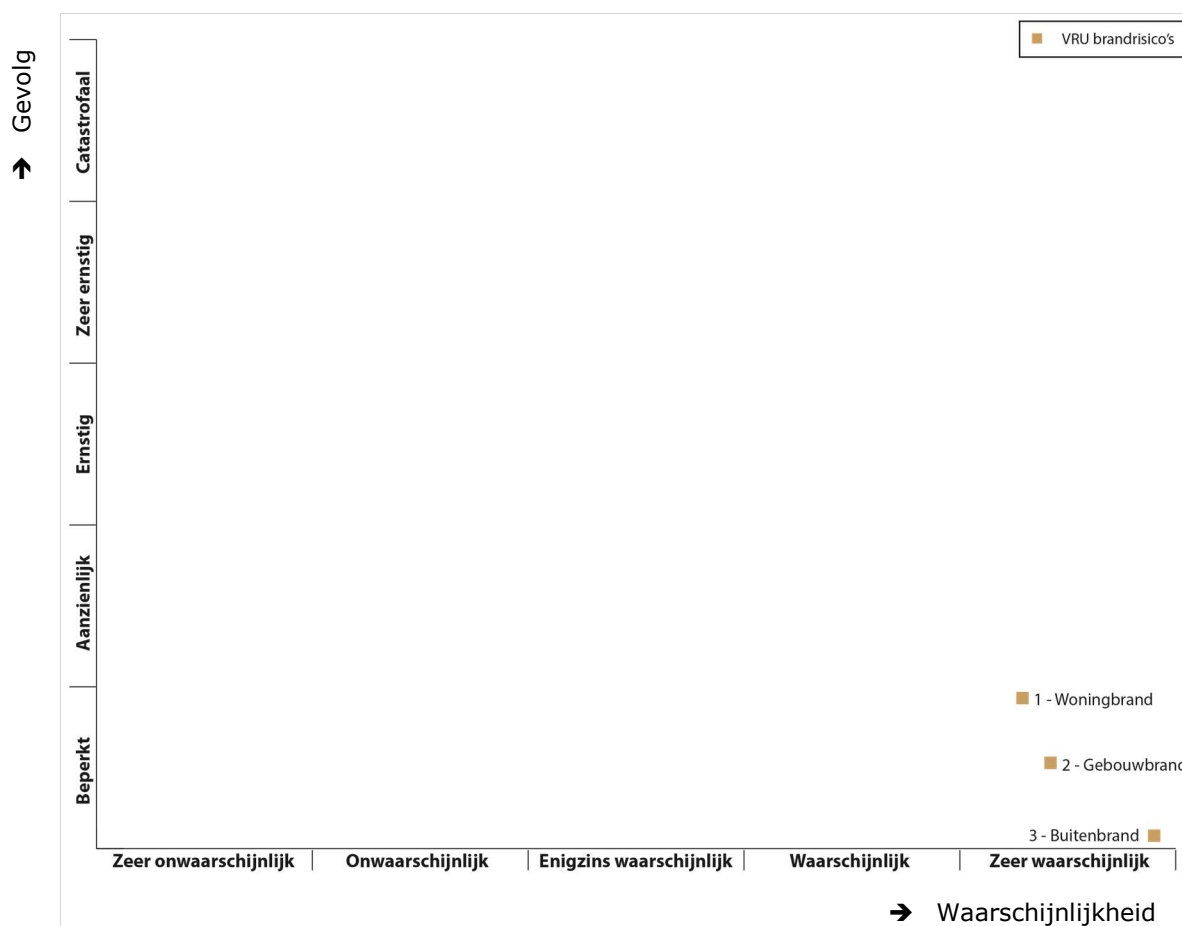
De situatie in het verzorgingsgebied van de VRU komt op hoofdlijnen overeen met het landelijk beeld (15 in figuur 3).

Extremisme en terrorisme

Een meervoudige aanslag (16 in figuur 3) is qua kans en effect in het verzorgingsgebied van de VRU vergelijkbaar met het NVP. Tot nu toe zijn meervoudige aanslagen in het buitenland in hoofdsteden geweest. In onze regio zijn veel evenementen met veel publiek. Ook een gemiddelde werkdag op station Utrecht-Centraal levert een drukke situatie op.

3.2 Thema 'Brand'

Het thema 'Brand' is een aanvulling op het NVP. In onderstaand risicodiagram worden de typen branden op dezelfde wijze weergegeven als de overige thema's.



Figuur 4. Risicodiagram van verschillende brandsoorten

Brandrisico's in het algemeen

In Nederland vallen bij branden jaarlijks 70 doden en 700 gewonden (CBS, Brandweerstatistiek). Het aantal doden laat een dalende trend zien sinds

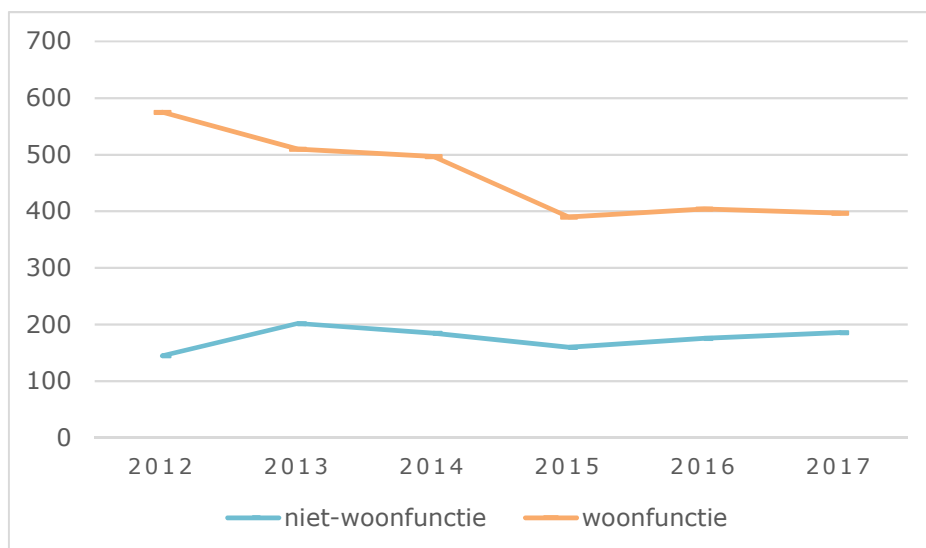
1990. In 1992 is het Bouwbesluit ingevoerd waardoor de brandveiligheid van bouwwerken verbeterd is.

In 2017 rukte de Brandweer in de regio Utrecht 2.298 keer uit naar brand. Binnen de VRU zijn de volgende soorten branden geregistreerd, met tussen haakjes het aandeel in 2017:

1. Gebouwbranden (2 in figuur 4): Dit zijn branden in woningen en woongebouwen, bijeenkomst-, cel-, zorg-, industrie-, logies-, kantoor-, onderwijs-, winkel- en overige gebouwen (25%), waarbij branden in woningen en woongebouwen zijn uitgelicht (1 in figuur 4),;
2. Buitenbranden (3 in figuur 4): afval, bermen, container, industrie (50%);
3. Overige branden: brandgerucht, scheepvaartbrand, brand op het spoor, brand wegvervoer (25%).

Gebouwbranden

In de regio Utrecht wordt één op de elfhonderd gebouwen per jaar getroffen door brand. Het overgrote deel van die gebouwbranden betreft een woonfunctie, zoals in de grafiek is weergegeven (in perspectief: negen van de tien gebouwen in de regio is een woning). Het aantal woningbrandmeldingen laat volgens gegevens van de Gemeenschappelijke Meldkamer Utrecht over de jaren 2012 tot en met 2017 een dalende trend zien. Het aantal branden in niet-woningen is in die jaren constant.



Figuur 5. Aantal brandmeldingen in de regio Utrecht van 2012 t/m 2017 voor woningen en woongebouwen (woonfunctie) en overige gebouwen (de niet-woonfunctie).

Bij gebouwbranden, zeker in woonfuncties, vallen de meeste slachtoffers. De onderstaande factoren zijn hierop van invloed.

- *Kortere-dan-gebruikelijke/noodzakelijke vluchttijd:* Driekwart van alle doden bij woningbrand kan hieraan worden gerelateerd (IFV, 2016). Drie elementen spelen een rol: late ontdekking, snelle brand- of rookontwikkeling en beperkte zelfredzaamheid van bewoners, of een combinatie van deze factoren.
- *Hoogbouw met eenzijdige ontvluchting:* Een ander risico gerelateerd aan vluchten bij brand zien we bij hoogbouw met eenzijdige ontvluchtingmogelijkheid. Het risico hierbij is dat vluchtende personen ingesloten raken doordat het trappenhuis niet te gebruiken is door rook of brand.
- *Brandbare dak- en gevelisolatie:* De klimaatdoelstellingen leiden tot een groter belang om gebouwen (na) te isoleren. Sommige isolatiematerialen zijn brandbaar. Snelle branduitbreiding via de gevel is met name bij hoogbouw een risico.
- *Bewonersleeftijd* in woningen: Bewoners van 80 jaar of ouder hebben tien keer meer kans te overlijden bij brand, dan bewoners van onder de 60 jaar. Tussen de 60 en 80 jaar is die kans drie maal groter. Met de toenemende vergrijzing zal het aantal slachtoffers bij brand onder deze doelgroep toenemen.
- *Gebouwleeftijd:* de kans op brand (per 1000 gebouwen, per jaar) is drie keer groter in vooroorlogse gebouwen dan in gebouwen van na 2003. Dit geldt ook voor woningen afzonderlijk. Dit verband is aangetoond door combinatie van brandgegevens (Meldkamer) met gebouwgegevens (BAG).
- *Gewijzigde gebouwfunctie:* In die gevallen waar de oorspronkelijke functie van een gebouw is gewijzigd zonder dit kenbaar te maken bij de gemeente kan de hulpverlening in geval van calamiteiten voor verrassingen komen te staan. Dit is met name aan de orde daar waar gewoond wordt in gebouwen die niet als woongebouw zijn gebouwd.

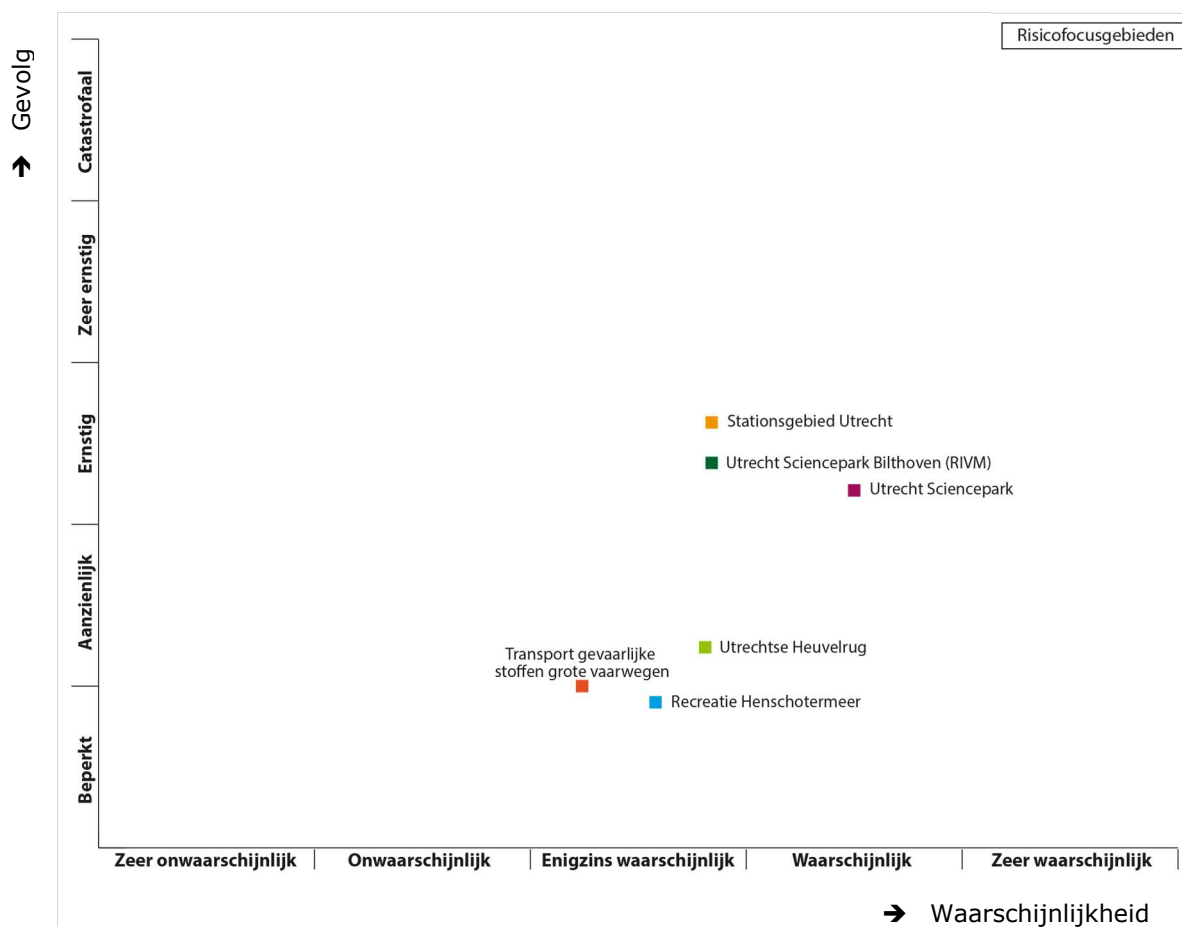
3.3 Risicofocusgebieden

Binnen de regio Utrecht zijn gebieden waar meerdere risico's samenkomen en als zodanig niet onder één thema zijn onder te brengen. Het gaat hierbij om gebieden die:

- Een grote concentratie van mensen bevat;
- Van groot economisch belang zijn;
- Een hoge mate van complexiteit kennen;
- Een grote mate van onzekerheid kennen;
- Een hoog feitelijk samengesteld risico hebben.

De stapeling van risico's maakt dat de VRU met extra aandacht naar veiligheid van deze gebieden kijkt. Omdat het om gebieden met een geografische component gaat zijn deze gebieden in dit regionaal risicoprofiel opgenomen als risicofocusgebieden.

In onderstaand risicodiagram worden de risicofocusgebieden op dezelfde wijze weergegeven als de overige thema's.



Figuur 6. Risicodiagram van de risicofocusgebieden.

Transport gevaarlijke stoffen grote vaarwegen

Over de hoofdvaarwegen in de regio worden gevaarlijke stoffen vervoerd. Dit vervoer neemt toe door de economische groei en maatregelen om transport via het spoor te beperken. Daarnaast neemt het recreatieve gebruik van vaarwegen toe, zowel in de vorm van pleziervaartuigen als riviercruiseschepen. Een combinatie van een ongeval met gevaarlijke stoffen op het water tijdens een recreatiepiek of nabij woonkernen zien wij als risico vanwege de kwetsbaarheid van mensen, de slechte bereikbaarheid voor hulpdiensten en een potentieel effectgebied wat zich kan verplaatsen met de stroming van wind en/of water. Bij sluizencomplexen zijn meerdere schepen tegelijkertijd aanwezig, waardoor sprake is van een stapeling van risico's. Dat is ook zo bij wachtplaatsen specifiek voor schepen met gevaarlijke stoffen.

Stationsgebied Utrecht

Het Stationsgebied Utrecht is volop in ontwikkeling, met als hart de Openbaar Vervoer Terminal (OVT) voor trein, bus en tram. Om de OVT liggen het Stads kantoor, het hoofdkantoor van de Rabobank, de Volksbank, het Muziekcentrum Vredenburg, de Jaarbeurs en Hoog Catharijne. Het hele gebied kenmerkt zich door een grote hoeveelheid reizigers (in 2018 bijna 700.000 per week), werkend en winkelend publiek, het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor, grote evenementen en meervoudig ruimte gebruik.

Door de complexiteit en het belang van het gebied kan naast de voorstelbare scenario's zoals bijvoorbeeld terrorisme, ook een kleiner incident al grote effecten hebben. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan een verstoring van het treinverkeer met een regionale en landelijke uitstraling.

Utrecht Sciencepark

Het gebied Utrecht Sciencepark (USP) kenmerkt zich als een dynamisch en complexe omgeving dat volop wordt gebruikt voor werken, studeren en recreëren. Op het USP zijn o.a. diverse onderzoeksinstituten, laboratoria en kennis- en zorginstellingen aanwezig waarbij de focus ligt op Life Sciences & Health en Duurzaamheid. Het gebied beslaat 322 hectare, telt 100 bedrijven, 2.500 studentenwoningen en wordt dagelijks bezocht door 26.000 medewerkers en 50.000 studenten. De gemeente Utrecht heeft de ambitie om het gebied te ontwikkelen als kloppende hart van Europa's meest competitieve regio.

Het USP is al het grootste sciencepark van Nederland en binnen 5 jaar zal het aantal bezoekers verdubbelen. Er worden nieuwe laboratoriumgebouwen gerealiseerd, waaronder die voor het RIVM.

Het internationale karakter, de hoge personendichtheid en diverse laboratoria leiden tot een stapeling van risico's. Daarbij komt dat het terrein door slechts drie wegen wordt ontsloten.

Utrecht Science Park Bilthoven (RIVM)

Het Utrecht Science Park Bilthoven (USPB) ligt op het voormalig RIVM terrein dat in 2013 is verkocht aan een private partij. De huidige eigenaar is Poonawalla sciencepark B.V. Deze is in 2017 een samenwerking aangegaan met het Utrecht Science park waardoor het park nu de naam Utrecht Science Park Bilthoven heeft gekregen. Op het terrein zijn diverse bedrijven en organisaties gevestigd waarbij de volgende activiteiten worden uitgevoerd:

- Studie, onderzoek en advisering op het gebied van biowetenschappen, volksgezondheid, voeding, calamiteiten, milieurisico's en natuur;
- Evaluaties en verkenningen van leefkwaliteit van Nederland;
- Onderzoek, ontwikkeling (proef) productie van humane vaccins;
- Biologische (bulk)productie van vaccins om aan de Europese en mondiale vraag te kunnen voorzien.

Binnen het USPB wordt gewerkt met biologische agentia en genetisch gemodificeerde organismen. Dit zijn veroorzakers van ernstige ziekten die zich mogelijk verspreiden onder de bevolking, maar waartegen wel medicijnen of vaccinaties beschikbaar zijn (zoals bijvoorbeeld polio).

Op het terrein is een grote verscheidenheid aan gevaarlijke stoffen aanwezig, echter in kleine hoeveelheden. Het USPB bestrijkt een oppervlakte van circa 35 hectare, met 60 gebouwen, waarvan circa 30 met laboratoria en productiefaciliteiten. Op het terrein werken ongeveer 2.100 mensen.

Het risico van het USPB voor de omgeving wordt zeer klein geacht. Redenen om het USPB aan te wijzen als Risicofocusgebied zijn de volgende:

- Op dit terrein wordt 70% van de mondiale poliovaccins ontwikkeld;
- Er zijn genetisch gemodificeerde organismen en proefdieren op het terrein aanwezig wat tot protest van activisten kan leiden;
- Het USPB is volop in ontwikkeling (30% van terrein wordt door het RIVM gehuurd en zal in de toekomst verdwijnen). De vergunningverlening is overgedragen aan omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, waardoor tussen verschillende veiligheidspartners nieuwe samenwerkingsverbanden gelegd moeten worden;
- Vanwege geheimhouding heeft de VRU geen beschikking over informatie over risico's op het USPB. Relevante incidentbestrijdingsinformatie wordt pas tijdens een incident 'aan de poort' verstrekt.

Utrechtse Heuvelrug

De Utrechtse Heuvelrug is een bosrijk gebied. In het gebied is sprake van intensieve recreatie, zoals bij het Henschotermeer, in de twee dierentuinen en op diverse campings en dagrecreatie. Daarnaast zijn er zorggebouwen aanwezig. In algemene zin kan worden gesteld dat de dagrecreatie in het gebied toeneemt. In datzelfde gebied zijn er ook nog veel zorginstellingen aanwezig en gebouwen die vallen onder de noemer cultureel erfgoed. Het gehele gebied is gevoelig voor natuurbrand.

Recreatie Henschotermeer

Het Henschotermeer en de directe omgeving is een druk bezochte recreatieplas. In de zomer valt de drukte samen met een verhoogd natuurbrandrisico. Natuurbrand in een gebied met grote hoeveelheden recreërende mensen kan leiden tot problemen met evacuatie door de beperkte capaciteit van afvoerwegen.

Dierenparken

Dierenpark Amersfoort en Ouwehands Dierenpark Rhenen liggen in een gebied met natuurbrandrisico. De kwetsbaarheid van de parken wordt veroorzaakt door de vegetatie (naaldbos) in de omgeving die snelle branduitbreiding bij brand mogelijk maakt. Beide parken worden bij natuurbrand bedreigd door zowel de brand zelf als door de rook.

Zorginstellingen

De regio kent een groot aantal zorginstellingen in de Utrechtse Heuvelrug. Dit brengt bij natuurbrand een verhoogd risico met zich mee. Het plaatsen van afrasteringen in natuurgebieden neemt toe en leidt tot een beperking van ontvluchtingmogelijkheden en de toegankelijkheid voor hulpdiensten.

4 Ontwikkelingen in het verzorgingsgebied

4.1 Demografische ontwikkelingen

Bevolkingsgroei

In 2017 heeft de provincie Utrecht zo'n 1.285.000 inwoners en naar verwachting zal dit aantal stijgen tot circa 1.440.000 in 2040. Voor 21 van de 26 Utrechtse gemeenten geldt dat er naar verwachting sprake zal zijn van bevolkingsgroei tot aan 2040, voor 5 gemeenten wordt er een (lichte) krimp verwacht. Het gaat hierbij om IJsselstein (-11%), Lopik (-10%), Montfoort (-6%), Oudewater en De Ronde Venen (ieder -1%). De sterkst groeiende gemeenten zijn naar verwachting Utrecht (+29%), Bunnik (+23%) en Vianen (+20%)⁵.

Vergrijzing

Er zullen in de toekomst méér ouderen komen, zo voorspelt het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Deze vergrijzing zal vooral in kleinere gemeenten plaatsvinden. Naar verwachting zal in 2030 rond de 25% van de inwoners van een kleinere gemeente 65 jaar of ouder zijn, tegenover 15% in de grote steden. Grote steden vergrijzen maar licht, middelgrote gemeenten vergrijzen wat meer en kleinere gemeenten vergrijzen sterk, zo stelt het PBL. De grote steden zijn in vergelijking met het jaar 2000 niet verder vergrijsd, terwijl de kleinere gemeenten bovengemiddeld snel vergrijzen. Deze trend zal zich volgens het PBL doorzetten tot 2030. Weliswaar komen er in de grote steden meer ouderen bij, maar het tempo van vergrijzing ligt beduidend lager dan dat in de kleinere gemeenten (bron: StaatvanUtrecht.nl).

Demografische ontwikkelingen hebben invloed op risico's. Bij groei geeft dit een druk op het ruimtegebruik in stedelijke gebieden, wat onder andere gevolgen heeft voor de impact van overstromingen en extreem weer. Bij een toenemende vergrijzing neemt de zelfredzaamheid bijvoorbeeld af. In gemeenten waar de vergrijzing groot is, neemt het potentieel voor (repressief)brandweerpersoneel af.

⁵ Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)

4.2 Energietransitie

Een energietransitie is ingezet. Er is een verschuiving van de huidige fossiele brandstoffen naar alternatieve vormen van energie. Andere energiebronnen en energiedragers brengen ook andere risico's met zich mee. Het Nationaal Veiligheidsprofiel gaat niet expliciet op de energietransitie in. In dit hoofdstuk worden de mogelijkheden en de risico's van een aantal nieuwe energiedragers en -bronnen toegelicht.

Windturbines

Windturbines vormen een belangrijke energiebron in de energietransitie. Ook bij een windturbine zijn er risico's, zoals mastbreuk, ijsafzetting en gebroken rotorbladen die in een enkel geval brandend tot honderden meters van de mast terecht komen. Doordat windturbines vaak op afstand van woon- en leefomgeving worden gebouwd, is de kans op dodelijke slachtoffers beperkt. Een onderbelicht risico zijn de gevolgen van rotorblad-inslag op vitale infrastructuur, transportwegen, buisleidingen en de chemische industrie. Met het toenemen van het aantal windturbines zal ook de kans op (domino) ongevallen met windmolens toenemen. Een goede ruimtelijke planning kan dit risico reduceren.

Zonnepanelen

Zonnepanelen worden in toenemende mate toegepast. Onvoldoende verankerde zonnepanelen kunnen bij storm losraken en slachtoffers veroorzaken. Bij brand blijven de panelen elektriciteit produceren, waardoor dit om een aangepaste inzetstrategie van de brandweer vraagt. Brandweerpersoneel moet om veiligheidsredenen afstand houden tot zonnepanelen.

Waterstof

Waterstof (H_2) is in potentie een dominante drager van energie voor de toekomst. Doordat prijzen van de huidige energiedragers stijgen, zal de waterstofproductie meer rendabel worden. Door waterstof in lege zoutvelden op te slaan is deze energiedrager niet direct afhankelijk van de momenten waarop zonne- en windenergie beschikbaar zijn.

Transport van waterstof naar de gebruiker lijkt mogelijk via het bestaande buisleidingennet. De eerste auto's met waterstof als brandstof zijn inmiddels op de markt. In de komende jaren zullen, naar verwachting, de eerste waterstof tankstations worden geopend.

Daarnaast zien wij de ontwikkeling dat bedrijven zelf hun bedrijfsauto's met waterstof gaan aftanken. Men is dan niet afhankelijk van de komst van openbare tankstations.

Het belangrijkste risico's van waterstof zijn fakkelbrand, explosiegevaar en wolkbrand/explosie als de waterstof lekkage zich in een besloten ruimte vindt.

Liquefied Natural Gas

Liquefied Natural Gas (LNG) is een vloeibaar gemaakt aardgas. Het gas wordt onder atmosferische druk vloeibaar gemaakt. Het gas wordt bovengronds, gekoeld opgeslagen in speciale geïsoleerde tanks. Anders dan regulier aardgas, dat via buisleidingen wordt getransporteerd, wordt LNG over weg, water en spoor getransporteerd.

LNG is een schonere brandstof dan andere traditionele brandstoffen. Het wordt gebruikt voor motoren van zee- en binnenvaart, vrachtwagens en stationaire industriemotoren. Het is niet uit te sluiten dat LNG ook door middel van binnenvaartschepen wordt vervoerd.

De meest waarschijnlijke incidentscenario's bij LNG zijn een lekkage aan de verdamper en het falen van de losslang tijdens het vullen van de LNG opslagtank. De effecten die kunnen optreden bij deze incidentscenario's zijn een gaswolkbrand, fakkelbrand, BLEVE (explosie), en een plasbrand.

Ammoniak als alternatief voor waterstof

Ammoniak kan als alternatief voor waterstof worden gebruikt. Ammoniak kan onder gecontroleerde omstandigheden tot water en stikstof verbranden. Ammoniak heeft als voordeel dat de brand- en explosierisico's beduidend lager zijn dan bij waterstof. Ammoniak is echter een giftig gas wat tot ander soortige veiligheidsrisico's leidt. Momenteel zijn er bij de VRU geen ontwikkelingen bekend waarbij deze toepassing binnen het verzorgingsgebied grootschalig ingezet zal worden.

Toename van elektrische opslagsystemen

Bij meer lokale productie én gebruik van elektriciteit, neemt de behoefte aan lokale opslagsystemen toe. Zo zijn de eerste binnenstedelijke buurtbatterijen een feit, deze bevinden zich ook binnen de veiligheidsregio Utrecht. Samen met de thuisbatterijen vormen buurtbatterijen een nieuw risico. Bij brand kunnen gevaarlijke gassen vrijkomen en met name bij buurtbatterijen zijn vaak geen bestrijdingsmethoden voorhanden. Gevolg hiervan is dat bij een brand urenlang gevaarlijke stoffen vrij kunnen komen, wat tot risico's leidt voor de directe omgeving.

Energie uit biomassa

Het gebruik van biomassa heeft aan populariteit gewonnen voor de opwekking van energie. Ook in de regio Utrecht zijn diverse biomassacentrales aanwezig in kleine en grotere omvang. Energie kan uit biomassa (zoals rioolslib, mest, agrarisch afval) worden opgewekt door vergisting, vergassing of verbranding. Ieder proces heeft specifieke eigenschappen en risico's.

Vergisting

Vergisting is een vorm van rotting, alleen dan zonder zuurstof en met specifieke bacteriën. Bij deze vergisting ontstaat het methaanrijke biogas. Dit biogas kan direct verbrand worden voor opwekking van elektriciteit of het kan worden opgewerkt tot aardgaskwaliteit. In dat geval heet het groen gas.

Vergassing

Vergassing is het verwarmen van biomassa tot hoge temperaturen onder zuurstofarme omstandigheden. De biomassa 'verbrandt' waarbij een mengsel ontstaat van brandbare gassen en vaak kooldioxide. Dit mengsel heet biosyngas.

Verbranding

Verbranding van biomassa vindt plaats in biomassa- en afval energiecentrales en voor een kleiner deel als bijstook in kolencentrales en gascentrales. Ook wordt biobrandstof bijgemengd met diesel en benzine. Eneco bouwt op industrieterrein Lage Weide een biowarmte installatie die in 2019 operationeel moet zijn.

Risico's bij opslag van biomassa

- Vergiftiging in (bulk) opslag van biobrandstof. Bij bulk opslag kunnen giftige gassen zoals koolstofmonoxide (houtpellets) en waterstofsulfide (mest) vrij komen. Ook kunnen zuurstofconcentraties tot een gevaarlijk laag niveau dalen.
- Door degradatie van biodiesel ontstaat een vloeistof die ontvlambaarder is dan gewone diesel. Hierdoor neemt de kans op brand toe.

Risico's bij energieopwekking van biomassa

- Bij vergassing en vergisting wordt een brandbaar gas geproduceerd in installaties met een toenemende omvang en complexiteit. Brandbare gassen geven altijd een risico op brand en/of explosie.

- Vrijkomen giftige productiegassen zoals waterstofsulfide, ammoniak, koolstofmonoxide etc. (De risico's hangen samen met het type proces en de gebruikte biomassa).`

5 Capaciteiten per thema

5.1 Inleiding

De VRU is in het algemeen goed toegerust op de thema's van het regionaal risicoprofiel. De (lokale) basisbezetting en -materieel is voorbereid om deze in het geval van calamiteiten adequaat te bestrijden. Op regionaal niveau zijn specialismen aanwezig voor incidenten die minder vaak voorkomen, zoals natuurbrandeenheden en eenheden voor het optreden bij incidenten met gevaarlijke stoffen. Voor aanvullende eenheden en specialismen zijn afspraken gemaakt met aangrenzende regio's.

Landelijke specialismen vanuit regionale samenwerking zijn er voor het type incident met een kleine kans en een complexe bestrijding. Voorbeelden hiervan zijn het Specialisme Technische Hulpverlening bij complexe instortingen, de Grootschalige Geneeskundige Bijstand en het landelijk systeem voor slachtofferregistratie van IFV/ GHOR. Dit laatste is met name voor incidenten met niet-lokale slachtoffers, bijvoorbeeld bij een evenement of een ongeval met een passagierstrein. Naast de landelijke specialismen kan Defensie (specialistische) bijstand leveren vanuit de Catalogus Nationale Operaties volgens daarin genoemde voorwaarden.

Door zowel maatregelen aan de voorkant (risicobeheersing), als bij de bestrijding van een feitelijk incident kan er een verschuiving van een thema in het risicodiagram plaatsvinden naar een volgend segment (figuur 2). Maatregelen aan de voorkant kunnen zowel de waarschijnlijkheid als het gevolg verkleinen. Over het algemeen zal repressieve bestrijding de gevolgen van een incident reduceren. Door beleidsmaatregelen (interventies) kunnen verschuivingen van de thema's in het risicodiagram zichtbaar worden gemaakt.

Hieronder is per thema aangegeven in hoeverre er naast de basisbezetting aanvullende capaciteit nodig is. Daar waar we nog extra mogelijkheden voor interventies zien, worden deze opgenomen in het Beleidsplan VRU 2020-2023.

5.2 Thema's

Natuurrampen

Overstroming: Bij een grootschalige overstroming zijn capaciteitstekorten te verwachten vanwege de schaalgrootte van de evacuatie en reddingsoperatie. De VRU heeft weliswaar vaartuigen voor oppervlakteredding en brandbestrijding op het water, echter dit is beperkt inzetbaar. Bij een overstromingsdiepte die het rijden met eigen materieel onmogelijk maakt kan de VRU niet of nauwelijks hulp bieden met het rijdend materieel. Juist omdat in de acute fase de mogelijkheden beperkt zijn tot bijvoorbeeld assisteren van evacuaties voorafgaand aan een overstroming is het van belang om in de proactieve fase zoveel mogelijk te doen om kans en impact te beperken. In geval van grootschalige overstroming doet de VRU beroep op burgerparticipatie en bijstand van andere regio's, en bijvoorbeeld Rode Kruis, de reddingsbrigade, Defensie en uit het buitenland.

Aardbevingen: De eventuele gevolgen van kleinschalige instortingen kan de VRU aan met de lokale basis eenheden. In geval van aardbeving met meer complexe instortingen is een bijstandsregeling georganiseerd met het landelijk Specialisme Technische Hulpverlening van brandweer Nederland. Ook kan het hoogtereddingsteam van de VRU in een dergelijke situatie ingezet worden.

Natuurbranden: Voor een eventuele natuurbrand is de VRU toegerust met specifiek personeel, materieel en is een bijstandsregeling georganiseerd in het Incident bestrijdingsplan (IBP) natuurbrand. Daarnaast zijn er maatregelen in de preventieve sfeer getroffen, zoals natuurbeheer, risicocommunicatie en specifieke voorlichting bij verzorgingshuizen.

Extreem weer: De VRU kan bij een lokale overstromingsdiepte die het rijden met eigen materieel onmogelijk maakt mogelijk niet of vertraagd (via een omweg) hulp bieden met het rijdend materieel.

Bedreigingen voor gezondheid en milieu

Infectieziekten: Voor de GHOR van de VRU ligt op dit gebied een coördinerende taak. De VRU is hierop voorbereid met het Multidisciplinair Coördinatieplan Infectieziektebestrijding; met daaronder een informatiekaart infectieziektebestrijding en een bestuurlijke template infectieziektebestrijding.

Voedselveiligheid en milieu: Milieurampen vallen onder 'zware ongevallen'. Voedselvoorziening is niet beïnvloedbaar door de VRU.

Zware ongevallen

Voor zware ongevallen is een bijstandsregeling georganiseerd voor het landelijk Specialisme Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen van brandweer Nederland, onder andere voor grootschalige ontsmettingen eenheden en specialistische bronbestrijding. Naast de lokale geoefende basisbezetting en -materieel is er voor zware ongevallen ook specialistische regionaal materiaal bijvoorbeeld voor blussing met schuim.

Stralingsongevallen: De VRU is in de basis voorbereid om in het geval een stralingsongeluk metingen te verrichten en basale ontsmetting te bieden, naast bronbestrijding. Hiervoor gebruikt de VRU het Responsplan nationaal crisisplan stralingsincidenten.

Chemische ongevallen: Rampenbestrijdingsplannen van de risicovolle bedrijven (voor de zogenaamde 'hoogdrempelinrichting' bedrijven die vallen onder het Brzo 2015 zijn deze verplicht). Daarnaast worden inspecties bij deze bedrijven uitgevoerd en wordt geadviseerd op het gebied van fysieke veiligheid. De VRU is onder andere met regionaal specialistisch materieel voorbereid om in het geval van calamiteiten deze adequaat te bestrijden.

Transportongevallen: De VRU is onder andere met regionaal specialistisch materieel voorbereid om in het geval van calamiteiten deze adequaat te bestrijden. Hierbij gebruikt de VRU de incidentbestrijdingsplannen Wegvervoer, Spoorvervoer, binnenvaart en burgerluchtvaart.

Verstoring vitale infrastructuur

Energievoorziening: Hier wordt gebruik gemaakt van het de incidentbestrijdingsplan Stroomuitval en het Bedrijfsnoodplan van de Gasunie voor de provincie Utrecht.

Drinkwatervoorziening: Het waterleidingbedrijf is verantwoordelijk voor nooddrinkwater. De VRU heeft een convenant met Vitens, waarin afspraken zijn gemaakt hoe de drinkwater gerelateerde risico- en crisisbeheersing en de voorbereiding daarop samen te optimaliseren

Cyberdreiging, ondermijning, extremisme en terrorisme

Daar waar relevant wordt gebruik gemaakt van het incidentbestrijdingsplan terrorismegevolgbestrijding, informatiekaart terrorismegevolgbestrijding en het protocol Terrorismegevolgbestrijding Midden-Nederland.

5.3 Thema 'Brand'

Gebouwbranden: De VRU is met de basisbezetting en -materieel voorbereid om in het geval van calamiteiten deze adequaat te bestrijden. Er zijn generieke- en gebouw gebonden procedures en informatie voor hulpverleners over gevaarlijke stoffen en wonen met zorg.

Buitenbranden: Voor een eventuele natuurbrand is de VRU toegerust met specifiek personeel, materieel en is een bijstandsregeling georganiseerd in het IBP natuurbrand. Daarnaast zijn er maatregelen in de preventieve sfeer getroffen, zoals natuurbeheer, risicocommunicatie en specifieke voorlichting bij verzorgingshuizen.

Brand met effectgebied: Opschaling in GRIP-verband; om de aansturing van de inzet op meerdere plekken en meerdere niveaus te coördineren.

5.4 Risicofocusgebieden

Transport gevaarlijke stoffen grote vaarwegen:

Incidentbestrijding gevaarlijke stoffen is een van de vier kerntaken van de brandweer. De VRU beschikt over specialistische teams voor het optreden bij incidenten met gevaarlijke stoffen. Bij de bestrijding bij grote en complexe incidenten kan van aanvullende kennis en middelen uit andere veiligheidsregio's gebruik worden gemaakt.

Voor incidenten op het Amsterdam-Rijnkanaal en Nederrijn-Lek zijn incidentbestrijdingsplannen (IBP) opgesteld. In het incidentbestrijdingsplan wordt aandacht besteed aan de coördinatie van hulpverlening bij incidenten op eerder genoemde vaarwegen en de operationele uitwerking van de scenario's die kunnen plaatsvinden.

Stationsgebied Utrecht:

Ter voorbereiding op een incident is er voor het Stationsgebied Utrecht een aantal specifieke voorbereidingen getroffen waaronder een incidentbestrijdingsplan. Voor incidenten op en rond het spoor is een onafhankelijke bluswatervoorziening en een noordelijk en zuidelijk 'overpad' aangelegd. Bij het Stationsplein Oost is een hellingbaan aanwezig voor politie en ambulances, waardoor zijn met voertuigen het verhoogde niveau kunnen bereiken. Voor het Stationsgebied is er een netwerk Veiligheid Stationsgebied Utrecht actief waarbij de partners, zoals de gemeente Utrecht, VRU, Politie, Ravu, ProRail, NS, de risico's in kaart brengen en afspraken maken hoe te handelen bij incidenten.

Utrecht Sciencepark (USP, voorheen Uithof):

Ten behoeve van de incidentbestrijding bij de diverse onderzoeksinstituten, laboratoria en kennis- en zorginstellingen die aanwezig zijn op het USP is individuele planvorming aanwezig. Een incidentbestrijdingsplan voor het USP wordt voorbereid.

Utrecht Sciencepark Bilthoven (USPB, voorheen RIVM):

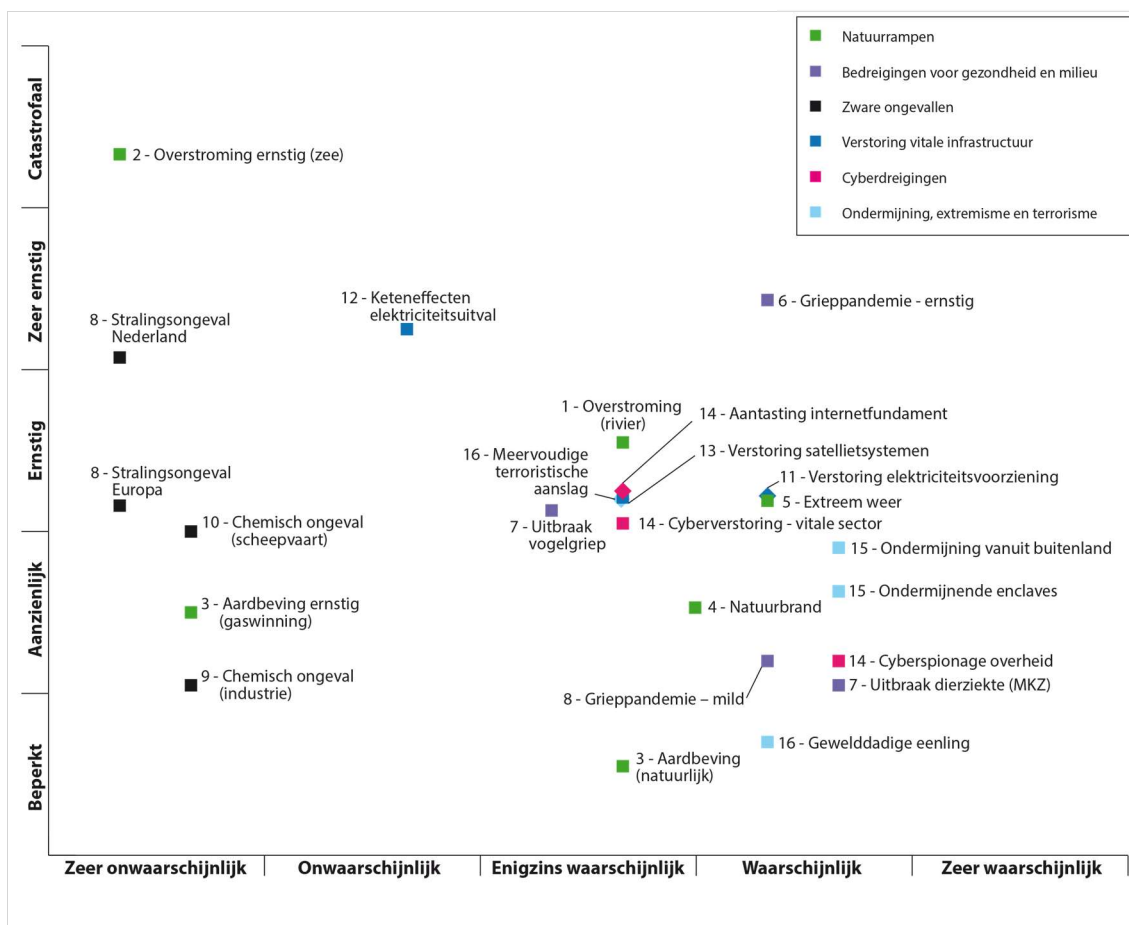
Om gezondheidsrisico's voor medewerkers en de omgeving tot een minimum te beperken zijn strikte veiligheidsprocedures en middelen beschikbaar zoals (onder)drukregimes, hygiëne protocollen etc. De verschillende bedrijven zijn verplicht aangesloten bij de Emergency response organisatie van het USPB, maar blijven verantwoordelijk voor hun primair bedrijfsproces. Deze Emergency response organisatie heeft specialisten beschikbaar om op te treden bij een incident of om externe hulpverleners (als de brandweer) met advies bij te staan. Vanwege geheimhouding heeft de VRU geen beschikking over risicolocaties op USPB. Er zijn daarom geen bereikbaarheidskaarten, aanvalsplannen e.d. van het terrein bij de VRU beschikbaar. Relevante incidentbestrijdingsinformatie en plannen worden 'aan de poort' verstrekt bij een eventuele calamiteit. Lokaal brandweerpersoneel van de VRU oefent de procedures op het USPB terrein.

Utrechtse Heuvelrug:

IBP-natuurbrand, aandachts- en bereikbaarheidskaarten van specifieke objecten. Daarnaast zijn er maatregelen in de preventieve sfeer getroffen, zoals natuurbeheer, risicocommunicatie en specifieke voorlichting bij zorginstellingen. Voor de zorginstellingen in het gebied is het IBP Natuurbrand van toepassing. Daarnaast zijn er maatregelen in de preventieve sfeer getroffen, zoals risicocommunicatie en specifieke voorlichting bij verzorgingshuizen. Voor het Henschotermeer is een aandachtskaart beschikbaar. Voor beide dierenparken zijn bereikbaarheidskaarten beschikbaar. Hoewel er in deze dierenparken een grote hoeveelheid bezoekers aanwezig kunnen zijn is ontruiming snel te realiseren, zo blijkt uit ervaring in de praktijk. De zeldzame diersoorten in de parken vormen het grootste risico. Rook roept bij veel dieren vluchtgedrag en stress op. Acute evacuatie van de dieren is onmogelijk. Om in te kunnen grijpen bij extreme stress reacties blijft ook tijdens natuurbrand altijd een verzorgingsteam aanwezig in het dierenpark.

Bijlage 1. Samenvatting Nationaal VeiligheidsProfiel (NVP)

In onderstaand risicodiagram staan de verschillende veiligheidsthema's uit het NVP gerubriceerd naar impact en waarschijnlijkheid. Bij de toelichting is gebruik gemaakt van de samenvattingen uit het NVP.



Figuur 7. Risicodiagram uit NVP⁶ met uitzondering van de niet-regionale veiligheidsthema's. De thema's (kleurduiding) en de risicocategorieën (cijfers) zijn hierna in de tekst toegelicht.

Natuurrampen

Volgens het NVP moeten we bij natuurrampen denken aan de volgende sub-thema's: overstroming, extreem weer, droogte/hitte, natuurbrand, aardbeving en zonnestorm. Natuurrampen kunnen grote aantallen mensen treffen en de economische schade kan groot zijn. Het NVP stelt dat de effecten van

⁶ Ontleend aan pagina 200-201, bijlage 3 uit het Nationaal Veiligheidsprofiel (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), het Nationaal Veiligheidsprofiel, 2016).

zonnestorm vooral elektronisch zijn, dit komt in het thema verstoring vitale infrastructuur aan de orde.

Overstromingen

In Nederland schenkt men veel aandacht aan waterveiligheid en overstromingsrisico's. De overstromingen kunnen zowel vanuit zee (2 in figuur 7) als vanuit de rivieren (1 in figuur 7) veroorzaakt worden. In het NVP wordt voor beide situaties een scenario uitgewerkt. Het maatgevend scenario is overstroming vanuit rivieren en het worst-case scenario is een overstroming uit zee. Met betrekking tot het overstromingsrisico worden twee autonome ontwikkelingen onderscheiden: klimaatverandering en de sociaal economische ontwikkeling.

Klimaatverandering heeft effect op de hoogte van de zeespiegel, ook is de verwachting dat deze eeuw de piekafvoeren van rivieren zullen toenemen en dat hoge rivierwaterstanden vaker zullen optreden.

Voor wat betreft de sociaal economische ontwikkeling moet worden gedacht aan bevolkingsgroei en verdichting in gebieden met al een bestaand overstromingsrisico.

Aardbevingen

Aardbevingen (3 in figuur 7) kunnen zowel van natuurlijke aard zijn als door de mens worden veroorzaakt. Beide komen in Nederland voor. In 1992 was de zwaarste aardbeving met een natuurlijke oorzaak, op een van de Peelrand breuklijnen met vooral impact in Zuidoost Nederland.

Langdurige en grootschalige commerciële activiteiten, met name gaswinning, hebben geleid tot aardbevingen in voornamelijk Noord-Nederland. Ook de combinatie van menselijk handelen (mijnbouw) en een (lichte) aardbeving kan effect hebben en leiden tot acute bodemdaling. Rondom de aardgaswinning in Groningen is politieke overeenstemming over het verminderen van de gaswinning. De (in)directe gevolgen van het verminderen van de gaswinning zijn nog volop in de aandacht en worden onderzocht.

Natuurbranden

Het NVP beschrijft dat er in afgelopen jaren Nederland grote natuurbranden (4 in figuur 7) hebben gewoed. Bij enkele van deze branden kon de brandweer de brand niet stoppen, hooguit bijsturen. In dat geval spreken we van een onbeheersbare natuurbrand. Een onbeheersbare brand dooft uiteindelijk door gebrek aan brandstof zoals bij de overgang van bos naar stuifzand of weersverandering (draaiende wind of wind die gaat liggen).

Kwetsbare objecten die in een gebied liggen waar de kans op een natuurbrand groot is, lopen een extra risico. Door klimaatverandering neemt het risico van natuurbranden toe. Daarbij is ook nog een aantal specifieke ontwikkelingen te noemen zoals vergrassing en verbinding van natuurgebieden. Vergrassing leidt tot snellere branduitbreiding, droog gras brandt sneller dan struiken en bomen. De verbinding van natuurgebieden vergroot de kans op grote natuurbranden, omdat deze vaak is gerealiseerd via heidegebieden. Bij grote natuurbranden zijn vaak heidegebieden betrokken.

In het NVP wordt aangegeven dat bij natuurbranden sprake is van een lichte toename in risico's. Weersextremen kunnen toenemen, met mogelijk zeer droge perioden. Daarnaast neemt de kans op (droge) bliksem toe en blikseminslag kan eveneens leiden tot natuurbrand. Qua impact is met name de ontwikkeling van toerisme van belang. Het NVP gaat uit van een toename van campings of huizenparken in natuurgebieden.

Extreem weer

Het NVP stelt dat de impact van extreem weer (5 in figuur 7) regionaal van aard is en werkt hier geen scenario voor uit.

Bedreigingen gezondheid en milieu

Infectieziekten

Binnen dit thema worden infectieziekten (humaan, dierziekten en zoönose), milieu en voedselveiligheid uitgewerkt.

Een infectieziekte wordt veroorzaakt door micro-organismen, zoals bacteriën, virussen, schimmels en parasieten, welke wanneer ze bepaalde lichaamsdelen van een mens of dier binnendringen ziekteverschijnselen veroorzaken. Een bekend voorbeeld van een infectieziekte is de normale seizoengriep.

Infectieziekten zijn op verschillende manieren in te delen. Bijvoorbeeld op basis van overdragen, de naam van de ziekteverwekker of het orgaan waar de ziekte primair optreedt.

In het NVP worden infectieziekten gecategoriseerd naar de wijze van overdracht. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen 'dierziekten en zoönosen' (7 in figuur 7) en 'humane infectieziekten' (6 in figuur 7). De eerste categorie is van dier op dier overdraagbaar. Een zoönose kan van dier op mens en/of van dier op dier overgedragen worden. Humane infectieziekten worden van mens op mens overgedragen.

Dierziekte en zoönose

Met intensieve landbouw en veel transport van dieren is het niet uit te sluiten dat dierziekten in Nederland optreden met nationale gevolgen, dit is in de afgelopen jaren meerdere keren voorgekomen. In de afgelopen jaren zijn er uitbraken van dierziekten geweest die een noodzaak tot een nationale respons hadden. In 1997 was er een uitbraak van varkenspest, daarna brak in 2001 mond- en klauwzeer op grote schaal uit en werd Nederland vanaf 2003 meerdere keren getroffen door de vogelgriep. Ook bij de Q-koorts uitbraken tussen 2007 tot 2010 was er sprake van nationale inzet en bijdrage aan de crisisbeheersing. De gevolgen treffen vooral de agrarische sector en in een enkel geval ook de volksgezondheid. De economische veiligheid wordt geraakt, doordat er hoge kosten verbonden zijn aan de bestrijding van de ziekte en er direct gevolgen zijn voor de veestapel en de verkoopbaarheid van producten. Bij een uitbraak van zoönose (infectieziekte die van dier op mens kan overgaan) is er in potentie ook impact op de fysieke veiligheid door zieken en doden en neemt de kans op verstoring van de sociale en politieke stabiliteit door onrust onder de bevolking toe.

Humane infectieziekten

Het jaarlijks overlijden van relatief veel mensen aan seizoengriep leidt niet snel tot grote onrust. Voorbeelden van infectieziekten die in het (verre) verleden wel de maatschappelijke veiligheid hebben beïnvloed, maar nu (in Nederland) onder controle zijn door adequate behandeling, verbeterde gezondheidsomstandigheden, of zijn uitgeroeid door vaccinatieprogramma's zijn o.a. de pest, tuberculose en pokken. Echter, er zijn nog steeds een aantal zeer ernstige infectieziekten die ook in Nederland tot een ontwrichting van de samenleving zou kunnen leiden. Ziekten als het 'Severe Acute Respiratory Syndrome' (SARS, 2003, China) en Ebola (West Afrika, 2014) hebben wereldwijd grote aantallen slachtoffers en grote maatschappelijke onrust veroorzaakt.

Zodra een infectieziekte in een hogere frequentie voorkomt dan normaal, spreekt men van een epidemie. Wanneer een epidemie zich wereldwijd verspreidt, is er sprake van een pandemie. De waarschijnlijkheid van een griepandemie wordt hoog ingeschat. De combinatie van klimaatverandering en globalisering is iets wat de introductie van 'exotische' humane infectieziekten op termijn mogelijk maakt in Nederland. Wat de sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen betreft, geldt dat urbanisatie enerzijds de kans op infectieziekten vermindert, doordat mensen minder in contact komen met natuur en vectoren (zoals muggen) die ziekten kunnen verspreiden.

Vaccinatiegraad

Op de website

<https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/vaccinaties/regionaal-internationaal/zuigelingen#!node-volledige-deelname-gemeente>,
samengesteld door experts van binnen en buiten het RIVM, staat meer informatie over de vaccinatiegraad per gemeente.

Anderzijds maakt verstedelijking een snelle verspreiding van ziekten juist mogelijk.

Voedselveiligheid en milieu

In 2013 heeft het RIVM een 'thematische verdieping' uitgevoerd voor het thema voedselveiligheid. Hiervoor zijn vijf scenario's vanuit verschillende invalshoeken uitgewerkt. Gezamenlijk bestrijken de scenario's het spectrum aan mogelijke oorzaken waar de voedselveiligheidsproblematiek zich manifesteert, zoals een moedwillige besmetting, een natuurlijke uitbraak en fraude.

Voor de voedselscenario's geldt dat de waarschijnlijkheid relatief hoog wordt geacht; wat in lijn is met de praktijk waar voedselincidenten regelmatig gebeuren. De impact op nationale schaal van deze scenario's is beperkt en vooral bepaald door maatschappelijke onrust en angst. Voedselfraude heeft bijvoorbeeld wel vervelende gevolgen en de burger voelt zich bedrogen, maar de impact op nationale veiligheidsbelangen is beperkt. Op korte termijn is niet de verwachting dat voedsel gerelateerde crises de nationale veiligheid zullen aantasten. Daarom is bedreiging van voedselveiligheid niet als een aparte risicocategorie in het NVP uitgewerkt.

Typische milieu-incidenten zijn olierampen en grote lozingen en lekkages van chemicaliën in water, bodem en grondwater. Als het gaat om explosies en verspreiding van toxische (gas)wolken vallen die onder het thema 'zware ongevallen'. Milieuthema's als bodemverontreiniging, water- en luchtkwaliteit komen bij verschillende ontwikkelingen ter sprake. De luchtkwaliteit is bijvoorbeeld van belang voor de volksgezondheid; circa 5% van de ziektelast in Nederland is gerelateerd aan milieuoorzaken, waarvan luchtkwaliteit in de vorm van fijnstof de belangrijkste oorzaak is. Veel milieu-incidenten raken niet gelijk de nationale veiligheid, maar hebben een lokale of regionale impact. In het NVP is het aspect milieu daarom niet verder uitgewerkt in dit hoofdstuk.

Zware ongevallen

De term zware ongevallen is een verzamelterm voor gebeurtenissen die ontstaan door niet-moedwillige incidenten. Zo'n incident wordt vaak veroorzaakt door (een combinatie van) technisch, menselijk, of organisatorisch falen. Ongevallen kunnen ook optreden als effect van een andere gebeurtenis zoals bijvoorbeeld een natuurramp (Kernramp Fukushima).

Binnen Het thema zware ongevallen is onderscheid in drie risicocategorieën:

1. Stralingsongevallen
2. Chemische incidenten
3. Transportongevallen

Stralingsongevallen

Bij stralingsongevallen (8 in figuur 7) gaat het om het vrijkomen van radioactief materiaal in de atmosfeer, in de bodem of in het water. Een incident met een (dreigende) lozing van radioactief materiaal kan ernstige maatschappelijke gevolgen hebben. Het gaat dan om gezondheidseffecten door directe blootstelling van mensen (inhalatie van radioactief besmette lucht), of door indirecte blootstelling (besmetting in de voedselketen en drinkwater). Naast effecten voor de volksgezondheid is er mogelijk economische schade, ecologische schade, imagoschade, maatschappelijke onrust in het algemeen (angst, onvrede, woede) en verlies van draagvlak voor nucleaire energieopwekking en andere toepassingen van nucleaire technologie.

Stralingsongevallen kunnen ontstaan in kernreactoren of locaties waar met hoogradioactief materiaal wordt gewerkt. Daarnaast zijn er transporten van radioactieve stoffen. Ook kernreactoren in het buitenland vormen een risico voor de Nederlandse samenleving. Hierbij dient onderscheid gemaakt te worden tussen kerncentrales vlak over de landsgrens die een directe impact kunnen hebben op Nederland, en die met een indirecte impact vanaf een grotere afstand tot Nederland.

Ondanks regelmatige discussies over het onderwerp in de media lijkt kernenergie in Nederland vooralsnog gehandhaafd te worden op het huidige peil. Ook in de rest van Europa lijkt de totale nucleaire capaciteit, in ieder geval de komende 5 à 10 jaar, stabiel te blijven.

Chemische incidenten

Nederland heeft een aanzienlijke chemische industrie (9 en 10 in figuur 7) die onderdeel uitmaakt van een wereldwijd netwerk aan bedrijven en transportstromen. Binnen chemie complexen in Nederland is er aandacht voor veiligheid. Nederlandse bedrijven moeten in toenemende mate concurreren met landen met lagere energie en/of grondstofprijzen. Als marges en budgetten onder druk staan, zijn bedrijven en overheden minder geneigd te investeren in veiligheidssystemen waardoor risico's op incidenten toenemen. Chemische incidenten kunnen ontstaan in bedrijven waar met gevaarlijke stoffen wordt gewerkt of waar deze worden opgeslagen. Belangrijke ongeval scenario's zijn explosie, brand en een toxische wolk. Indien de bedrijfsactiviteiten zo riskant zijn dat personen buiten de inrichting gevaar

kunnen lopen, is het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (Bevi) van toepassing. Het doel van het Bevi is om mensen te beschermen die in de buurt van een bedrijf met gevaarlijke stoffen verblijven.

In de regio Utrecht zijn ruim honderd Bevi inrichtingen bekend. Die inrichtingen waar grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig kunnen zijn en boven een bepaalde drempelwaarde uitkomen, vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo). In de regio Utrecht bevinden zich 10 Brzo inrichtingen. Het Brzo onderkent twee typen bedrijven; bedrijven die een hoge- en bedrijven die een lage drempelwaarde overschrijden. Brzo inrichtingen moeten voldoen aan strenge veiligheidseisen en worden nauwkeurig geïnspecteerd. Inrichtingen die een hoge drempelwaarde overschrijden dienen over een rampenbestrijdingsplan te beschikken. De risico's voor chemische incidenten in de regio Utrecht schatten wij in als gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Transportongevallen

De transportsector kan worden verdeeld over vier modaliteiten: Scheepvaart, Spoorwegen, Wegverkeer, Luchtvaart. Zware transportongevallen kunnen leiden tot een groot aantal slachtoffers en (mogelijk langdurige) verstoring van de infrastructuur, waardoor de kosten als gevolg van een incident substantieel kunnen zijn. Hoewel de kans op een dergelijk groot ongeval beperkt is, kan de impact dergelijk groot zijn dat het de nationale veiligheid raakt.

Om transportrisico's beter te beheersen geldt de Wet basisnet per 1 april 2015. Onderdeel van deze wet is een aangewezen landelijk net voor het transport van gevaarlijke stoffen en heeft betrekking op spoor, waterwegen en rijkswegen. De Wet basisnet heeft als doel evenwicht te creëren tussen belangen rondom het vervoer van gevaarlijke stoffen en de veiligheid van personen in de omgeving van die transportbewegingen. Het aantal transporten over de basisnet-assen wordt in opdracht van het ministerie Infrastructuur en Waterstaat (IenW) door Rijkswaterstaat geregistreerd. Als uit deze jaarrapportages blijkt dat risicoplafonds in het voorafgaande kalenderjaar zijn overschreden en/of in het komende kalenderjaar mogelijk (opnieuw) overschreden zullen worden, is het aan de minister of staatssecretaris van IenW om in overleg met vervoerssector maatregelen te treffen.

Verstoring vitale infrastructuur

Er is sprake van verstoring van vitale infrastructuur als de verstoring van processen leidt tot ernstige maatschappelijk ontwrichting. Het NVP beschouwt onder vitale infrastructuur de volgende processen: energievoorziening (elektriciteit, gas en olievoorziening), drinkwatervoorziening, ICT en

telecommunicatie, (internet, datadiensten, spraakdiensten en satelliet tijd- en plaatsbepaling), financiële dienstverlening (betalings- en effectenverkeer), water (keren en beheren waterkwantiteit). Het verstoren van de kering en het beheer van waterkwantiteit kan leiden tot verdroging of overstroming; beide zijn in hoofdstuk 4.1 natuurrampen uitgewerkt. De verstoring van financiële voorzieningen beschouwen we zoals aangegeven in figuur 1 'samenhang NVP-RRP' als landelijk en valt daarmee buiten de scope van het regionaal risicoprofiel. Het risico voor dit scenario ligt binnen de VRU niet anders dan het landelijk niveau.

Voor verstoring van de vitale infrastructuur geldt dat een verstoring op één proces al een bedreiging vormt, maar dat zij ook kunnen "stapelen". Er treedt dan een versterkend effect op bij verstoringen in andere processen.

Verstoring energievoorziening

Binnen de energiesector wordt onderscheid gemaakt tussen elektriciteit, gas en olie. Bij verstoring van de elektriciteitsvoorziening (11 in figuur 7) kan de maatschappelijke impact zeer groot zijn door de grote maatschappelijke afhankelijkheid van elektriciteit. Verstoring van de elektriciteitsvoorziening kan leiden tot keteneffecten (12 in figuur 7) met zowel een directe impact (zoals uitval ICT-systemen) als een indirecte impact (zoals verstoring de voedselvoorziening). Besturing van het netwerk voor elektriciteit wordt complexer door toenemende opwekking van groene energie en decentrale opwekking (zonnepanelen en windmolens). Dit kan tot grote fluctuaties leiden in aanbod van- en vraag naar energie. Verder kan door klimaatverandering extreem weer in toenemende mate verstoringen veroorzaken in de elektriciteitsvoorziening.

Ook de verstoring van de gasvoorziening kan grote impact hebben door de huidige afhankelijkheid van huishoudens van gas voor warmte. Ook is gas voor de industrie belangrijk. Naar verwachting wordt de impact van verstoring in de gasvoorziening op termijn kleiner door de energietransitie. Totdat we in Nederland 'van het gas af zijn' kan door geopolitieke ontwikkelingen de kans op verstoring van de gasvoorziening (import) onzeker blijven. De maatschappelijke impact van verstoring in olievoorziening is vooral merkbaar in keteneffecten (transport).

De impact van een verstoring wordt bepaald door de duur van de verstoring in combinatie met de omvang en de aard van het getroffen gebied. Uitval van elektriciteitsvoorzieningen wordt gezien als een worst case scenario, waarbij een uitval langer dan 8 uur zal leiden tot een exponentiele toename van de gevolgen.

ICT & telecommunicatie

Verstoring van Internet (14 in figuur 7), datadiensten, Internettoegang en dataverkeer is ondergebracht onder het thema Cyberdreigingen (14 in figuur 7). Binnen het thema verstoring vitale infrastructuur wordt ingegaan op verstoring van spraakdiensten (telefoonverkeer, vast en mobiel) en SMS en satellietdiensten (13 in figuur 7).

Spraakdiensten en SMS, vast en mobiel beslaat een veelheid aan onderliggende systemen en de veelheid aan partijen die deze systemen beheren. De verspreiding van systemen en partijen zorgt wel voor een zekere mate van redundantie waardoor spraakdiensten moeilijk volledig verstoord kunnen worden. Een inschatting van de impact van verstoring van spraakdiensten wordt in het NVP niet gegeven, mede omdat grootschalige, volledige verstoring van spraakdiensten onwaarschijnlijk is en omdat het voornamelijk tot overlast, maar niet direct tot ontwrichting van de samenleving zal leiden.

Satellietsystemen, althans de beschikbaarheid hiervan is voor veel vitale processen van groot belang. Verstoring van satellietdiensten heeft vooral een effect op GPS positionering- en tijdsignalen die worden gebruikt in veel systemen. Hierbij moet gedacht worden aan GPS-diensten voor verkeersregeling. Ook aard-observatie voor weersinformatie en telecommunicatie (vast en mobiel), internet en (financieel) dataverkeer zijn (deels) afhankelijk van satellietsystemen. Verstoring of uitval van satellietdiensten kan deze processen ernstig verstoren.

Cyberdreiging

Cyberdreiging kent een snelle ontwikkeling. Uit het cybersecuritybeeld van het Nationaal Cyber Security Centrum blijkt dat cyberdreigingen zullen toenemen, terwijl de weerbaarheid van individuen en organisaties achterblijft. Wereldwijd nemen cyberaanvallen toe met als doel te saboteren, te spioneren, te beïnvloeden of af te persen. Cyberdreiging beperkt zich niet tot regiogrenzen en heeft een internationaal karakter. (14 in figuur 7)

Ondermijning, extremisme en terrorisme

Ondermijning

Ondermijning is in figuurlijke zin het uithollen of verzwakken (15 in figuur 7). Wat er wordt uitgehold of verzwakt kan divers zijn: het sociale stelsel, de democratische rechtstaat. Enkele autonome ontwikkelingen zouden op termijn de democratische rechtsorde en open samenleving kunnen beïnvloeden, zoals polarisatie tussen bevolkingsgroepen, onzekerheid bij burgers over het vertrouwen in de overheid en de toegenomen migratiestroom. De ondermijning leidt in vele gevallen niet tot directe, acute ontwrichting maar de aantastende werking kan op langere termijn leiden tot ernstige disruptie en disfunctioneren van het politieke en maatschappelijke systeem van Nederland. Deze ontwikkelingen worden in het NVP niet uitgewerkt. Aan dit thema is o.a. veel aandacht besteed in het Nationaal dreigingsbeeld georganiseerde criminaliteit 2017.

Extremisme en terrorisme

Het NVP beschouwt bij terrorisme de dreiging vanuit jihadistische groepen als grootste risico. Ook in de regio Utrecht zijn omstandigheden die als voedingsbodem kunnen fungeren en waar in combinatie met 'trigger- events' geweldsescalatie (16 in figuur 7) uit kan voort komen. Framing in de (social) media is met name bij het effect van een incident met een gewelddadige eenling (16 in figuur 7) van groot belang.

Bijlage 2. Overzicht thema's met oorzaken, effecten en planvorming

Thema	Oorzaak	Effect	Aanwezige planvorming	
Natuurrampen				
	Overstromingen	Dijkdoorbraak	Gebieden lopen onder, mensen moet een veilig heenkomen zoeken	Incident bestrijding plan (IBP) voor verschillende dijkringen
	Aardbevingen	Gaswinning of natuurlijke oorzaak	Beschadigingen gebouwen	Eventuele fysieke gevolgen zijn te bestrijden met de standaard procedures
	Natuurbranden	Droogte, onvoorzichtig gedrag, (droge) bliksem,	Gevaar voor mensen in de bedreigde gebieden in de naaste omgeving	Incident bestrijdingsplan natuurbrand
	Extreem weer	Natuurverschijnsel, versterkt door klimaatverandering: hevige regenval, windhoos, valwinden, stormen, extreme droogte, extreme hitte	Wateroverlast/overstroming, bezwijken evenementententen, paniek in grote mensenmenigtes, uitval elektriciteit, doden door hitte	Eventuele fysieke gevolgen zijn te bestrijden met de standaard procedures
Bedreigingen gezondheid en milieu				
	Infectieziekten	Dierziekten, zoönose, infectieziekten	Zieke & dode dieren, transportbeperkingen, rellen, humane infectiegolf met keteneffecten in vitale organisaties	Multidisciplinair Coördinatieplan Infectieziektebestrijding; met daaronder een informatiekaart infectieziektebestrijding en een bestuurlijke template infectieziektebestrijding
	Voedselveiligheid en milieu	Milieuramp, verstoring voedselvoorziening	Milieuschade, aantasting vertrouwen overheid	Milieurampen vallen onder 'zware ongevallen'. Voedselvoorziening is niet beïnvloedbaar door de VRU
Zware ongevallen				
	Stralingsongevallen	Ongeval kerncentrale/nucleair transport		Responsplan nationaal crisisplan stralingsincidenten
	Chemische incidenten	Ongevallen/incidenten	Emissie gevaarlijke stof/ brand/explosie/slachtoffers	Rampenbestrijdingsplannen van de risicovolle bedrijven (alleen van de zogenaamde 'hoogdrempelige' bedrijven zijn deze verplicht.
	Transportongevallen	Ongevallen/incidenten	Ongevallen, gewonden/doden economische schade	Incident bestrijding plan van Wegvervoer, Spoorvervoer, binnenvaart en burgerluchtvaart.

Thema	Oorzaak	Effect	Aanwezige planvorming	
Verstoring vitale infrastructuur				
	Energievoorziening	Cyber, overbelasting, defecten infrastructuur, terrorisme	Veiligheidsvoorzieningen vallen uit, geen betalingsverkeer	Incident bestrijding plan Stroomuitval en een Bedrijfsnoodplan van de Gasunie voor de provincie Utrecht
	Drinkwatervoorziening	Vervuiling, keteneffect (geen stroom)	Schaarste aan drinkwater	Het waterleidingbedrijf is verantwoordelijk voor nooddinkwater. De VRU heeft een convenant met Vitens, waarin afspraken zijn gemaakt hoe de drinkwater gerelateerde risico- en crisisbeheersing en de voorbereiding daarop samen te optimaliseren
	ICT & telecommunicatie			
Cyberdreiging				
	Cyberdreiging	Bewuste verstoring computersystemen	Op alle vlakken dreigingen. Communicatie, betalingsverkeer, ook fysieke verstoringen, het niet meer werken van eigen systemen	Eventuele fysieke gevolgen zijn te bestrijden met de standaard procedures
Ondermijning, extremisme en terrorisme				
	Ondermijning, extremisme en terrorisme	Economische dreigingen, aanslagen, illegale activiteiten		Eventuele fysieke gevolgen zijn te bestrijden met de standaard procedures
	Ondermijning	Criminele activiteiten, vermenging onderwereld met de bovenwereld	Ondermijnen bestuur, risico's in clandestiene laboratoria, dumping gevaarlijke stoffen en brand in hennepkwekerijen (woningen) en laboratoria	Eventuele fysieke gevolgen zijn te bestrijden met de standaard procedures
	Extremisme en terrorisme	Politieke situatie, gedrag	Verstoring, gewonden/doden	Incident bestrijding plan terrorismegevolgbestrijding, informatiekaart IBP terrorismegevolgbestrijding en een protocol Terrorismegevolgbestrijding Midden-Nederland.

Thema		Oorzaak	Effect	Aanwezige planvorming
Thema brand				
	Natuurbrand (valt ook onder het thema Natuurrampen)	Droogte, onvoorzichtig gedrag, (droge) bliksem,	Gevaar voor mensen in de bedreigde gebieden in de naaste omgeving	Incident bestrijding plan natuurbrand
	Gebouwbrand	Divers: mens-, gebouwenkenmerken	Soms slachtoffers, schade	Generieke- en gebouw gebonden procedures en informatie voor hulpverleners (gevaarlijke stoffen)
	Woningbrand	Divers: mens-, gebouwenkenmerken	Geregeld slachtoffers, schade en (lokale) impact op samenleving	Generieke- en gebouw gebonden procedures en informatie voor hulpverleners (wonen met zorg)
	Brand met effectgebied	Divers: mens-, gebouwenkenmerken	Groot bedreigd gebied met schadelijke stoffen, gezondheidsrisico's en impact op samenleving	Opschaling in GRIP-verband;
	Buitenbrand	Menselijk handelen (vervoer, werkzaamheden, onvoorzichtigheid, baldadigheid)	Schade, overlast, onrust	Reguliere basisbrandweerzorg
Ontwikkelingen in het verzorgingsgebied:				
Demografische ontwikkelingen				
	Bevolkingsgroei	Goede gezondheidszorg	Druk op ruimtegebruik grote steden	
	Vergrijzing	Goede gezondheidszorg	Grote groepen mensen die oud, alleen en minder zelfredzaam zijn	
Energietransitie				
	Windturbines	Breken rotorbladen en mast	Inslag onderdelen turbine op effectgebied (infrastructuur, woonwijk, inrichtingen met een EV risico)	geen
	Zonnepanelen	Brand	Verwaarloosbaar effect bij woningen (aangepaste blusstrategie). Voor grote velden met zonnepanelen zijn de mogelijke effecten nog onduidelijk.	procedures regionaal nog niet vastgesteld
	Waterstof	Brand/explosie	Doden gewonden	Nog geen operationele planvorming, qua RO advisering borgen
	Liquefied Natural Gas (LNG)	Brand/explosie	Doden/gewonden	Eventuele fysieke gevolgen zijn te bestrijden met de standaard procedures

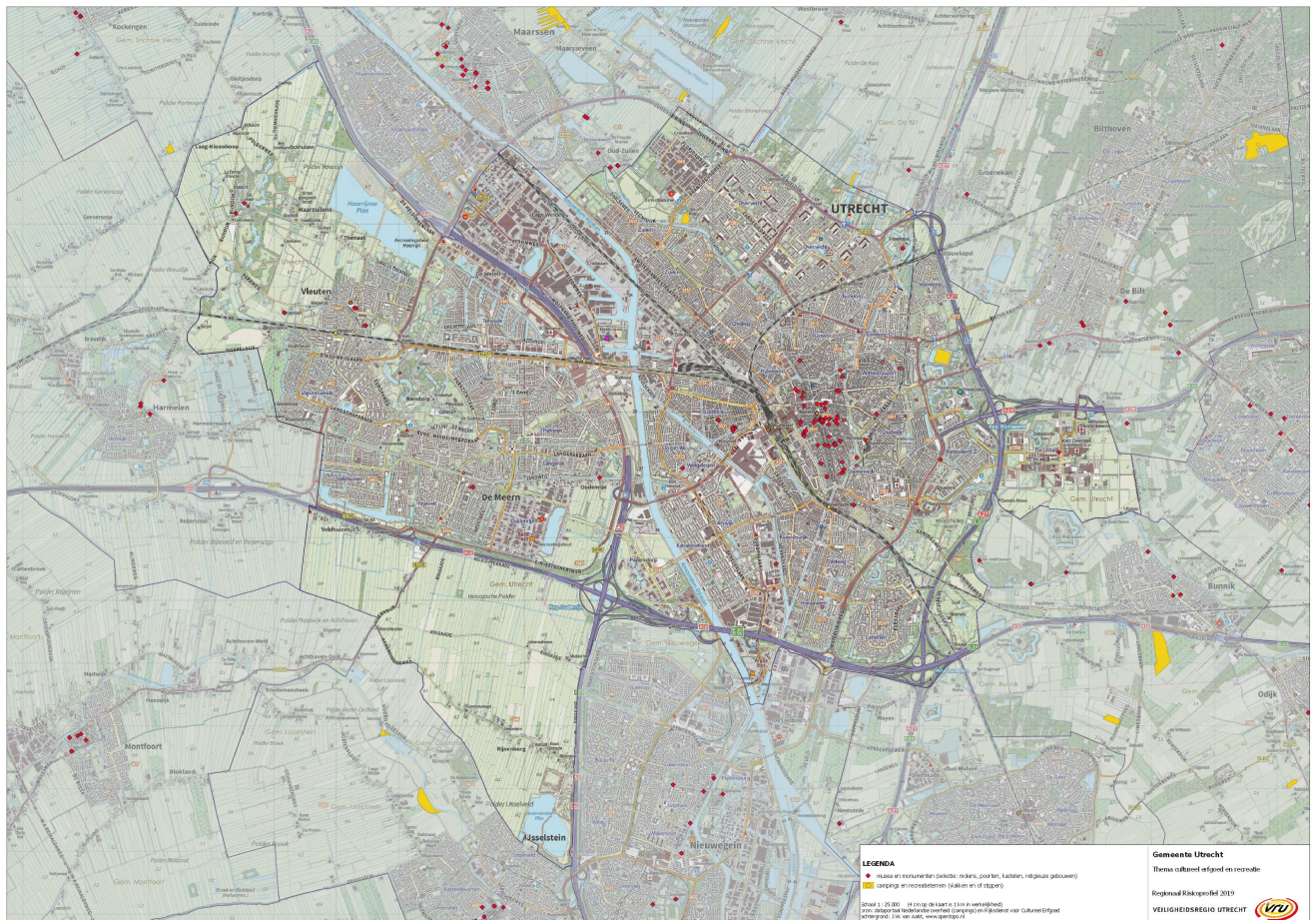
Thema		Oorzaak	Effect	Aanwezige planvorming
	Ammoniak als alternatief voor waterstof	Vrijkomen Ammoniak	Giftige wolk met slachtoffers als gevolg	Eventuele fysieke gevolgen zijn te bestrijden met de standaard procedures
	Toename elektrisch opslagsystemen	Brand in buurtbatterij of opslag met batterijen	Moeilijk bestrijdbare chemische brand	Nog geen operationele planvorming, onvoldoende kennis van risico's en preventieve middelen. Overigens zijn de fysieke gevolgen te bestrijden met de standaard procedures
	Energie uit biomassa	Explosie, zuurstof verdringend gas, giftig gas, brand	Doden/gewonden	Nu nog op beperkte schaal toegepast. Eventuele fysieke gevolgen zijn te bestrijden met de standaard procedures
Risicofocusgebieden				
	Transport gevaarlijke stoffen grote vaarwegen (valt ook onder het thema 'Transportongevallen'.	Ongevallen/incidenten	Ongevallen, gewonden/doden economische schade	Incident bestrijding plannen van binnenvaart en van Amsterdam-kanaal en Nederrijn en Lek
	Stationsgebied Utrecht	Brand, terrorisme	Slachtoffers, paniek in grote menigte	Incident bestrijding plan, dat betrekking heeft op het gehele stationsgebied
	Utrecht Sciencepark	Brand, terrorisme, besmetting met micro-organismen.	Slachtoffers, paniek in grote menigte en werknemers	Planvorming van de individuele risico objecten aanwezig
	Utrecht Sciencepark Bilthoven (USPB, voorheen RIVM)	Brand, terrorisme, besmetting met micro-organismen.	Paniek bij werknemers en omgeving	Vanwege geheimhoudingsplicht heeft de VRU geen beschikking over risicolocaties op USPB. Er zijn daarom geen bereikbaarheidskaarten, aanvalsplannen e.d. van het terrein bij de VRU beschikbaar. Relevante incidentbestrijdingsinformatie en plannen worden 'aan de poort' verstrekt bij een eventuele calamiteit. Door lokaal brandweerpersoneel van de VRU wordt overigens wel regelmatig geoefend op het USPB terrein.
	Utrechtse Heuvelrug	Drukke, toenemende recreatie. Bosgebied met risico op natuurbrand.	Slechte bereikbaarheid, beperkte evacuatie mogelijkheden voor grote groepen mensen	Incident bestrijding plan natuurbrand, aandachts- en bereikbaarheidskaarten van specifieke objecten

Thema		Oorzaak	Effect	Aanwezige planvorming
	Recreatie Henschotermeer	Drukke recreatie	Verdrinking, bosbrand	Aandachtskaart
	Dierenparken	(Natuur) brand in de omgeving	Paniek bij mensen en dieren	Bereikbaarheidskaart
	Zorginstellingen	(Natuur) brand in de omgeving	Slechte bereikbaarheid, beperkte evacuatie mogelijkheden.	IBP Natuurbrand

Bijlage 3. Overzicht deelnemers

Organisaties die zijn uitgenodigd om hun inbreng te geven bij de totstandkoming van dit RRP:

- Altrecht (Zorginstelling)
- Eneco
- Gasunie
- Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI)
- Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC) - Driebergen
- Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV)
- Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU)
- Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht
- Openbaar Ministerie
- Prorail
- Provincie Utrecht
- Vereniging van Recreatieondernemers Nederland (RECRON)
- Reddingsbrigade
- Regionale Informatie en Expertise Centrum (RIEC) – Midden Nederland
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Rijkswaterstaat Midden Nederland – district zuid
- Rode Kruis
- Stedin
- Tennet
- Vodafone
- Ziggo
- Oasen
- Vitens
- Waternet
- Liaison water VRU
- Liaison politie VRU
- Liaison defensie
- gemeentelijke gezondheidsdienst van de 26 gemeenten in de regio Utrecht (GGDrU) i.s.m. de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR; is onderdeel van de VRU)
- 26 gemeenten; ambtenaren crisisbeheersing
- Cluster en postcommandanten VRU
- Specialisten VRU m.b.t. overstromingen, natuurbrand, Stationsgebied Utrecht



LEGENDA

- monumenten (gebouwen, poorten, kastelen, religieuze gebouwen)
- groen en recreatiegebieden (parken en/of stadsgras)

Schaal 1 : 25.000 (in omvang de kaart is 1 km in werkelijkheid)
2019, de kaart is niet meer van toepassing op de kaart van de gemeente Utrecht
Aankomst: 101 van de kaart, www.uitrecht.nl

Gemeente Utrecht
Thema cultuurland en recreatie
Regionaal Risicoprofiel 2019
VEILIGHEIDSGEGEGENEN UTRECHT 

